

ПОЛИТИКИН

24. 9. 1982 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIII • 20 ДИН.

БРОЈ

1604

ЗАБАВАНИК

НАУЧНИЦИ ОБЕКАВАЈУ:
**УСКОРО НАСЕЉА НА
МЕСЕЦУ!**
СТР. 4-5

ВЕРОВАЉЕ

Веровали или не!

ФРЕНК ТАУЕР

ЕНГЛЕЗ, ПРЕЖИВЕО ЈЕ ТРИ НАЈВЕЋЕ КАТАСТРОФЕ НА МОРУ: БРОДОЛОМ ТИТАНИКА 1912, ЕМПРИСА 1914. И ЛУЗИТАНИЈЕ 1915.

Ћумбар

ЈЕ ПО СВОЈОЈ ТЕЛЕСНОЈ ГРАЂИ ТОЛИКО НЕСКЛАДНО ГРАЂЕН ДА ПО СВИМ ЗАКОНИМА АЕРОДИНАМИКЕ НИКАД НЕ БИ МОГАО ДА ПОЛЕТИ.

СТЕПЕНИШТЕ НА ШПАНСКОМ ТРГУ

У РИМУ ИМА 136 СТЕПЕНИКА И ВЛАСНИШТВО ЈЕ ФРАНЦУСКЕ КОЈОЈ ИТАЛИЈА ПЛАЌА СИМБОЛИЧАН ПОРЕЗ ОД ЈЕДНЕ ЛИРЕ ГОДИШЊЕ.

СЛОН ТОБИ

ИЗ ЗООЛОШКОГ ВРТА У САЈГОНУ (ВИЈЕТНАМ) СВАКИ ДОБИЈЕНИ НОВЧИК ОД ПОСЕТИЛАЦА ОДМАХ ДОБАЦУЈЕ ПРОДАВЦУ ВОЌА ЗА ОБЛИЖЊОМ ТЕЗГОМ КОЈИ МУ ЗАУЗВРАТ ДАЈЕ БАНАНЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● стаклом, које су нарочитим поступком израдили научници Немачке Демократске Републике, могу да се закивају ексери. И мада је мало вероватно да ће ово стакло постати конкуренција класичним чекићима, ипак се очекује да ће наћи многоструку примену.

●●● крокодили у Замбији месечно нападну око тридесет људи. Најчешће жртве крокодила су рибари и сељаци који имају њиве поред река. Одсад крокодиле у Замбији неће убијати због коже већ зато што су прождрљиви.

●●● цигле од стакла су бољи топлотни изолатори од обичних и чак су четири пута лакше од њих, тврде истраживачи из Страсбура. Они су зато позвали Французе да не бацају старе боце јер се од њих једноставним поступком прави цигла.

●●● у Пољској се производи стимулатор за раст биљака. Сасвим мала доза овог стимулатора увећава принос кромпира и за 300 одсто, шећерне репе за 200, а убрзава раст и многих других култура.

●●● стидљиви младић Питер Хил из Сидер Ситија (САД) никад није могао да смотне храброст и приђе девојци која би му се свидела. Једног дана синнула му је идеја да прошета најпрометнијим улицама града са својим именом и бројем телефона исписаним на грудима и леђима кошуље. Кад се вратио кући, још истог дана, позвало га је четрнаест девојака. Двадесет четворогодишњи Питер се нада се ће међу девојкама које су му телефонирале најзад наћи ону праву.

●●● године 1899. директор америчког Патентног завода у Беџивао је председника Вилема Мекинлија да затвори ову установу јер „све што се може измислити, већ је измишљено“.

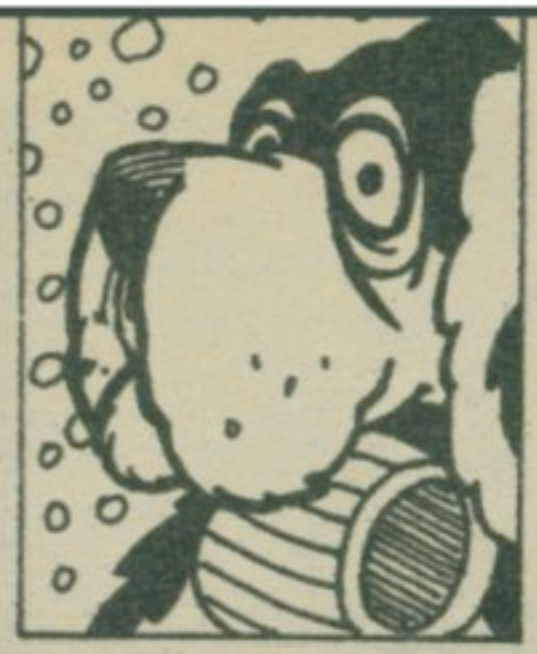
●●● у Јапану је неучтиво и непојмљиво да два човека која су се тек упознала један другог ословљавају именом.

●●● у америчкој држави Вајсминг законом је забрањено да жена седи за шанком и пије. мора да је од њега удаљена најмање 150 цм. А у Лос Анђелесу је забрањено сушити женски доњи веш на конопцу који се види с улице.

●●● једини део човечијег тела који кад се повреди зарасте без икаквог ожиљка јесте језик.

●●● Томас Алва Едисон, велики северноамерички техничар и проналазач, потрошио је 40 хиљада долара (1 долар око 50 дин.) за проналазак електричне сијалице и 18 долара за фонограф.

ЖИВОТИЊЕ КОЈЕ СУ УШЛЕ У ЛЕГЕНДУ

Морнари који су пловили код Дурвилских острва близу Новог Зеланда временом су навикли да им пут кроз опасне струје и хриди показује доброћудни кит коме су наденули име Џек. Од 1871. до 1903. године Џек је био пилот сваког брода који би се ту појавио. Тада је неки пијани путник са лађе „Пингвин“ пуцао у њега и ранио га. Џек се опоравио, поново преузео дужност на коју је сам себе поставио и током следећих девет година кроз пролаз водио сваки брод — осим „Пингвина“.

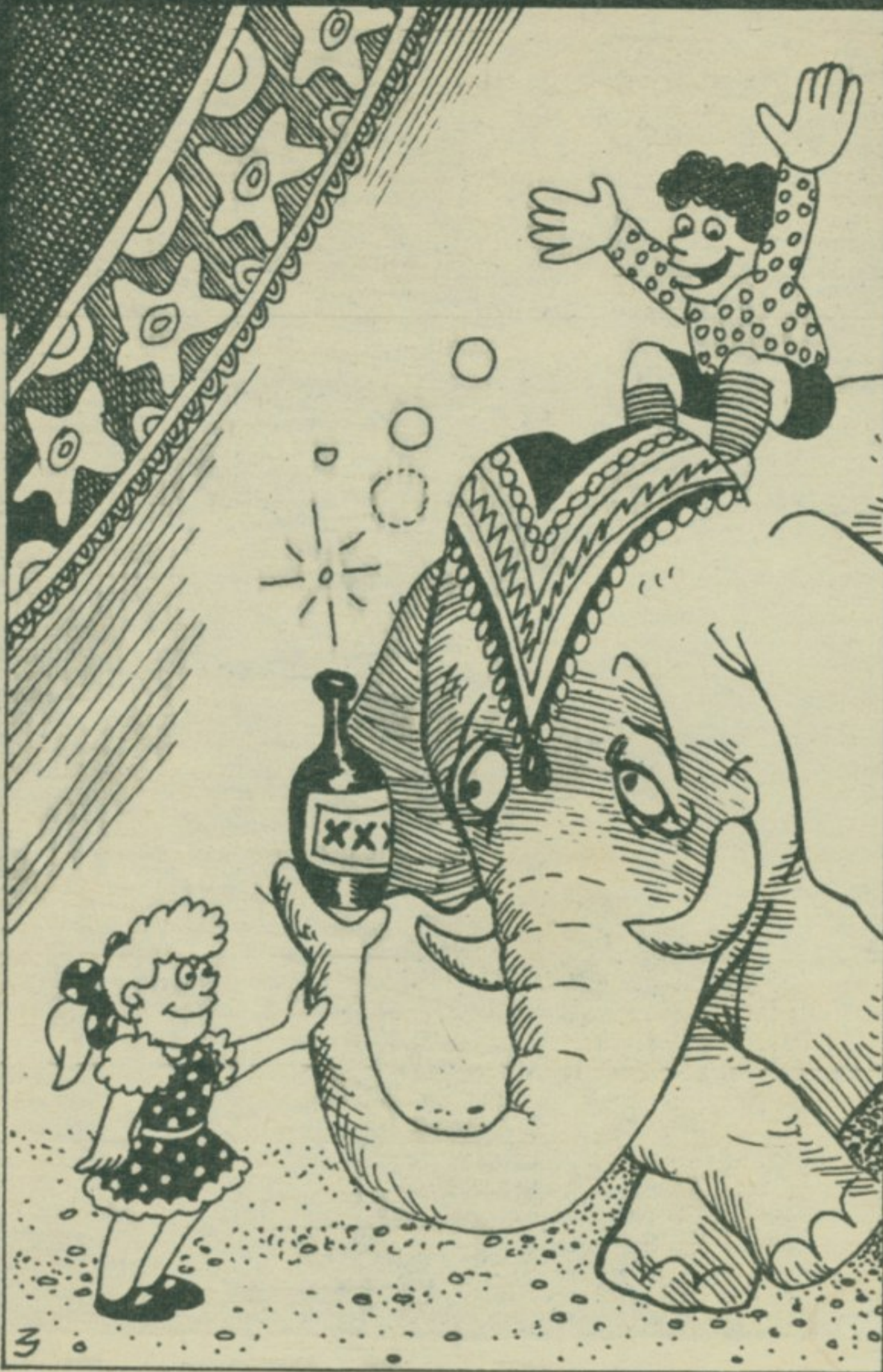
★

Канаринце не одликује нарочита одважност али је Ембз, који је живео и умро у месту Хермитицу, савезна држава Тенеси, испео прави херој. Његова власница стара тетка Теса, како су је сви звали, пала је послујући по кући и тешко се повредила. Вибз је излетео на улицу, одлепшао до суседне куће и почео свом снагом да се баца у затворени прозор све док није привукао пажњу укућана. Стара тетка Теса је спасена, а Вибз је угиноу од рана задобијених од удацаца у стакло.

★

Велики пас бернардинац Бари живео је четрнаест година, од 1800. до 1814. и за то време спасао најмање четрдесет људских живота. Барија је природа обдарила изванредним чулима: могао је да предосети наилазак лавине и без грешке је водио монахе Коначишта св. Бернара до места где су се налазиле затрпане жртве, или сам проналазио људе изгубљене у снежним олујама. После смрти Баријево тело је препарирано и може се видети у Националном музеју швајцарског града Берна, а монаси и данас сваког свог чеоног пса зову Бари у спомен на легендарног и непревазиђеног Барија.

КИТ ДОБРОВОЉНИ ПИЛОТ

После битке код Литл Биг Хорна 1876. године, у којој су Сијукси и Чејни збрисали двеста двадесет пет војника 7. коњицког дуга генерала Џорџа Армстронга Кастера, на бојишту је, као једини преживели с америчке стране, остао Команч, коњ капетана Мајлза Кјуа. Коњ, који је имао три четвртине америчке и једну четвртину шпанске крви, тешко је рањен у врат и плућа, али је преживео и постао жива легенда. Америчке власти пребациле су га у Форт Линколн у Дакоти и издале наређење да нико више не сме да га јаше. Команч је учествовао на многим војним парадама и свечаностима у разним местима и било му је дозвољено да се увек слободно креће. Угиноу је Форт Рајлију у Канзасу 9. новембра 1893. у тридесетој години.

★

Једна њујоршка породица на летовању у северним областима државе Њујорк примила је, како је мислила привремено, мачку Дејзи. Кад су се вратили у град, Дејзи је остала пред

вратима летњиковца. Месец дана касније угледали су, на своје највеће запрепашћење, Дејзи и једно маче на прагу своје куће у Њујорку. Још више су се зачудили кад им је Дејзи оставила маче и нестала. После извесног времена мачка се поново појавила с још једним мачетом и на ново ишчезла. Дејзи је долазила и одлазила све док није доселила целу своју породицу, укупно четири мачета, после чега нико није имао срца да је избаци. Случај је добио велики публицитет, Дејзи је морала да се шета од једног до другог научника разних струка, али нико од „наглежних“ није успео да објасни њено понашање нити да протумачи Дејзин необичан инстинкт.

★

Римски император Калигула (царевао од 37. до 41. године) био је и остао један од најозлоглашенијих и најокрутнијих владара свих времена. Према људима Калигула је поступао зверски, а љубав срца свога излио је на коња Инцитатуса. Император је Ин-

Кад се опоравио од метка пијаног путника, Џек је поново преузео дужност на коју се сам поставио и још девет година водио је кроз опасни Француски пролаз сваки брод осим „Пингвина“.

★

цитатуса званично прогласио за сенатора римског царства и доделио му велике почести. Коњ — сенатор имао је шталу од слоноваче украшену раскошним намештајем, јео је из мермерних јасли, вода му је служена из златног пехара, а о њему и његовој удобности бринули су његови лични робови. Калигула је често приређивао забаве на којима је Инцитатус био домаћин.

★

Павијан по имену Џек припадао је Џемсу Вајду, железничару из Јужне Африке. Вајд није имао ноге и Џек га је сваког дана гурао у његовим инвалидским колицима до радног места и убрзо научио да обавља ситне послове у скретничарској кућици. Кад је сасвим испекао занат, мајмун је сам померао сигналне полуте, а Вајд га је само надгледао. Џек је умро 1890. после деветогодишње каријере скретничарског помоћника.

★

Лађа која је 1904. године носила расног осмогодишњег тркачког коња Моифа из Новог Зеланда у Ен-

★

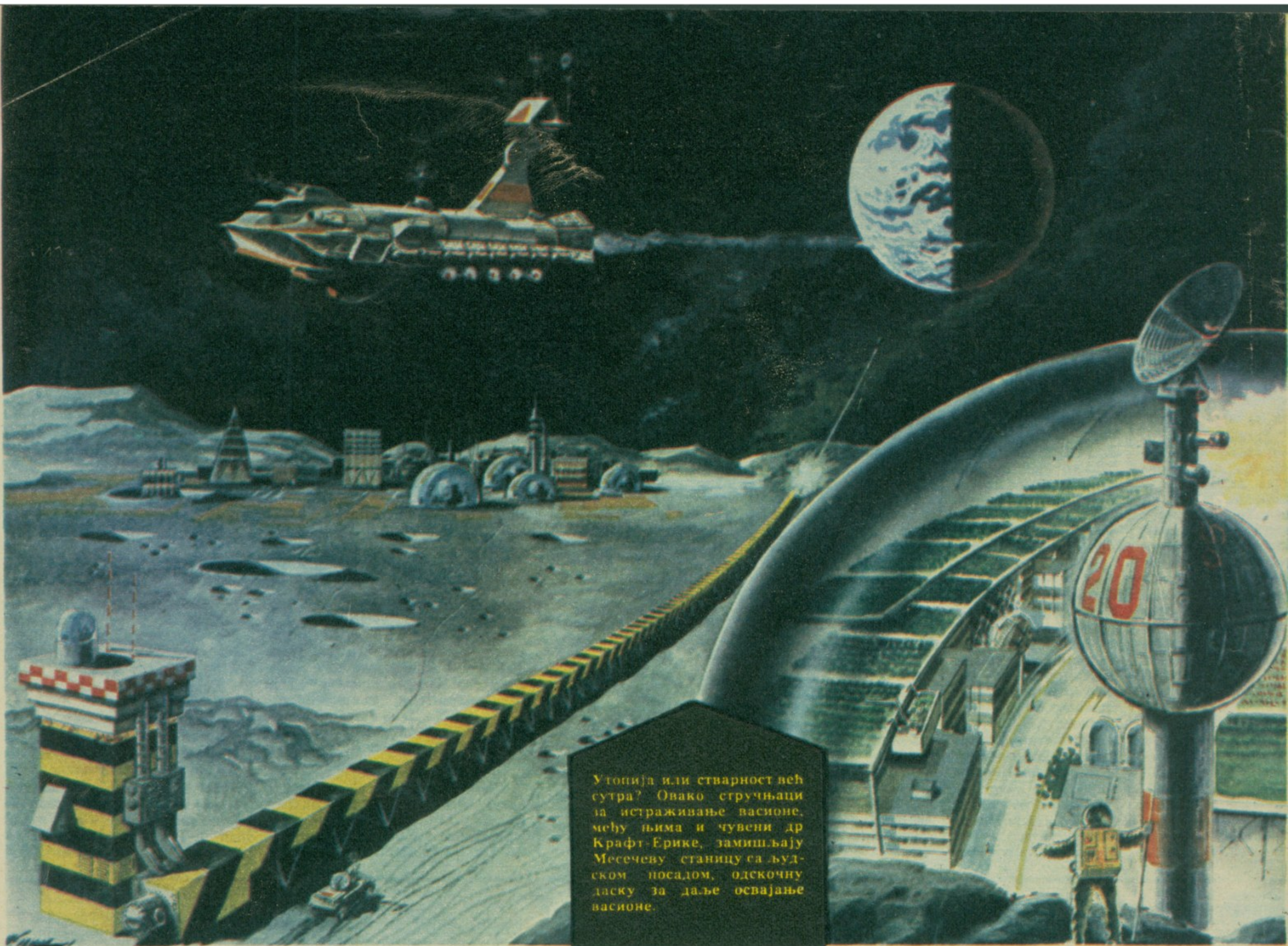
Прво живо биће које се отиснуло у вазину била је

глеску страдала је у бури. Моифаа су таласи избацили на пусто острво на коме је мало повратио снагу. Две недеље касније пронашли су га како лута обадом и отпремили у Енглеску. Тамо је готово омањ учествовао у трци Велики национални стилчез са још двадесет пет коња. Моифаа је победио и то девет секунди испред другопласираног.

сибирска керуша Лајка. Новембра 1957. Совјетски Савез је лансирао Земљин вештачки сателит „Спутњик 2“ у коме је Лајка била једини члан посаде. Како систем за враћање на Земљу још није био решен, Лајка је и прво живо биће жртвовано свемирској ери човечанства и свакако најпопуларнији пас свих времена.

Б. Д. 3

Утопија или стварност већ сутра? Овако стручњаци за истраживање васионе, међу њима и чувени др Крафт-Ерике, замисљају Месечеву станицу са људском посадом, одскачну даску за даље освајање васионе.

Месец ће бити насељен најдаље до 2040. године и то тано да уопште неће зависити од Земље! Тано је бар замислио један од најпознатијих и најмаштовитијих америчких стручњана за носмос Крафт-Ерине. Презиме говори да се ради о Американцу немачног порекла: заједно са Вернером фон Брауном, овај Берлинац је сарађивао на развијању немачке фамозне ранете »фау 2«, а после напитулације Хитлерове Немачке обојицу су »преузели« Американци. До Браунове смрти он је био један од његових најближих сарадника, а сада се сматра воденим светским научником у истраживању носмоса.

МЕСЕЦ УСКОРО НАСЕЉЕН !?

Недавно је Крафт-Ерике, човек који о могућностима нашег путовања у космос зна све што се може знати, предложио америчком председнику Регану пројекат о насељавању Месеца и приложио тачно разрађен календар на коме су амерички научници радили неколико година. У највећој тајности, наравно. Ево како он изгледа:

ЧИЈИ ЈЕ МЕСЕЦ

Ове године обележава се сребрни јубилеј космичке ере — четврт века од лансирања првог Земљиног вештачког сателита „Спутњика-1“ (4. октобра 1957. године). Управо толико трају и напори Уједињених нација да васиона служи искључиво за мирољубиве и научне циљеве.

Већ 1959. Уједињене нације су установиле Комитет за мирољубиво коришћење космоса, са два поткомитета — правним и научно-техничким. Децембра 1961. Генерална скупштина УН је на предлог Комисије усвојила резолуцију у којој се, између осталог, утврђује да „истраживање и коришћење космоса треба да служи једино за напредак човечанства и добробит земаља-чланица, без обзира на степен њиховог економског и научног развоја“, и да су „васиона и небеска тела слободни за истраживање и коришћење свим земљама у складу са међународним правом, а не могу да буду предмет националног присвајања“.

Захваљујући раду Комитета за мирољубиво коришћење космоса до данас је усвојено пет одговарајућих међународних правних инструмената. Најновији међу њима је Уговор о активностима држава на Месецу и другим небеским телима који је Генерална скупштина УН усвојила 1979. Овај акт описује Месец и друга небеска тела као заједничко наслеђе човечанства, намењује га искључиво за мирољубиве циљеве, забрањује постављање или испитивање нуклеарних и других оруђа на површини или у орбити и успостављање војних база, а такође утврђује обавезе очувања природне средине, размене информација о феноменима који се откривају на овим телима и посећивања будућих база ради међусобне контроле.

Једна космичка сила, међутим, није потписала Уговор због тога што га сматра „преурањеним“ и „недовољно одређеним“, а друга из страха да ће се удео земаља у развоју у планирању васионских истраживања знатно повећати. Очекује се да ће управо земље у развоју, међу њима и Југославија, повести одлучну битку да Месец доиста постане својина целог човечанства.

Е. Ј.

1985. — картографско истраживање и обележавање читаве површине Месеца

1995. — Изградња базе на Месецу

2005. — Копање руда и њихова даља прерада на Месецу

2015. — Саобраћај Земља — Месец и обратно са потпуно новим системом за стартовање и атерирање

2025. — Изградња града на Месецу са различитим климатским зонама

2040. — Месец ће бити потпуно независан од Земље!

Овај смео подухват највише би требало да кошта у почетној фази: са Земље ће тада морати да се шаљу на Месец најразличитији материјали. Овде би се они прерађивали, како би могла да се сагради орбитална станица (са посадом) на путањи око Месеца. Одатле би Месец требало картографски боље да се упозна, што је један од најважнијих будућих задатака научника. Потом би се уредила једна Месечева станица за коју би грађевински материјал већим делом био са Месеца, а тамо би се и прерађивао.

Енергију на Месецу производили би атомски реактори који би се, због евентуалних опасности од зрачења, монтирали у дубоким Месечевим кратерима.

После тога требало би да на Месецу полако никне један цинковски град подељен на различите климатске зоне са пољима под воћем и поврћем! Индустријска постројења на Земљином сателиту давала би најразличитије производе „Made on the Moon“!

Тако би, отприлике, изгледао будући Месечев свет, бар онакав каквог га је замислио и америчком Председнику предочио др Крафт-Ерике. Ако се план оствари, била би то добра одскочна даска за даљи продор људи у космос, а свемирски брод „Ентерпрајз“, толико популаран захваљујући телевизији, постао би стварност.

Др Крафт-Ерике објашњава шта га је нагнало на планирање једног оваквог подухвата:

— Бесконечност просто ра је јединствен природни феномен и на њему, очигледно, треба градити и проширивати стваралачку снагу људског духа. А све то, опет, треба да допринесе једном праведнијем свету, који више неће бити везан „лупчаном врпцом“ за мајку Земљу. Вреди покушати јер оно што је јуче било утопија данас више није.

М. Ш.

Џогинг на води

На води може да се плови, брчна, пеца, али и да се хода и то тано да вам ноге остану суве. Свана летња сезона доноси и неку новотарију на води за шта се брину духовити проналазачи. То се, пре свега, односи на Американце којима не недостају ни море, ни новац, ни смисао за лудирање.

На Флориди је пет скијаша на води овим групним салтом ушло у Гинисову књигу рекорда, а истовремено се није уквасило. Најважније у читавој овој акробацији: увежбаност и прецизност скијаша, као и њихова међусобна синхронизованост. Они, раме уз раме, прелећу преко високе рампе, истовремено одскачу и праве колут преко главе да би се који секунд касније дочекали на скијама. Међутим, ко жели нешто овако да уради са својим друштвом, треба на време да почне да вежба. Јер, ова петорица имају иза себе чак пуних тринаест „мокрех“ година упорног вежбања. На крају се исплатило. Читава америчка штампа и телевизија дали су овом подвигу приличан публицитет. А у САД се никад не зна шта све може да доноси популарност...

Џогинг на води

Није само луда жеља за рекордима и публицитетом по сваку цену оно што људе нагони да измишљају разне чудне справе за воду. Тако, овај интересантан пластични точак, на пример, може да превезе сваког ко је жељан воденог џогинга, сувог преко воде. Нарав-

но, ко пати од вртоглавице, боље да и даље трчка по мајичици земљи...

Аквавело

Бицикл на води није нека велика новост, али оно што је изумео француски професор механике Дидије Масијас сигурно спада у суперновитете. Овај чудан бицикл, назван аквавело, покреће се снажним окретањем педала које стављају у погон три велика шупља точка. Да су се Французи и те како запрејали за овај изум професора Масијаса сведочи и његова изјава да ће водени трицикл ускоро почети да се производи серијски и то за мале паре. Па ко воли, нек' изволи...

ИЗМИШЉЕНО ПРОШЛОГ ЛЕТА.

ПЕШКЕ ПРЕКО МОРА

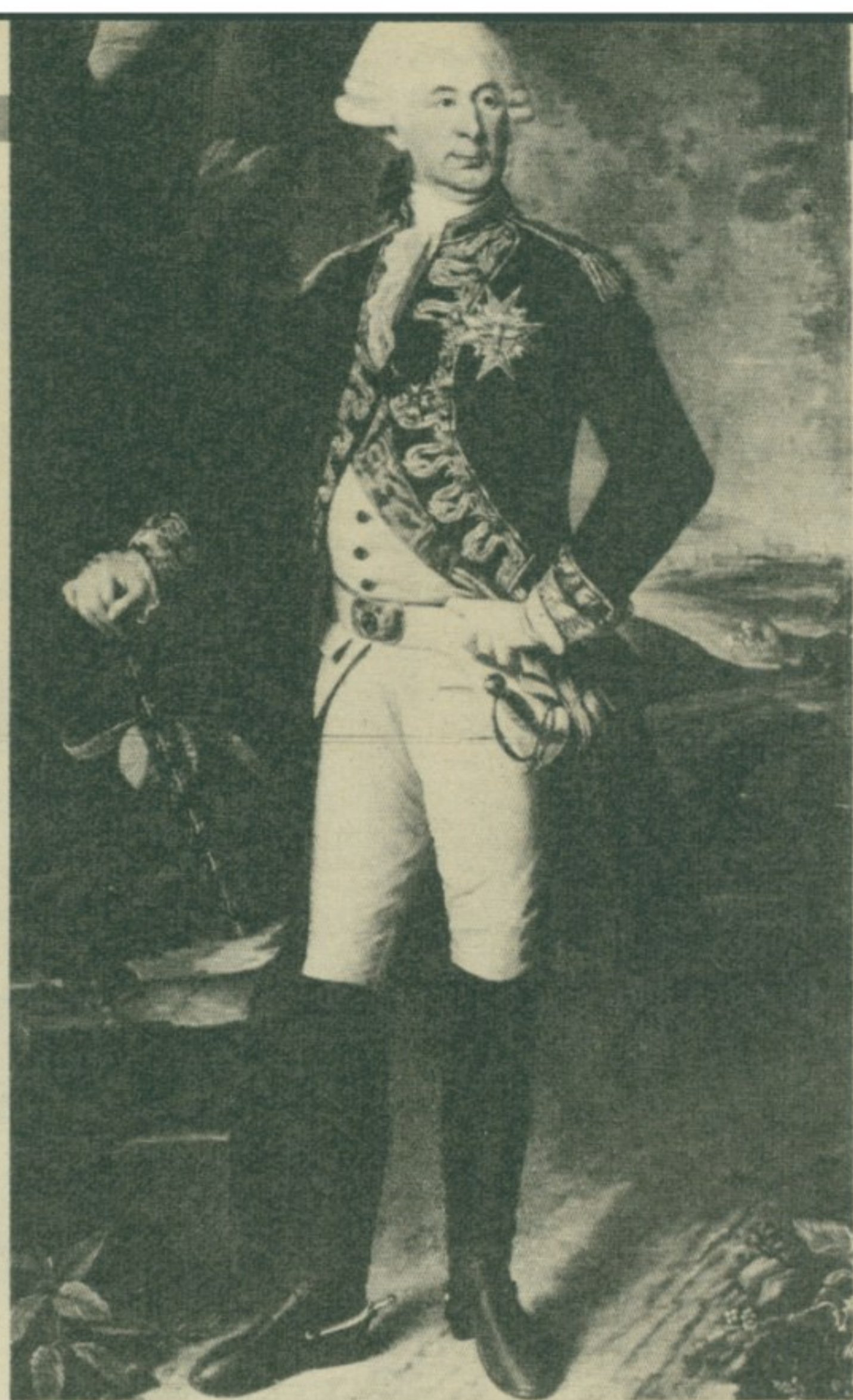
Аквавело

Летећи квинтет

Овако је изгледао Порт Луис у 18. веку.

Маршал Де Кастри можда сноси кривицу што је „наускопија“ остала мистерија!

БОТИНО-ЧОВЕК РАДАР

— ЈА ЋУ
СКОНЧАТИ
РАЗОЧАРАН
И ПОНИЖЕН,
АЛИ И СВЕТ ЋЕ
БИТИ
СИРОМАШНИЈИ
ЗА ОТКРИЋЕ
КОЈЕ БИ
СЛУЖИЛО
НА ЧАСТ
18. ВЕКУ —
НАПИСАО ЈЕ
ЕТЈЕН БОТИНО
ПРЕД КРАЈ
ЖИВОТА.
НИ ДО
ДАНАС
НАУКА НИЈЕ
УСПЕЛА ДА
ОБЈАСНИ
ЊЕГОВУ
ЧУДЕСНУ МОЋ.

Крајем 18. века, кад је живео Етјен Ботино, велико острво Маурицијус у Индијском океану источно од Мадагаскара припадало је Француској, а Французи су га звали Ил д Франс. Тачан датум рођења и смрти Етјена Ботиноа никад није утврђен. Зна се да је као младић био морнар и да је у Порт Луис, главни град острва, стигао око 1770. Прича о његовој чудесној моћи почиње десетак година касније када је затражио да га прими гувернер Ил д Франса господин Де Сујак — „због једне важне ствари“...

Случајност или чудо?

Де Сујак није имао обичај да лично прима ситне чиновнике какав је био Ботино, па је за ту „важну ствар“ задужио свог секретара Фукоа. Разговор је текао отприлике овако:

— Хтео сам да обавестим господина Сујака да се формација од три брода

приближава Порт Луису. Ако ветар остане повољан, они ће се указати на видiku за мање од три дана — саопштио је Ботино.

— Како ви то знате? — заинтересовао се Фуко.

— Било би тешко да вам то објасним у пар речи, господине секретаре. За њихов долазак знам по извесним знацима.

Фуко није даље питао. Учтиво је захвалио на обавештењу и отпустио Ботиноа сматрајући да је у питању поремећен човек. Међутим, трећег дана Фуко се, излазећи из своје куће, готово сударио са Ботином.

— Опет ви! — дочекао га је осорно.

Ботино је учтиво одговорио:

— Само две речи, господине. Допустите да вам кажем да су три брода стигла!

Фуко је погледао у луку и уверио се да је то тачно. Међутим, иронично се обратио чиновнику:

— Занимљива игра случајности.

Ботино није показао ни нестрпљење ни увређеност. Замалио је Фукоа да при-

стане само на једну ситницу: да прочита цедуљу коју ће он, Ботино, послати када поново буде предвидео долазак неког брода у Порт Луис.

Две недеље после тог сусрета Фуко је примио прву Ботиноову цедуљу: стићи ће четири брода за два дана... Када се то обистинило, Фуко више није могао да остане равнодушан, обавестио је гувернера. Одлучили су да сачекају и следећу Ботиноову цедуљу пре него што извуку било какав закључак.

Нису чекали дуго. Овога пута необични чиновник најављивао је долазак целе једне фрегате...

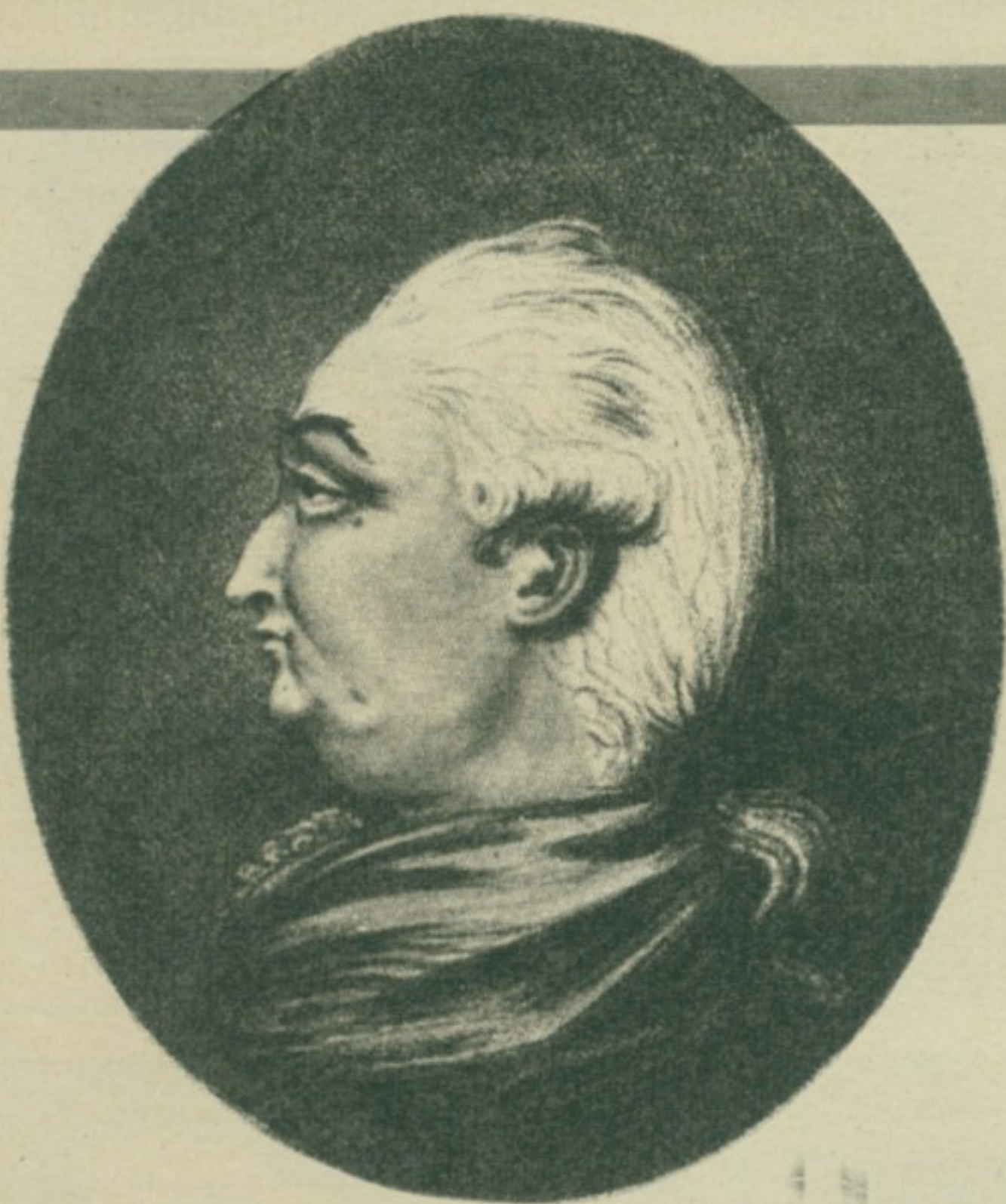
Стигне чувени Сифрен

Поново — погодак! Сада је и гувернер био импресиониран. О Ботиноу је почело да се прича по Порт Луису, на улици су га препознавали и показивали. Понекад би му пришао неки морнар и понудио да се клади. Ботино је увек пристајао и увек, без изузетка, добијао опкладу: кад год би предсказао да ће неки брод или више њих упловити у луку, то би се и догађало, тачно у року који је наводио! Мало-помало Етјен Ботино је постао славан у Порт Луису. Више му се нико није подсмевао, нити га про-

глашавао за поремећеног или варалицу. У време кад није још постајао ни радио ни телеграф, његово умеће представљало је заиста право чудо.

Најзад је дочекао дан да га позове лично гувернер Де Сујак. Човечуљак је освјео гувернерове симпатије до те мере да је упутио писмо самом министру француске морнарице маршалу Де Кастрију. Маршал је послао одговор: пре него што донесе било какву одлуку о Етјену Ботиноу, нека власти у Порт Луису надзире његов рад још пола године. Када му је гувернер пренео одговор министра морнарице, Ботино је одговорио да пристаје, под условом да га нико не шпијунира нити омета у његовом послу.

Убрзо се збио догађај који је донео прекретницу у Ботиноовом животу: предвидео је долазак формације од шест бродова у року од неколико дана. Обавештене на време, власти из Порт Луиса упутиле су извидницу у сусрет бродовима. Ботино је и овога пута био у праву, али се извидница вратила у Порт Луис са узбудљивом вешћу да стиже чувени Сифрен, прослављени јунак из америчког рата за независност и витез Малтешког реда. У Порт Луису је организован величанствен дочек. Народ се искупио у пристаништу, а гувернер Де Сујак испловио је са истакнутим пурпурним заставама у

Адмирал Пјер Андре де Сифрен Сен-Тропе био је одушевљен вештином Етјена Ботиноа.

сусрет Сифреновом броду „Хероју“.

Сифрен је био запањен дочеком. После измењених поздрава, док га је народ поздрављао овацијама, Сифрен је упитао Де Сујака:

— Како сте знали да долазимо?

— Захваљујући једном човеку изузетних способности... Он зна унапред све... — започео је гувернер причу о Етјену Ботиноу.

Одбијено богатство

Сифрен је пожелео да упозна човека који поседује тако чудесну моћ, па му је Ботино представљен. Сифрен је желео да чује како Етјен Ботино примећује долазак брода на стотине миља удаљеног.

— Ја посматрам феномене који окружују брод на отвореном мору — одговорио је Ботино и то је било све. Ништа није одао, као толико пута до тада кад би га питали о његовој способности. Али, Сифрен је желео да сазна који су то феномени.

— Тешко је одговорити у неколико речи — остао је Ботино резервисан — али, најкраће речено, тај феномен чини облак од паре који обавија брод, као неки метеор.

Сифрену је било јасно да Ботино хоће да сачува тајну. Можда жели да из ње извуче користи?

— Да ли бисте могли да упутите морнаре у своју вештину? — запитав га.

— Свакако, господине — сигурно је одговорио Ботино.

— У том случају говорићу о вама маршалу Де Кастрију када се вратим у Француску и свакако ћемо наћи начина да ваше интересе усагласимо са инте-

ресима краља — завршио је Сифрен.

Сифрен је одржао обећање. Министар морнарице већ је знао за Ботиноа из писма гувернера Ил д Франса и интервенција славног Сифрена учинила је да маршал понуди Ботиноу накнаду од 10 хиљада сребрних фунти и пензију од 1200 — уколико открије тајну своје вештине.

Ботино је одбио! Тачније, желео је да дође у Париз и „лично изнесе принципе нове науке“, како је запањеном Де Сујаку објаснио зашто није прихватио понуђено богатство. До тог тренутка, забележено је, Етјен Ботино је најавио долазак 575 бродова два-три дана унапред. Без иједне погрешке која би могла да баца сенку на његову моћ предвиђања.

„Наускопија“

У фебруару 1784. године Етјен Ботино се укључио на брод „Фјер“, пун радосног нестрпљења што ће коначно стићи у велики Париз. У Порт Луису његова слава била је малог домета, само је Париз могао његово име и вештину да учини познатим на све четири стране света.

Чим је стигао у Париз, Ботино се појавио на вратима Министарства морнарице и оставио поруку за маршала Де Кастрија. Чекао је недељу дана, а онда је поново отишао у Министарство да пита шта је било. Одговорено му је да његова порука није једина и да мора да чека. Ботино је био запањен. Уместо лозорика, како се надао, овде није могао да стигне даље од пријемне канцеларије! Ко зна да ли ће његова порука уопште стићи до министра?

Ништа му другог није пре-

остало него да чека. А чекање се отегло. Ботино се трудио да не падне у очајање, одлучио је да сам објави свој рад. Међутим — ниједан издавач није се заинтересовао за нову науку „наускопију“, како је Ботино назвао своје откриће.

Уморан од обијања прагова, љут због неразумевања на које је наишао — Парижани су га сматрали за шарлатана, варалицу или неку врсту самозваног видовњака — Ботино је решио да о свом трошку објави књижицу са називом „Наускопија“. Надао се да је за почетак најважније да дело буде штампано. У „Наускопији“ је набројао све своје успехе, а затим описао како изгледа „метеор“ који се у облику два стуба уздиже изнад брода и разазнаје на велику даљину, поготово увежбаном оку. Ипак, у тој књижици Ботино није објаснио готово ништа више него што је својевремено рекао Сифрену. Тајну је и даље љубоморно чувао.

Брани га Мара

Књижица је после многих мука угледала светлост дана. Али, уместо славе, на несрећног Ботиноа сручила се права поплава погрда и понижења коју је повео опат Фонтне. Министар Де Кастри је и даље ћутао. Ипак, један глас подигао се у знак подршке Етјену Ботиноу: његово откриће могло би да отвори нове перспективе науци, тврдио је млади лекар и физичар — Жан-Пол Мара, будући вођа француске револуције заједно са Робеспјером и Дантоном.

Мара се упустио у беспопштедну полемику са Ботиноовим нападачима али, како то ништа није помогло, послао је неколико примерака „Наускопије“ неким научницима у Енглеској. Никаквог одговора! Мало-помало тужва око Ботиноа се смирила и он је пао у заборав. Нико више није спомињао Етјена Ботиноа, тако да се чак и не зна како је завршио живот! Сматра се да је умро негде пред крај девете деценије 18. века. Тајну свог открића однео је у гроб:

— Ја ћу скончати разочаран и понижен, али ће и свет бар за извесно време бити сиромашнији за откриће које би служило на част 18. веку — записао је пред крај живота.

Ни до данас се није разјаснило на који начин је Етјен Ботино могао да предвиди наилазак брода удаљеног стотинама километара од места са којег је посматрао. Додајмо да је први радар на свету израђен 1935. године — век и по после смрти Етјена Ботиноа!

М. К.

КО БИ ПАМТИО ФИЈАКРИЈА...

Пре четири или пет stoleћа Индијанци на Антилским острвима веровали су у божанство звано Хуракан, што је значило „једноноги“. Био је то бог муње, грома и олуја. Шпански освајачи, чувши ту реч, помислили су да Индијанци њоме означавају ветар. Хроничар Гонсало Еранандес де Овједо овако је писао године 1535:

„На језику ових острва хуракан се зове силовит и опасан олујни ветар... Откако је пресвети сакрамент донет на острво, престадоше ти хуракани да дувају. Томе нека се нико не чуди, јер чим се ова земља оте власти ђаволовој и преузе је Бог, допуштајући да се у њој настани и учврсти света вера хришћанска, морала се јавити разлика и у времену, у ветровима и у свему осталом...“

Наравно, без обзира шта је тврдио побожни хроничар, разорни ветар није ишчезао. Дува и данас у том делу света и другде, а ми га називамо ураган, речју која је настала од имена индијанског бога Хуракана. То је само један од примера када се име неког давно заборављеног митолошког бића чува у данашњем говору као заједничка именица.

Химера се у грчкој митологији звало чудовиште с лављом главом, козјим телом и змијским репом. Данас кажемо химера у смислу „неостварљив сан“, „уображење“, „измишљотина“. Још страшније чудовиште била је Медуза, једна од трију Горгона, са змијама уместо косе, тако језивог лица да би се скаменио ко год би је погледао. Њено име су зоолози пренели на много безазленију морску животињу медузу, због сличности њених пипака с Медузином змијском косом. Атлас, у грчкој митологији див који је на раменима придржавао небо, био је насликан на корицама првих збирки географских карата, штампаних крајем 16. века у Италији и Немачкој: отуда ту врсту књиге и данас зовемо атлас.

У дванаестом веку цела Европа је читала један роман у стиховима, под насловом „Памфил или о љубави“, по имену неког измишљеног грчког пастира. У деминутивном облику Памфилет наслов књиге добио је потом опште значење „књижица“, а још касније, у 18. stoleћу значење полемичког списа: то је, заправо, данашња реч памфлет.

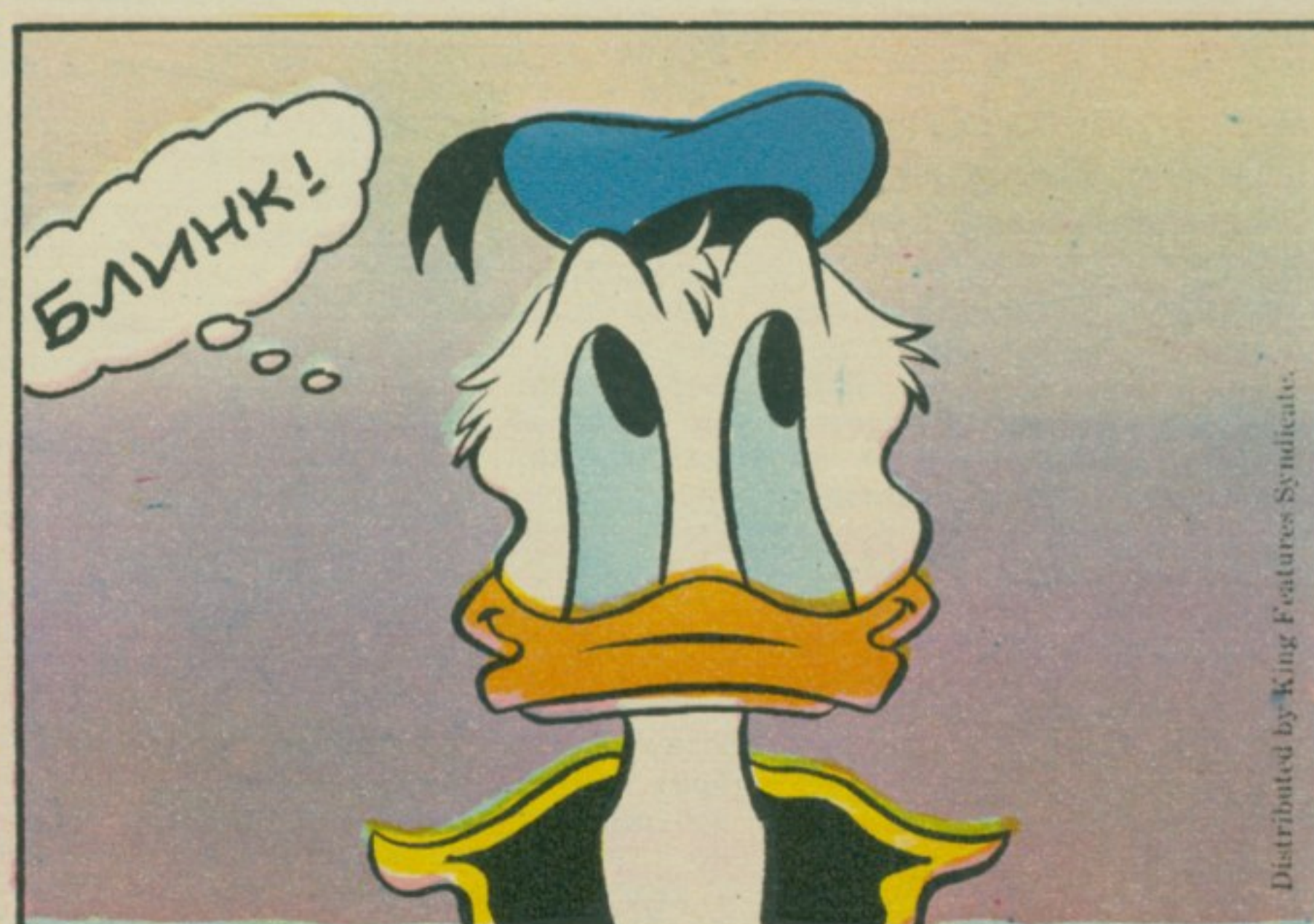
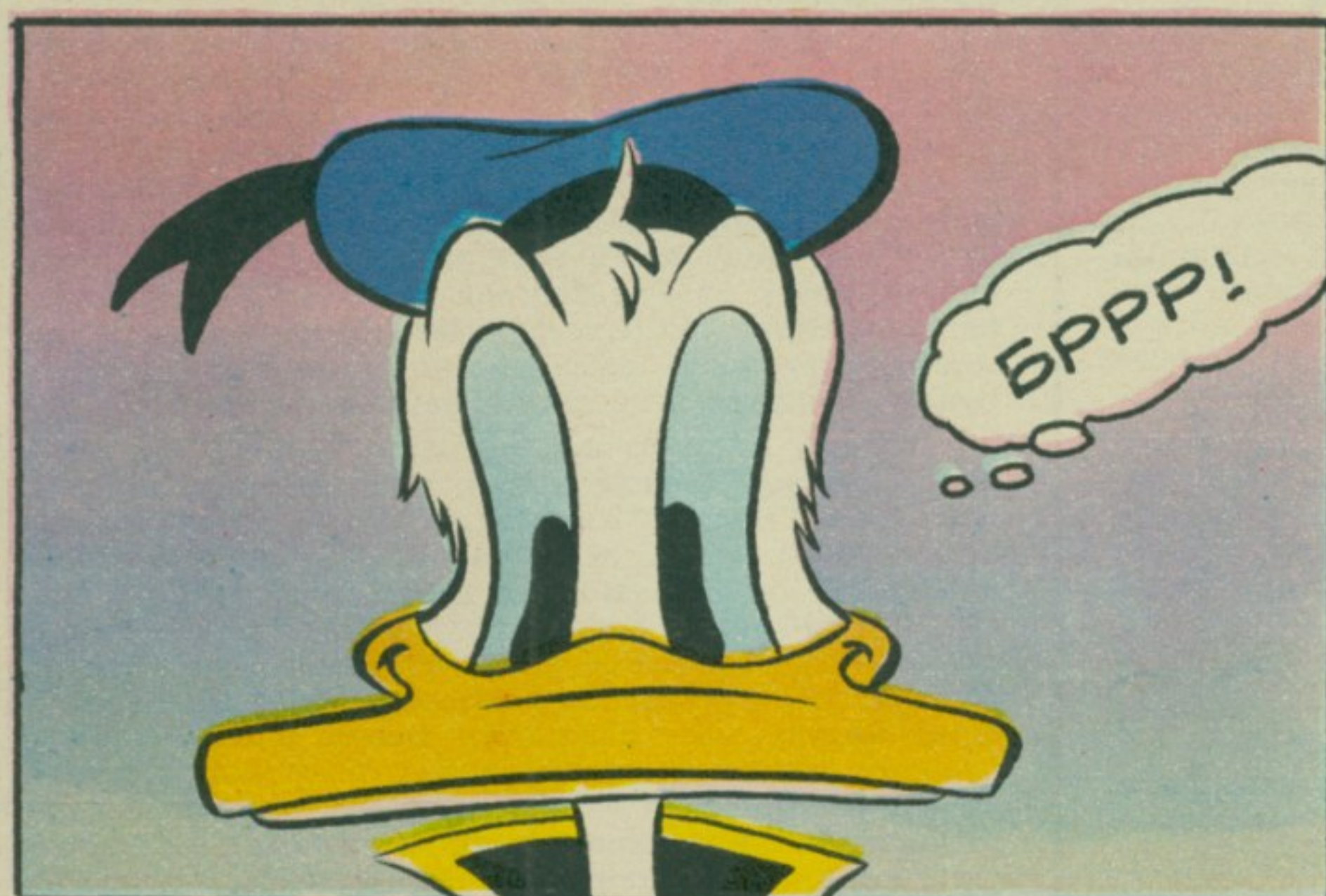
И хришћанска митологија дала је свој допринос речнику. Наш погрдни израз бараба долази од имена разбојника Барабе или Вараве који је, према Библији, требало да буде распет на крсту наместо Исуса. Свети Бернард из Мантона у десетом веку је основао манастир-уточиште у Алпима, на превоју који се данас по њему назива Сен Бернар; али још више него у том географском називу, његово име данас је сачувано у називу расе бернадинаца — које су калуђери тог манастира дресирали да откривају прозобле путнике у планини.

Мученик Фијакрије, из седмог века наше ере, био је заиста безначајан светац и можда га нико живи данас не би памтио, али... Кад су се у Паризу, у 17. веку, појавиле прве кочије за изнајмљивање, полазна станица им је била у једној штали која је над улазом имала слику светог Фијакрија. По слици је названа зграда, по згради возила — и тако — још и данас запрежна кола за јавни превоз називамо фијакер.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

Copyright © 1980
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

БАКУУЗНИ ПЕТИ МАЈ

Може ли још нешто да ми крене наопако овог проклетог дана, изнервирано се запитао млади Исмаел Ривера. Сат касније добио је одговор на своје питање.

Прво је звоно на будилнику зазврјало сат раније него што је требало. Нема смисла да поново покушавам да заспим, помислио је и мрзовољно се извукао из кревета. Тетурајући се, одвукао се до купатила и истуширао, а онда укључио апарат за кафу — изненадно пуцкетање, кишна варница, а онда ништа... Осигурач је прегорео. Дохватио је панталоне са столице, навукао их и бесно повукао шлиц — пукао је...

Може ли овог проклетог дана још нешто да пође наопако, запитао се двадесет двогодишњи Исмаел Ривера. Сат касније знао је да може.

Исмаел је волео свој посао носача у једној приватној њујоршкој превозничкој фирми: бар је стално био у покрету, седење на једном месту, чинило му се, убило би га.

Прво што је тог 5. маја прошле године Исмаел и његов колега Хорхе Мартинес требало да обаве било је да испоруче један скупocen стилски сто купцу који је становао на деветом спрату једног облакодера на Менхетну.

Одмах им је било јасно да је сто преширок. Зато су одлучили да лифт спусте у подрум, специјалним кључем отворе врата у приземљу, спусте скупocen сто на кров лифта и заједно са њим одвезу се до деветог спрата. Није им то било први пут, сналазили су се на све могуће начине само да не иду пешице.

Држећи између себе сто, задовољно су се погледали када је лифт бешумно клизнуо навише. Као и Хорхе, Исмаел је стајао уз саму ивицу. Све је било у реду до седмог спрата. Ту је изненада огроман бетонски противтег који се клизећи надоле нашао поред њих, закахачио Исмаела и он је, пре него што је схватио шта се дешава, главачке полетео у отвор за лифт.

Неким чудом ципела на десној ноzi заглавила му се између две челичне сајле и Исмаел је, њишући се над понором, остао беспомоћно да виси. Лифт је наставио према деветом спрату.

Бол у левом рамену и руци која му је беживотно висила уз бок постајао је све неподношљивији. Мора да је сломљена, пролетело је Исмаелу кроз главу.

Ваљда због шока, у први мах није осетио како му под теретом тела нога лагано клизи из ципеле... Инстинктивно је згрчио прсте како би бар за кратко одложио смртоносан пад у амбис дубок преко двадесет метара.

„Нећу да умрем! Нећу да умрем!“ — понављао је изbezумљено. Сваки пут кад би удахнуо, осетио би страховит бол у ребрима, ципела је и даље клизила упркос свим његовим напорима да је прстима задржи.

Онда је, као кроз полусан, чуо како се негде над њим лифт коначно зауставио. Није могао да види шта се горе дешава, а није се усуђивао ни да погледа наниже.

У мом послу човек не верује у чуда, рекао је полицајац који је учествовао у спасавању Ривере (десно). Да се немогуће ипак догоди допринео је и Хорхе Мартинес (лево).

Упркос болу у ребрима, мучно је повикао колико га грло носи:

— Упомоћ! Помозите ми... помозите ми!

Кроз главу су му летеле грозне слике: видео је себе на мотору како брзином од 200 километара на час слеће с пута и јури право у висок бетонски зид. Ко зна зашто, на памет су му пале и камиказе... А све време, ципела — једино што га је још држало у животу — лагано је клизила са стопала.

Више није знао колико дуго тако виси. Сваки секунд учинио му се као вечност. Осећао је само како га снага издаје и како губи глас: уместо позива за помоћ, из грла му је излазило само неко промукло крклање.

Онда је, коначно, негде у непосредној близини зачуо Хорхеа:

— Не дај се, друже! Стижем! — довикнуо му је.

Добри стари Хорхе, помислио је Исмаел и без гласа заплакао.

Чим се лифт зауставио, Хорхе Мартинес сјурио се лудачком брзином низ степенице у приземље страхујући да неко у међувремену не позове лифт. Само је успео да довикне

настојнику да се десила несрећа. Металним лествицама на унутрашњој страни отвора, какве постоје у овим огромним зградама за мајсторе које поправљају лифт, почео је да се пење према другу.

Нашавши се надомак Исмаела, на трен је неодлучно застао, а онда једва одржавајући равнотежу, држећи се једном руком за металну шипку степенице изнад себе, закорачио у амбис, другом подупро Исмаела испод рамена. Више од тога није могао да учини. Надао се да је настојник који је видео све што се догодило искључио лифт и обавестио полицију и да ће им помоћ стићи сваког тренутка.

Спасилачкој екипи било је потребно петнаестак минута да конопцима и вуку два друга из црног понора. Исмаел Ривера је имао много среће: сломио је леву руку и ребра су му напрсла.

— У послу којим се бавим човек слабо верује у чуда. Али тог петог маја сам присуствовао чуду над чудима — изјавио је полицајски капетан који је учествовао у спасавању Исмаела Ривере.

**ПОСЛЕ
КРВАВОГ
ОБРАЧУНА
У МАЛОМ
ГРАДУ
ИНГОЛСУ
1893. ШЕРИФ
ИЗ ОКЛАХОМЕ
ЗАНЛЕО СЕ
ДА ЋЕ
ЗАУВЕН
СТАТИ
НА ПУТ
ЗЛОГЛАСНОЈ
ДУЛИНОВОЈ
БАНДИ.
АЛИ, БИЛО ЈЕ
ТО ЛАНШЕ
РЕЋИ
НЕГО
ИЗВЕСТИ.**

На источној граници америчке државе Оклахоме простирала се област позната у целој Америци под именом „На рубу пакла“. Ту је, негде око 1890, никао градић Инголс. Далеко од железничке пруге и путева убрзо је постао рај за отпаднике. У то време Инголс се састојао од коцкарнице и салуна, једног хотела, коњушнице, три радње и десетак дрвених кућа.

Данас је од њега остало само неколико трулих преда око којих фијуче преријски ветар. Али, због догађаја који се овде одиграо 1893. име овог градића ушло је у историју Дивљег запада. Пр-

вот септембра те године главна улица Инголса постала је поприште можда најкрвавијег обрачуна шерифових људи и бандита који су, где год би се појавили, сејали страх и смрт пљачкајући и убијајући без милости.

Опасни Арканзас Том

Тог дана, око подне, клопаране точкова пореметило је тишину градића. У колима прекривеним цирадом притајили су се шериф и његови помоћници наоружани шестометним револверима и пушкама „винчестеркама“. Евит Никс, шериф државе Оклахоме, чуо је да Дулинова банда у салуну Инголса прославља две успешно изведене пљачке воза.

Шериф и његови помоћници нечујно су искочили из кола и заузели положаје око салуна. Изненада су одјекнули пуцњи. Заменик шерифа Дик Спид угледао је на улици Џорџа Њукома, једног из Дулинове банде, и одмах припуцао. Погодио је тачно у магацин Њукомове пушке и разнео га. Комадић метала зарио се бандиту у ногу и он је зајечао.

План представника закона да изненаде бандите био је тако осујећен: чувши пуцње Том Догорти, звани Арканзас Том, који се налазио у соби на првом спрату хотела, пуцао је у Спида и убио га с два метка. У том тренутку су и бандити из салуна, било их је пет-

ро, отворили ватру на шерифове људе. Пре него што су успели да напусте салун и одмагле низ главну улицу, залутали метак убио је једног четрнаестогодишњег дечака, а тешко је рањен и човек који се ту случајно затекао и није успео на време да се склони.

Рањени Џорџ Њуком довукао се до прадске пумпе док су меци фијучали око њега и заривали се у земљу. Шериф и његови помоћници су сада осули паљбу на салун одакле су шеф банде Бил Дулин и још четворица његових људи пуцали из све снаге. У том пушкарњу рањени су власник салуна и његов ортак.

Бил Дулин је изненада излетео из салуна као стрела и дотрчао до Џорџа Њукома. Почео је да га вуче према коњушници. Меци су фијучали око њих и један је погодио Дулина у ногу. Ипак, оба бандита су успела некако да се довуку до коњушнице. У том тренутку и остали бандити Бак Вејгмен, Џек Блејк, Дик Клифтон и Бил Далтон излетели су из салуна и подурили ка коњушници све време пуцајући насумице из револвера. Чим су се придружили свом шефу и заузели

положаје, осули су паљбу на представнике закона.

За то време Арканзас Том се попео на кров хотела где је имао одличан поглед на читав град и почео прецизно да гађа шерифа и његове људе. Једног од њих, Тома Хјустона, смртно је погодио. Тако су Арканзас Том и рањени Бил Дулин и Бил Далтон држали приковане гониоце за закљон а остали чланови банде узјахали су коње и

У окршајима између бандита и представника закона често су страдали и невини грађани, баш као и у пуцњави у Инголсу 1893.

НА РУБУ ПАКЛА

одмаглили са задње стране коњушнице. Џорџ Њуком је такође јахао у талоцу иако му се вртело у глави јер је изгубио доста крви. Кад су њихови другови мало одмакли Дулин и Далтон испалили су последњу кишу метака на чуваре закона, узјахали коње и кренули ка излазу из града убивши још једног шерифовог помоћника.

Један час касније Арканзас Том је и даље пуцао на представнике закона. Тек кад су му ови

запретили да ће запалити хотел, Том се предао сав изрешетан мецима и обливен крвљу. Ипак је преживео, а касније је осуђен на педесет година затвора.

Шта је истина?

Нову потеру за Билом Дулином и преосталим члановима банде опет је водио шериф Евит Никс.

Ремингтон, двоцевно ватрено оружје калибра 0,45. Продато је преко 150 хиљада модела.

Бил Дулин

Армију својих помоћника упутио је из штаба у Гатрију на различите стране Оклахоме, решен да уништи окореле злочинце. Само тако могао је да заведе ред у немирној Оклахоми. Сваки његов помоћник обавештаван је о томе шта су остали урадили и тимски рад није остао без резултата: рука

закона прво је шчепала Била Далтона а онда Џека Блејка који је убијен за време једне пљачке воза. Бака Вејтмена, који је такође учествовао у истој пљачки воза, пратио је данима заменик шерифа Крис Медсен и на крају успео да га ликвидира. Џорџ Њуком и још један члан банде,

Чарли Пирс, скривали су се на неком ранчу чији их је власник препознао и после краткотрајног пушкарања убио. Најзад је и Дик Клифтон доживео судбину својих пајташа — погинуо је у окршају с Евитовим помоћницима.

Само је још вођа банде Бил Дулин био на слободи.

Колт калибра 0,45 дужина цеви 19 центиметара! Могао је да се наручи преко поште за 17 долара.

Спонтануларно бенство

Децембра 1895. заменик шерифа Бил Тилгмен кренуо је ка јавном купатилу у граду Еурека Спрингс, у Арканзасу. Тилгмен је отворио врата купатила и угледао Била Дулина како чита новине испружен на каучу и чека свој ред за купање. И Дулин је приметио Тилгмена преко новина, али овај је брзо окренуо главу правећи се да га није препознао. Чим је прошао покрај Дулина, Тилгмен је извукао револвер, окренуо се и стао испред бандита. Дулин је хтео да се маши за револвер али се предомислио. Најтраженији бандит у историји Оклахоме најзад је ухапшен. Тилгмен је послао телеграм свом претпостављеном, шерифу Евиту Никсу: „Ухватио сам га. Стижемо кући сутра“.

Сутрадан је железничка станица у Гатрију била испуњена светином која је желела да види „краља бандита Оклахоме“. Фотографски апарат је шкљоцао, новинари су бележили сваки тренутак дугочекиваног догађаја. Дулина су прво одвели у најбољи хотел у граду и дали му богат ручак. После оваквог дочека, Дулин се најзад нашао иза решетака где га је чекало суђење за безброј пљачки и убистава. Али, суђење никад није одржано: Дулин је успео да побегне из затвора, а с њим још тридесет седам затвореника!

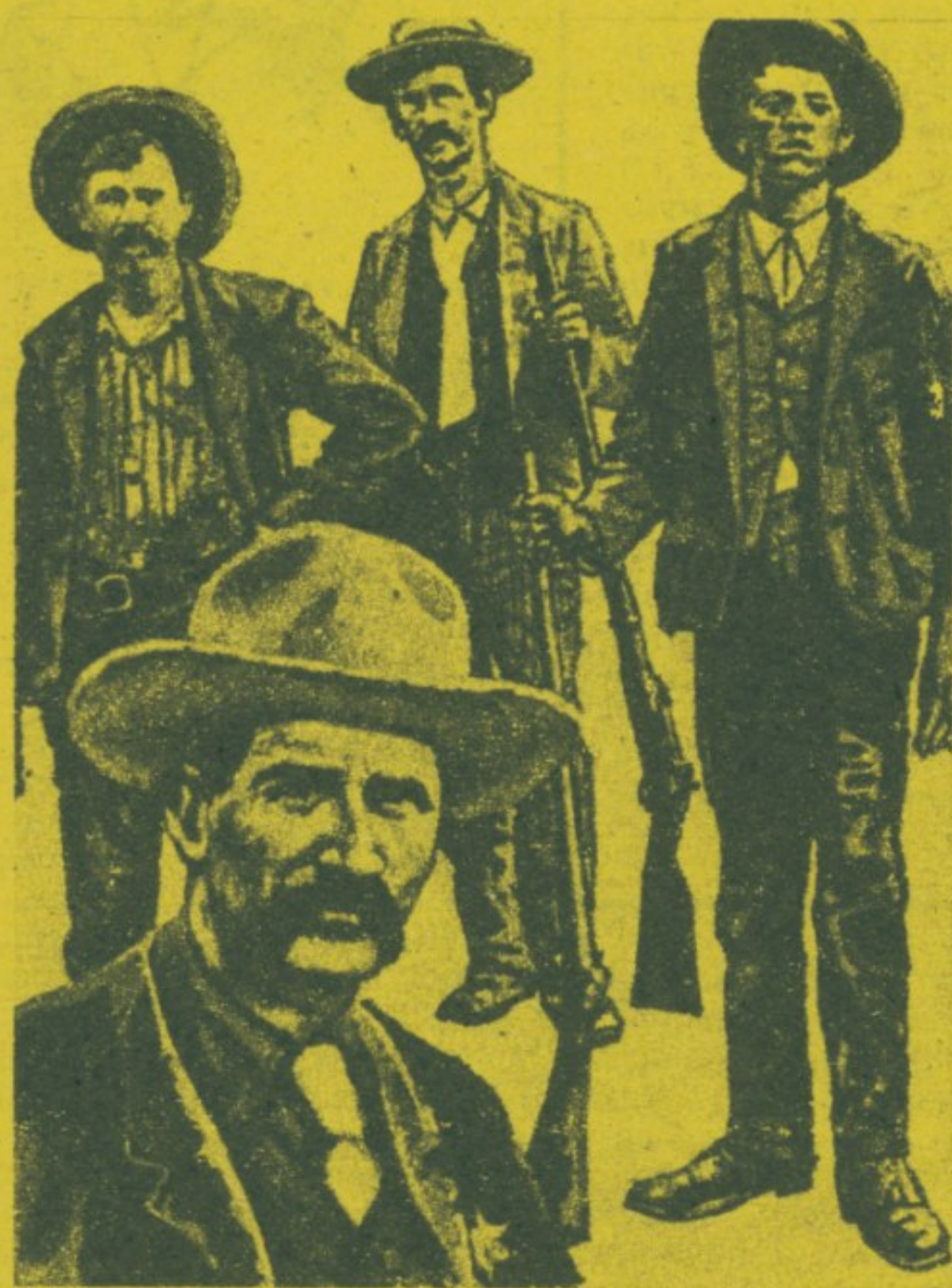
Ускоро му је, међутим, у траг ушао помоћник шерифа Хек Томас...

ди. Мада је децембра 1895. сатеран у клопку и ухапшен (у јавном купатилу у Еурека Спрингсу, у Арканзасу) успео је лукаво да побегне. Али, није дуго био на слободи. Шерифов заменик Хек Томас ушао му је у траг и пратио све до фарме на којој је живео са својом младом женом и синчићем, још бебом. Око пола ноћи шерифови помоћници су опколили кућу. Кад су се отворила врата и на њима појавио Дулин с „винчестерком“, Томас му је наредио да баца оружје и преда се, али бандит је одговорио ватром из пушке. Томас је остао неповређен и припуцао на Дулина који је неколико минута касније пао мртав.

Ово је званична прича, али постоји још једна, потпуно друкчија, која траје све до данас. По њој су Томас и његови људи дојахали до Дулинове куће где их је дочекала његова жена и саопштила да је њен муж те ноћи издахнуо од упале плућа. Томас је ушао у кућу, усправио Дулиново беживотно тело у кревету и испалио читав шаржер у његове груди. Онда се вратио у град тврдећи да је Дулина убио у окршају. Добио је награду од пет хиљада долара али прича каже још да је сав новац поклатио Дулиновој удовици.

Али, било како да је Дулин завршио, једно је сигурно: његова смрт донела је ред и мир у Оклахоми.

С. И.

Заменик шерифа Бил Тилгмен са својим људима који су учествовали у хватању Била Дулина

ЧУДО ОД РЕРНЕ

ПИСАМЦЕ
ИЗ
ХОЛИВУДА

Холивуд за своју нај-успешнију годину рачуна 1946. Наиме, то је последња година непрекидног и несметаног раста зараде „индустрије снова“. После 1946. број посетилаца биоскопима почео је да спада, и још је увек у опадању. Још од тих дана холивудски „босови“ покушавају да то надокнаде све већим хитовима и све скупљим улазницама.

Статистика каже да је просечна биоскопска улазница у САД године 1946. стајала 40,3 цента, а претпрошле, 1980. — чак 2,69 долара (један долар око 50 динара). То је само просечна цена, јер карта за најбоље биоскопе и за биоскопе у већим градовима кошта и по пет долара (око двеста педесет динара, нових, наравно!).

Међутим, иако су цене улазница расле, њихова вредност је бивала све мања. Наиме, 1946. просечан Американац је за своје биоскопске потребе трошио 1,18 одсто од новца за личну потрошњу. (Највише је трошио за време рата — 1943. тај је проценат износио 1,28!) Претпрошле, 1980. године је и поред високе цене улазнице, просечни Американац на биоскопским благајнама остављао петину процента (0,20) од новца за личну потрошњу.

Пола Америке у биоскопу

Холивудски филмови се углавном праве, а понекад и искључиво, због зараде. Због тога је и најважнији циљ — привући што више гледилаца пред филмско платно. За америчке филмове постоје три тржишта: домаће, страно гржиште и телевизија. Успешан филм мора да добро иде бар на два од три наведена тржишта. Ако филм исплати цену коштања на домаћем тржишту, рачуна се да је релативно успешан јер му страно тржиште или телевизије већ обезбеђују зараду. Иначе, рачуна се да домаће тржиште (поздравља САД и Канаду)

С. И.

КАКО РАДИ МИКРОТАЛАСНА ПЕЋНИЦА

Таласи високе фреквенце (1) произведени у магнетрону (4) пролазе кроз цев (3), равномерно се простиру и одбијају о металне плоче које се покрећу сопственим мотором (2). Тако емитовани таласи пролазе кроз заштитну плочу (5) у унутрашњости рерне. Светлосни индикатор (6) показује да ли је пећница укључена. Дугме за одмрзавање (7) користи се за брзо одлеђивање дубоко замрзнуте хране. Енергија микроталаса стиже у импулсима све док се храна не одмрзне. Утикач (14) доводи напон 220 V 50 Hz у трансформатор (10) који овај напон вишеструко повећава. Затим се наизменична струја претвара исправљачем (8) и кондензатором (9) у једносмерну. Рерна се укључује дугметом за печење (11) што показује светлосни сигнал (12), а сатни механизам (13) одређује дужину печења. Храну која се налази на покретном диску (15) бомбардују микроталаси одбијени од металних зидова унутрашњости пећнице. Ток припремања хране прати се кроз стакло (17) на вратима. Врата имају специјалну сигурносну браву (18) која не дозвољава пећници да ради ако врата нису добро затворена. Ручица за отварање врата обележена је бројем 19.

Пиле је готово за 15 минута, кромпир за 4, виршле за 30 секунди! Што је најчудније, при том рерна и посуда у којој се храна спрема остају потпуно хладни. Не, то није никакав трик, све је то могуће у такозваној микроталасној рерни.

Овако супербрзо готовљење хране остварује се помоћу високофреквентних радио-таласа који продиру у храну и у њој добро узбуркају молекуле. На тај начин ослобађа се огромна топлота и храна почиње да се пече изнутра. Па ипак, посуда у којој се јело

Микроталаси се одбијају од зидова рерне, улазе у храну до дубине 4—5 центиметара и узбуркају њене молекуле. На тај начин ослобађа се топлота и храна почиње да се пече изнутра.

спрема остаје хладна јер молекули порцулана и стакла уопште не реагују на ове високофреквентне таласе. Из истог разлога посуда у којој се јело пече не сме бити од метала.

Микроталаси се производе у магнетрону, високофреквентној радарској цеви. Микроталаси путују кроз металну цев, одбијају се од металних плоча и равномерно простиру по пећници. Зраци који не стигну до хране одбијају се од зидова рерне све док их храна потпуно не упије.

Ови таласи невероватно високе фреквенце (учесталости) исти су као они који се користе код радара. Енергија микроталаса преноси се кроз храну у импулсима који се крећу напред и назад мењајући правац 2.450.000.000 пута у секунди! Пре него што их погоде зраци, молекули у храни са својим позитивним и негативним полом леже у различитим правцима. Кад импулс микроталасне енергије прође кроз храну, сви молекули се поређају у паралелне линије, а већ код следећег импулса мења им се правац. И баш то кретање које се одвија брзином од више билиона пута у секунди трећем производи топлотну енергију и на тај начин готови храну.

БИОСКОПСКА УЛАЗНИЦА 250 ДИНАРА

доноси отприлике исто онолико или нешто више него страна (остатак свега, пре свега западна и северна Европа, Јапан итд.).

Због ове моћи домаће публике велика пажња поклања се америчком гледаоцу. Холивудски се филмови праве имајући у виду одређени део публике, најчешће баш средњошколце јер су они, заједно са студентима, највернија и најбоља америчка публика.

Број посетилаца биоскопских представа у САД није сваке године исти. Статистика која се води од 1926. сведочи да је број посетилаца од самог почетка био стално у порасту, све до краја другог светског рата. Просечна недељна посета је тако расла од 50 милиона гледалаца 1926. до 90 милиона недељно 1945. 1946, 1947. и 1948. Рекорд је, ипак, постављен савим неочекивано далеке 1929. године кад је у биоскоп сваке недеље у просеку ишло пола Америке, односно 95 милиона гледалаца!

После 1948. број филмских посетилаца опао је из више разлога. Најпре, ту је „новорођена“ телевизија, затим појава синдиката који у својим захтевима и штрајковима добро потресају филмску индустрију, те политички процеси против напредних људи у Холивуду. Све ово заједно разјела индустрију изнутра и смањује интересовање гледалаца који се окрећу телевизији и другим врстама забаве.

Број филмских гледалаца, тако, сваке године опада, па би најнижу тачку достигао 1973. кад је у биоскоп недељно ишло нешто више од 16 и по милиона посетилаца. Претпрошле, 1980. године статистика је забележила 19 и по милиона посетилаца сваке недеље.

Холивуд то, ипак, надокнађује другим пословима: филмске компаније праве телевизијске програме, издају плоче, власници су лунапаркова (Дизниленд и Дизнијорлд)...

У земљи у којој је филмски бизнис развијен до највишег степена организоване индустрије постоје и детаљне анализе филмске публике.

Филмови за распуст

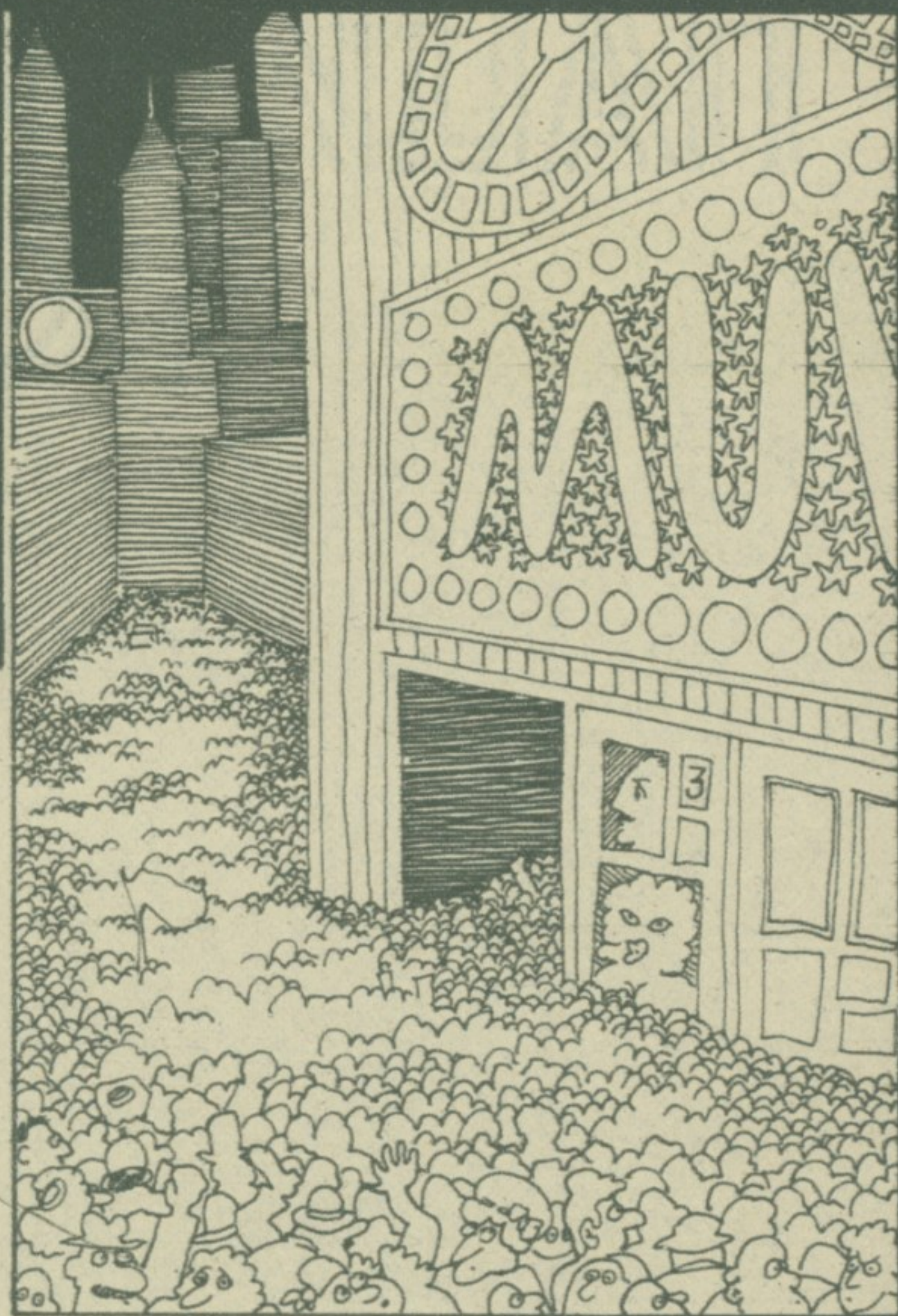
Тако се сматра да постоје само два погодна термина за премијеру филмова: почетак летњег и зимског распуста! Зато готово сви амерички филмови имају своје премијере у једном од ова два термина или непосредно пре или после њих. Летњи распуст, односно његов почетак поклапа се с почетком лета кад људи почињу да се осећају слободнији и кад, што је најважније, ученици и студенти завршавају своје обавезе, па могу до миле воље да ужи-

вају пред великим екраном. Наравно, сваки нов филм најављује се бучно, атрактивно.

Кад дође зимски распуст филмови поред ученика и студената имају и своју старију публику (која, узгред, сачињава мањи део гледалишта). Они „честе“ себе или своје блиске за „новогодишње, односно, што је у Америци још важније, Божићне празнике.

Најгори месеци за филм су мај и почетак децембра, баш уочи највеће навале на биоскопске благајне. Најбољи је јул, следе август и јануар.

Најбољи, односно најуспешнији дан за биоскопске благајне је, наравно, субота, затим петак, па недеља. Дани од понедељка до четвртка су подједнаки, тј. лоши.

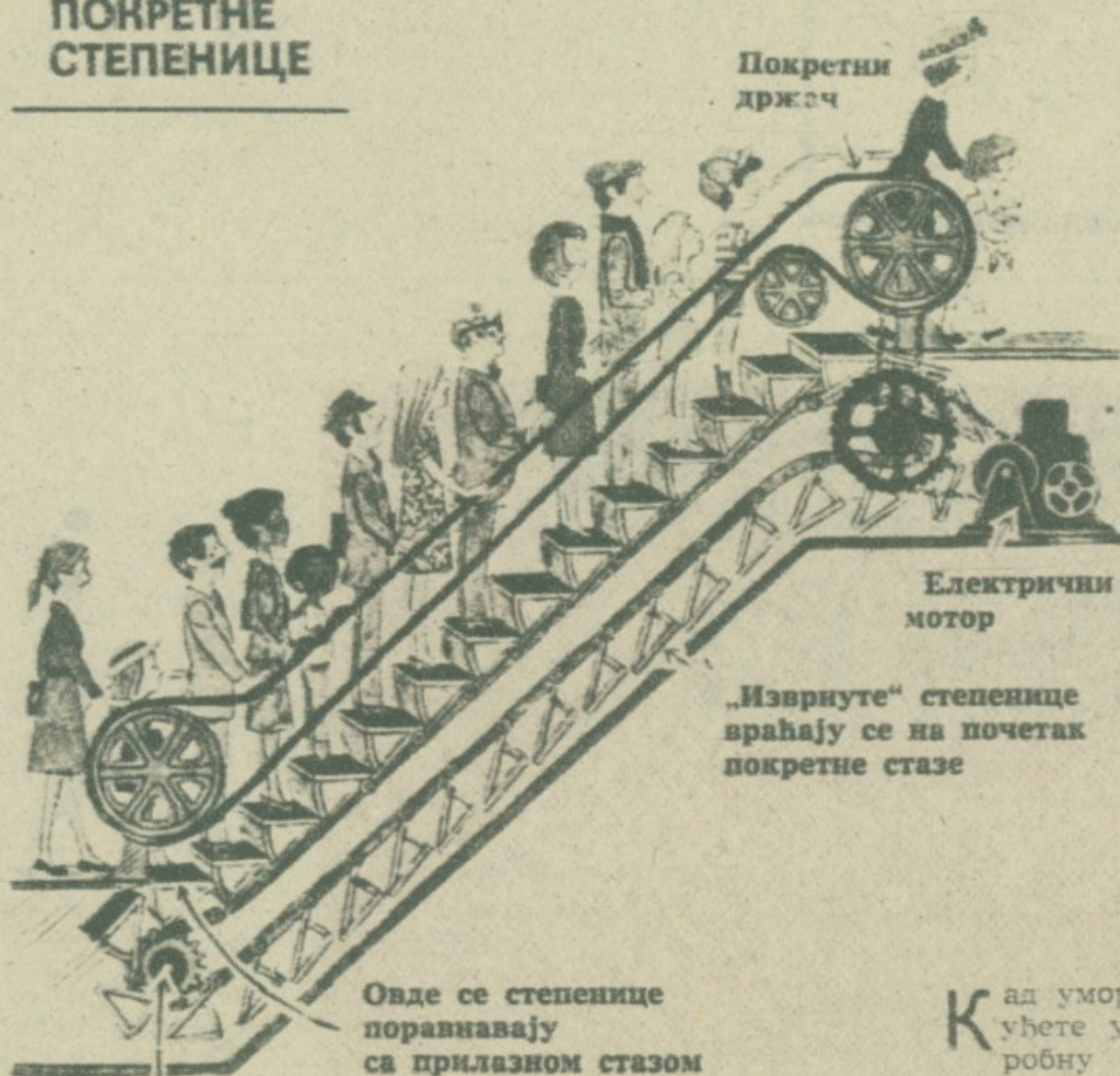
И још једна статистика за крај: Американци више воле домаће, тј. америчке филмове и то у боји. У једној анкети 70 одсто упитаних рекло је да им се више свиђају

домаћи него страни филмови. Што се колоратиче, 83 процената анкетираних је одговорило да више воли „обојене“ филмове.

М. Манчевски

ВОЗ КОЈИ ИДЕ УЗБРДО

ПОКРЕТНЕ СТЕПЕНИЦЕ

Зупчаник и ланац који вуче степенике

Овде се степенике поравнавају са прилазном стазом

Покретни држач

Електрични мотор

„Извртнуте“ степенице враћају се на почетак покретне стазе

Кад уморни од ходања ућете у неку велику робну кућу, сигурно се обрадујете ако угледате покретне степенице. Возећи се њима на виши спрат, да

ли сте се бар једном упитали како функционишу? Одакле излазе сви ти степеници и где нестају? Шта их покреће и на који начин? За оне који то још нису успели да сазнају дајемо овај „рендгенски снимак“ читаве конструкције и остале детаље који откривају „тајну“.

Покретне степенице мереају се уз помоћ ланца, а сваки степеник има точак који се креће дуж једне металне шипке. Механизам највише личи на неку врсту воза који се креће узбрдо док на сваком вагону односно степенику стоји по један путник. Степенице, у ствари, вуче ланац и неколико зупчаника — до спрата изнад где нестају испод платоа, па се преко кружног завоја враћају назад до нивоа пода где се појављују поново. Исти мотор покреће и точкове у приземљу и на врху степеница преко којих се, такође у виду бесконачне траке, крећу гумени држачи — они нам обезбеђују стабилност док се возимо и одмарамо.

ПАЦИФИЧКЕ КОБРЕ

НАПАДАЈУ
БРЗО
И НЕПОГРЕШИВО

Ронилац клизи све дубље и дубље кроз плавозелени свет аустралијских топлих приобалних вода. Упркос мору којим је окружен, раскошним бојама корала и светлуцању рибица које траже заклон — ронилац се не осећа спокојно. Без обзира на сву вештину и искуство, не успева да се опусти. Јер, он је незвани гост који је зашао у царство морских змија.

Одједном се пред његове бутине појавила маслиааста змија а онда му се брзим покретом обмотала око руке. Ронилац је осетио панични страх. Протресао је руку да змија спадне, а онда брзо изронио и попео се на брод. Дуго није могао да се смири: за длаку је избегла смртоносни угриз.

Морска змија има савим ситне зубе и њен ујед је готово безболан, али тај ујед шаље кроз крвоток несрећне жртве један од најјачих отрова. Тако кљунаста морска змија има отров двапут

јачи од кобриног и осамдесет пута снажнији од натријум-цијанида!

Угрожене Европа и Африка

За морске змије се зна одавно, али је занимање за „кобре Тихог океана“ последњих година нагло порасло. Разлог је донекле практичне природе: оне би, наиме, могле да се преселе и у Атлантски океан, значи напосамат Европе и Африке.

Једину водећу везу између Пацифика и Атлантика, изузимајући хладна поларна мора, представља Панамски канал, али он не допушта да се воде ова два океана мешају. Специјалне бране спречавају ток воде и стварају низ вештачких језера различитих висина. Бродови који пролазе кроз канал морају да са-

чекају да снажне пумпе изједначе ниво воде у два суседна језера...

Стручњаци су, међутим, направили планове за изградњу новог канала кроз Средњу Америку. Другачије замишљен од Панамског, нови канал би омогућио бродовима да уштеде много времена, пошто би све време пловили у истом нивоу, без икаквих препрека и језераца (слично као код Суецког канала). Научници страхују да кроз нови канал не би пролазили само бродови. За њима

атлантских риба које, разуме се, никада нису виделе „пацифичке кобре“. Рибе су без икаквог страха навалиле на змије, а неке су чак покушале да их прогутају. Неопрезност их је коштала главе. Отимајући се, змија би угризла рибу за уста или грло. Риба би је одмах пустила, неозлеђену, а сама би убрзо — угинула.

Ако би морске змије прешле у Атлантски океан, грабљивице из пространих подручја између Европе и Африке с једне

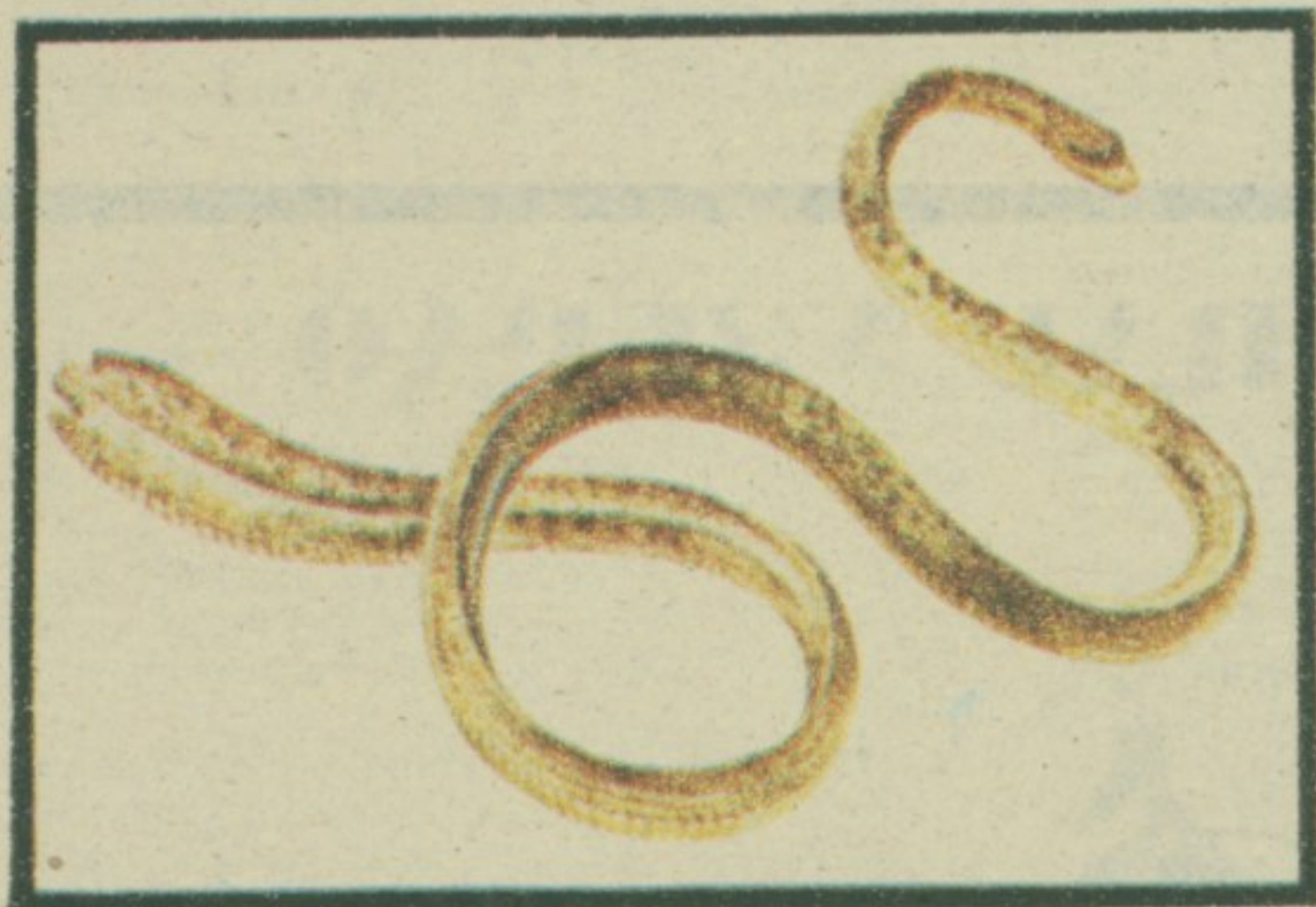
морске змије имају опаку навику да пливају за рониоцима. Срећну околност представља чињеница да оне нерадо уједају. А чак и када угризу, обично не користе свој потпуни отров јер настоје да га сачувају за лов, осим ако су узбуђене или изазване. Због тога је за рониоца најбоље да не покушава да се ослободи змије која му се обмотала око руке или ноге, она ће и сама отићи. Али, живци обично не издрже!

У водама Тихог и Индијског океана има много

Под лупом науке: познати биолог мора Силвија Ерл припрема се да мрежом ухвати морску змију у Аустралијском Коралном мору.

»Aipisurus levis«: сваке године излази на мала пацифичка острва и полаже јаја.

би, кажу они, могле да крену и морске змије. А то није нимало безазлено.

У једном огледу у Смитсоновој поморској лабораторији у Панаму морске змије су смештене у резервоар са групом великих и гладних а-

стране и две Америке с друге не би успеле да их држе под контролом.

Све грабљивице у Тихом океану, укључујући и ајкуле, избегавају морске змије. То исто из разумљивих разлога, настоје и рониоци. Али

морских змија. Њихово подручје — једно од највећих које насељавају гмизавци — протеже се од Персијског залива на југоистоку Азије до западних обала Средње Америке и Мексика, што износи више од пола пу-

ДУГООЧЕКИВАНИ СИТРОЕН ВХ

НАФТЕ ЈЕ СВЕ МАЊЕ, ЦЕПОВИ КУПАЦА СУ СВЕ ТАЊИ, ПА НА ЈЕСЕН КРЕЋУ У СВЕТ НОВИ МОДЕЛИ АУТОМОБИЛА КОЈИ СЕ ТРУДЕ ДА БУДУ ШТО ЕКОНОМИЧНИЈИ. ЕВО ЈЕДНОГ ТАКВОГ КОЈИ ЋЕ ИДУЋЕГ МЕСЕЦА БИТИ ПРИКАЗАН НА САЛОНУ АУТОМОБИЛА У ПАРИЗУ.

Некад су произвођачи аутомобила задвојно трљали руке, пребројавали голему зараду на крају сваке године и једва сустижали да склопе онолико аутомобила колико се тражило. Било је купаца, било и нафте. Времена су се променила, сада су тање и резерве нафте и ценови купаца.

Огромна светска аутоиндустрија мора некако да преживи. Колико-толико поуздан начин је лансирање нових модела. Још се један честито није одомаћило на тржишту, а већ стиже нови. Читави штабови стручњака раде даноноћно. Да би се ро-

дио нов модел, потребно је неколико година рада и много новца. Ништа јефтиније није ни изменити ствари из основа. Али боље и тако. Можда ће се вратити уложено да покрије трошкове, а можда и зарада. Најчешће модел успе на тржишту. Горко је кад омане, као на пример „Форд фиеста“. Стручњаци тврде да је Фиат уложио у малену „панду“ много, а продаја баш не иде блиставо. Али муку мучи и Ситроен. На некад популарном „спачеку“ згрнуо је милијарде, а на његовом наследнику „дизани“ једва подмирује трошкове (није се про-

Морска змија под морем:
поплава морску змију
у океану.

та око Земљиног глобуса. Оне највећи део времена проводе на површини воде. Понекад их на хиљаде тако плута по мору.

Изразан на попно

Али, њихово „лењо“ понашање нагло се мења кад намиришћу жртву. Тада нападају застрашујућом брзином и непогрешиво. Неке врсте једу само мале рибе, а друге воле крупне јегуље.

Морске змије припадају породици кобри чији су преци сишљци у море крајем мезозојске ере која је трајала између 70 и 230 милиона година пре нашег доба. Има их, све у свему, педесет врста и све су добри пливачи и отровнице. Али не прово-

де све читав живот у мору.

Пет врста морских змија напушта у правилним размацима своје водено пребивалиште да би на копну положили јаја. Оне су прилично безбедне, бар у односу на остале. На неким острвима Тихог океана деца хватају ова клизава створења, играју се са њима, па их после пуштају. Хватају их и одрасли, али са другачијом побудом: да би продали њихову кожу. Несрећни случајеви услед угриза ових змија зачудо ретки су.

Осталих 45 врста су друга прича. Оне никада не напуштају воду, нити полажу јаја. То су, како научници кажу, живородне змије јер младе носе у утроби.

Када дође на свет, младунче има половину дужине своје мајке, да би за релативно кратко вре-

ме порасло до метар и по, два или чак три метра! Змија рађа два до шест младунчади који су већ спрењени отровним зубом и отровом. Они одмах запливају у потрагу за храном. Живородне змије су агресивније од својих рођака који полажу јаја и спрежније да призу.

Страх и трепет за рибаре

Ако јој се догоди да је вода избаци на обалу, морска змија готово није у стању да се креће. Њени мишићи тада нису довољно јаки да плућа напуне ваздухом: створења која цео живот проводе у води имају слабије мишиће него копнене животиње јер је одржавање и

кретање у воденој средини лакше.

Морска змија има само једна плућа (нема два плућна крила), која се протежу од грла готово до репа. Она се понашају као природни акваланг (боца са компримираним ваздухом): садрже довољно ваздуха да морску змију одржавају на правој висини лебдења у води. Мада већину времена проводе у плићацима, морске змије могу да роне и до сто метара дубине, па и више, и у стању су да се тамо задрже више часова.

Сплештени реп морске змије служи као нека врста једра за брзо пливање и управљање. Нарочите жлезде у устима враћају у океан вишак соли из околне воде коју морска змија увлачи! Када жели да зарони, плућа јој се пуне ваздухом, а нарочити „вентили“ (залисци) потпуно затварају њене ноздрве.

У водама југоисточне Азије морских змија има веома много и оне представљају праву напаст. Када рибари извуку мрежу, она је пуна риба — и змија. Рачуна се да се у једној великој мрежи сваки пут извуче стотинак змија! Пошто је вредност ових гмизаваца мала, рибари их, једноставно, хватају за реп и бацају у море. Премда то раде пажљиво, опасност од угриза је велика.

Врач или ленар?

Не зна се тачно колико азијских рибара страда од уједа морских змија. Они не воле да причају о „подводним кобрама“ пошто верују да чак и разговор о угризу изазива морску змију. Интересантно је да кад их змија ипак уједе, радије траже помоћ врача него лекара тако да не постоји тачна евиденција о броју таквих случајева. По свему

судећи, врач су у стању да помогну жртвама, можда и зато што морска змија приликом уједа ретко кад испушта отров.

Ипак, ујед увек треба схватити веома озбиљно, пошто се не може знати је ли или није отрован. Ако је отрован, мишићи уједеног губе снагу. Неколико часова касније, а муке могу да потрају и више дана, у зависности од количине отрова, наступа парализа и смрт. Када се симптоми појаве, обично је касно да се ма шта уради.

У Аустралији је развијен веома ефикасан противотров за угриз кљунасте морске змије и неких других врста. Не постоје, међутим, поуздана искуства колико је делотворан код угриза осталих врста морских змија. У сваком случају, жртву треба одмах пребацивати у најближи медицински центар и што пре убризгати противотров.

Недавно је откривено и да је противотров за ујед тигрaste змије (копнена змија која је близак сродник морских змија) такође ефикасан против угриза неколико врста морских змија. Како се показало, он је делотворнији чак од неких противотрова за ујед морских змија. Научници који последњих година све више проучавају морске змије верују да ће у догледно време развити нове прототипове ефикасне против многих врста „кобри испод мора“.

Што се изградње новог канала у Средњој Америци тиче, поморски биолози данас сматрају да опасност преласка морских змија из Тихог у Атлантски океан није тако велика. Чак и ако би морске змије са белим стомаком, једине које живе у близини будућег канала, прешле у Атлантис, сва је прилика да би атлантске грабљивице брзо научиле како да их избегавају. Баш као и рониоци.

Е. Јакуповић

славила ни у нашој земљи.

Нови модели лансирају се уз велику рекламу. Тако су и за Салон аутомобила који ће се одржати у Паризу од 1. до 10. октобра многе компаније припремиле „изненађење“.

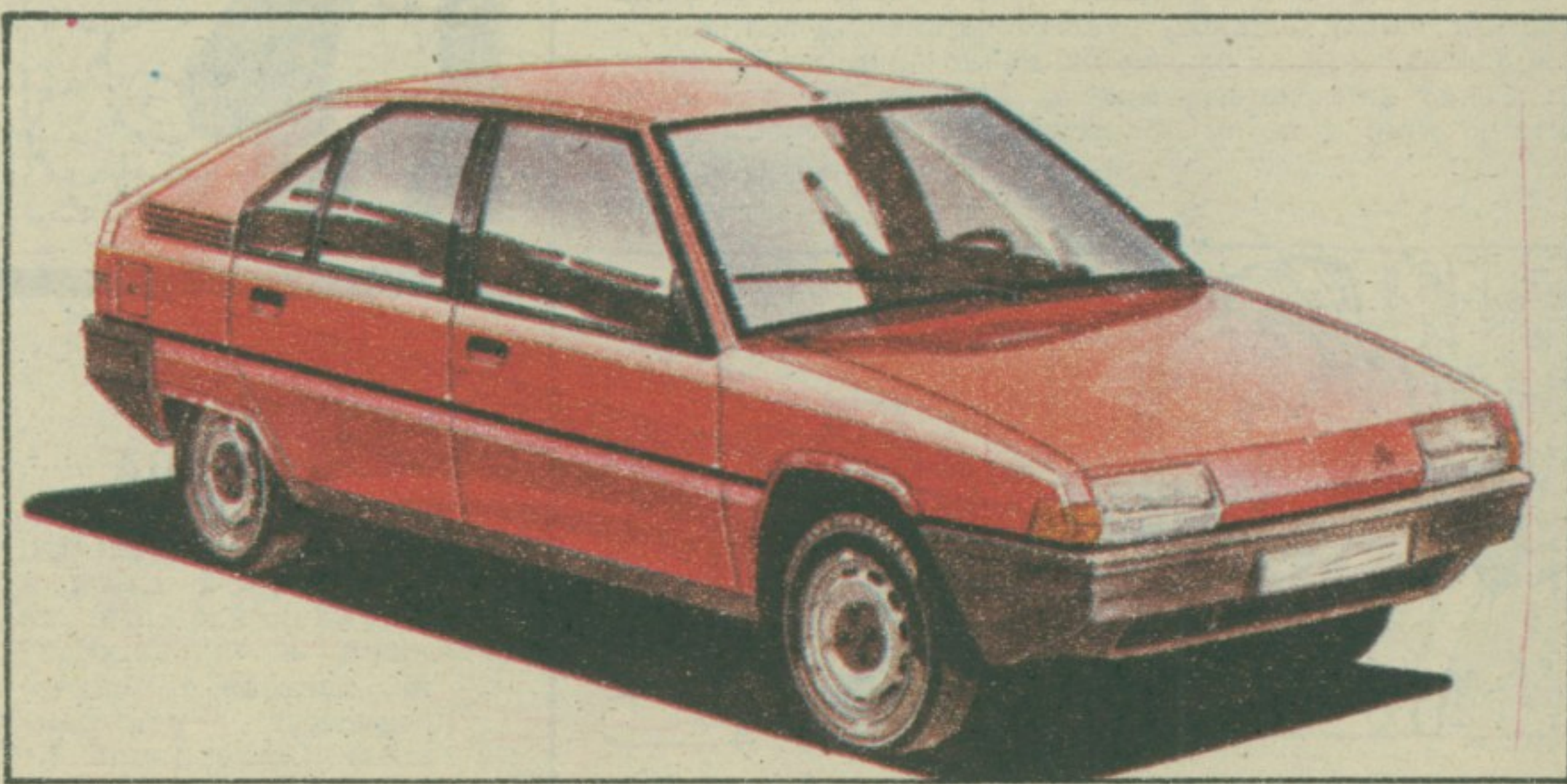
Француски Ситроен је неизбежан. Стручњаци, међутим, знају да је његов „дугоочекивани модел“ жилави покушај да се преживи. Истина нови „ситроен“, означен са ВХ — и предвиђен да допуни програм између модела GS и CX — доноси велики број иновација, али ни конкуренција није седела

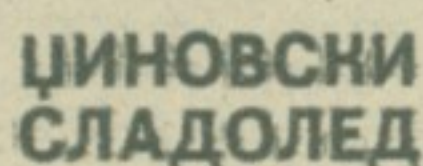
скриштених руку. Најзначајније је што мотор од 46,50 и 54 kW (нуде се обе варијанте) троши само 5,5 литара бензина при брзини од 90 километара на час.

Мењач има четири и пет степена преноса (по избору купца). Постављен је спреда попречно. Огибљење је хидропнеуматично а кочење серво на сва четири точка са дисковима.

Има петоро врата. Дизајн је леп, квалитет материјала добар, па ко да новац за овај аутомобил дугачак само четири метра и 37 центиметара, свакако неће зажалити.

Г. Г.

A black and white illustration showing a man and a young boy. The man, wearing a suit and tie, stands on the left, looking at a large, round, patterned cushion or rug that is placed on a small wooden stool. The boy, wearing a short-sleeved shirt and shorts, stands next to him, also looking at the cushion. The cushion has a diamond or quilted pattern. In the background, there is a small table with a vase on it and a framed picture on the wall.

ШАХ ЗА ТРОЈЕ

ДА СЕ ЗНА...

**ЛЕВАК
ИЛИ ДЕШЊАК**

Бебу треба положити на леђа а главу јој држати тако да један минут гледа право горе. Када се затим главица пусти, треба посматрати на коју ће се страну новорођенче окренути —

су она деца која су се окретала на десну страну узимала играчке десном руком и обратно. Стручњаци сматрају да се sluжење левом или десном руком не наслеђује већ се наслеђује склоност да се гледа десно или лево. Коју руку дете чешће види том се и више служи јер временом гледање повезује с радом мишића.

Шта сам све могао . . .

Богати Аустријанац Рудолф Дитербургер обећао је рођацима да ће их имати на уму кад буде састављао тестамент. И одржао је реч. Свакоме од њих оставио је понешто о чему ће читавог живота моћи да размишљају. Свог нећака је, на пример, подсетио на неких шест и по милиона (нових) динара које је могао да му остави, али није... Слично су пропшли и сви остали рођаци који су старца занемарили. Све у свему, тестаментом на десетак густо куцаних страница осветољубиви Рудолф ником живом из породице није оставио ни пребијену пару.

МОЛБА ОДБИЈЕНА!

Успомена од маме

Кристофер сада одлично чује.

ЉУБАВ
ЈЕ СЛЕПА

вариста Бертонеа. Еваристу је пао мрак на очи кад му је у руке случајно доспело љубавно писмо упућено његовој жени Адријани. У наступу несагласности љубоморе плаховити стартић потакао је нож на невернику ранивши је у раме. Тек када јој је коначно дао да дође

— Вид му је последњих година страшно ослабио, па му зато опраштам — rekla је разумевања пуна Адријана.

ОПАСНИ ПОЉУПЦИ

Њујорчанин Артур Хеверон, по занимању поштар, унео је толико жара и жестине у пољубац намењен властитој жени да су му се вилице — „закључале“. Све је дошло на своје анатомско место тек пошто је интервенисао доктор. Слично је прошла и једна девојка из Даласа у Тексасу која је на вереников пољубац одговорила тако страствено да је сломила вилицу. Један мазни муж из Атланте у америчкој држави Џорџији сео је жени у крило да је пољуби. Супруга је поред пољупца зарадила још и сломљену ногу.

Један Казанова из Калифорније био је уверен да је дами показао шта је прави загрљај и прави пољубац... Испоставило се да му је љубавнички „клинч“ тако чврст да је девојци ишчашао раме.

Неки млађани Шкотланђанин је, опет, девојци пожелео лаку ноћ пољупцем од кога је самом себи сломио нос.

Костоломни неки пољупци... А јесте ли знали да и без прелома, повреда и других нуснезгода сваки пољубац од кога заостаје дах скраћује живот како занесеном даваоцу тако и блаженом примаоцу? Ову тврдњу изнели су амерички лекари и то на основу обимног истраживања које су недавно спровели. Испоставило се, наиме, да сваки страствени пољубац може да скрати људски век за око три минута. Страда, у ствари, срце јер се у тим приликама пулс оба партнера убрза за четвртину од нормале.

Украде ми нишу!

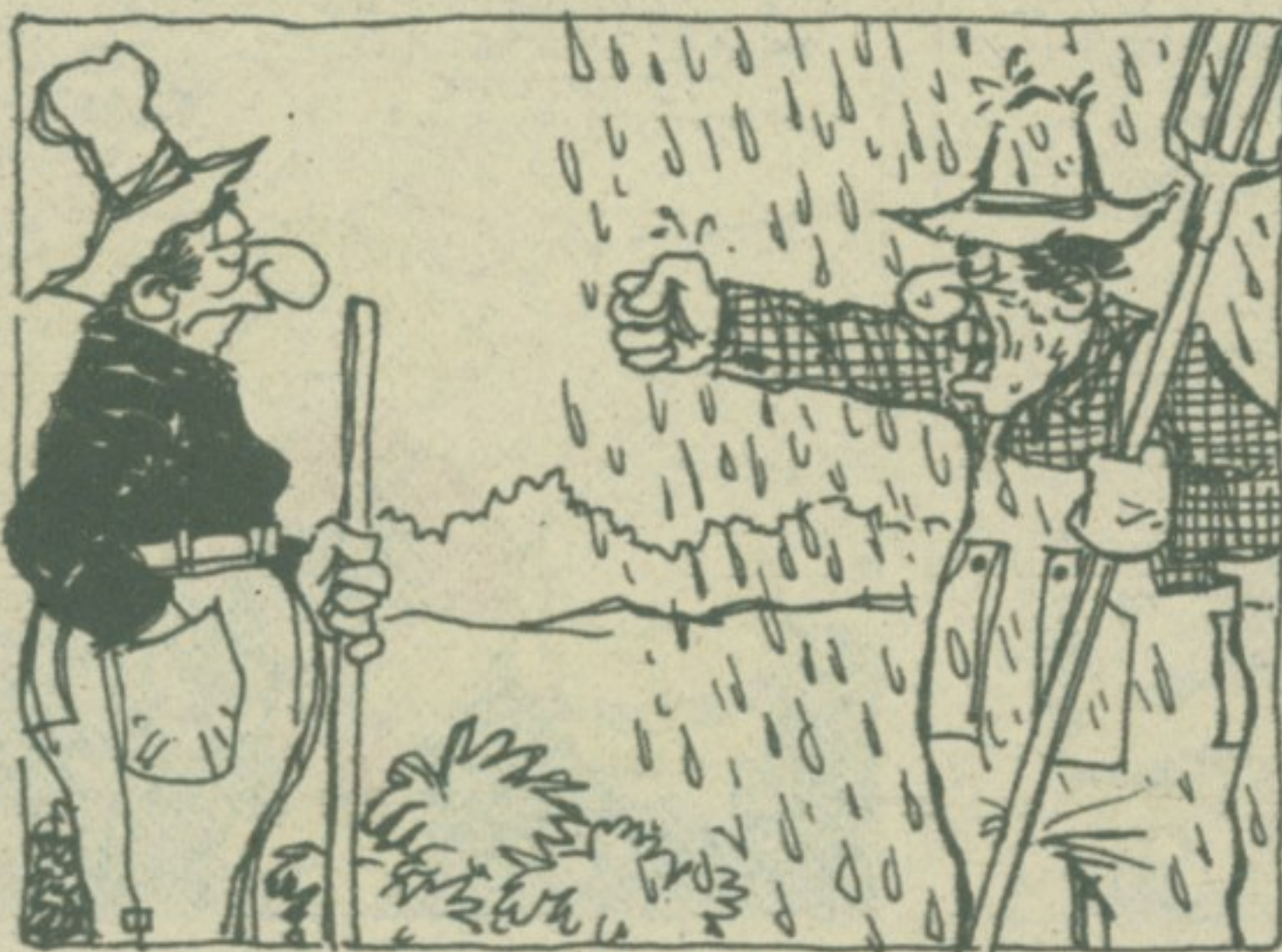
Један ранчер из Неваде тужио је свог првог суседа због тога што му је, како је тврдио, испред носа украо — кишу.

По речима оштећене странке оптужени је најмио авион који је — у тренутку када су се облаци нашли над његовим ранчем — засуо облаци хемикалијама због којих се киша испљуштала искључиво над ранчем туженог. Тужитељ је услед тога претрпео силну штету...

Мора бити да судија није поверовао у наводе љутог ранчера, па је тужба одбијена, а крадљивац кише ослобођен.

Извесни Ј.Ц. Рејнолдс из Гејнсвила у Џорџији награбусио је из истог разлога — крађе воде. Прво је, као јемство за будуће „лепо владање“, морао да положи кауцију од 820 хиљада (нових) динара, а затим још и да неповратно да 50 хиљада динара казне. Руку на срце, човек је стварно претерао и добио само оно што је и заслужио. Ј.Ц. је, наиме, на своју руку главну градску водоводну цев спојио са својом фабриком за производњу леда, „олакшавајући“ тако градску мрежу за милион и 350 хиљада тона воде...

Рејнолдсов лоповлук је дечија игра у поређењу с оним што је урадио један француски пољопривредник. Овај самостални произвођач је променио ток читаве реке како би на тај начин онемогућио рад једне воденице. Разлог, посвађао се са воденичарем...

ЖИВОТ ПОД ЗЕМЉОМ

Већина становника аустралијског градића Уајт Клифза живи под земљом. Овај градић лежи на самој ивици пустиње где температура често достиже и плус 50 Целзијусових степени! Због таквих врућина људи су се населили у рударска окна у којима су некад копани чувени аустралијски опали. Залихе опала још нису пресахле — због њих грађани Уајт Клифза и остају у том пустињском паклу.

Међутим, треба рећи да је за копање опала висока температура, која им је непријатељ број један, и нека врста помоћника. У близини Уајт Клифза подигнута је сунчана централа, прва на аустралијском континенту, која становнике подземног насеља снабдева електричном енергијом.

АКСЕЛ ХИЛМАР АРОН АУГУСТ ЕКАРД ЈАСПЕР МЕНДЕЛ

У први мах матичар Дитер Бурман био је уверен да је реч о шали. Онда је још једном погледао у млади пар пред собом:

— Ви то озбиљно мислите?

— Да — одговорио је муж. Жена је одлучно климнула главом дајући тако до знања да се и она слаже.

— Па овде сте навели 28 имена... Немојте ми рећи како стварно желите да вам се ваш син тако зове.

— Баш тако — гласио је одговор двадесет четворогодишњег механичара Екарда Ротмајера и његове годину дана млађе супруге Јута Ане.

Дитеру Бурману из западнонемачког града Кутхајмболадена се за тридесет година службе никада ништа слично није догодило. Устао је, неколико пута с неверицом одмахнуо главом, а онда што је сталоженије могао рекао:

— Жао ми је. Не могу да дам детету двадесет и осам имена. Савест ми то не допушта. Разуме се, уколико желите, имате

право да се обратите вишој инстанци.

Дитер Бурман је знао да његово одбијање правно стоји на прилично климативим ногама: западнонемачки закон, додуше, забрањује да се деца даје превелики број имена, али нигде није прецизирано колико имена чини тај „противзаконити број“. Препоручени, али само препоручени, максимум је седам...

Екарду и Јута Ани Ротмајер није падало на памет да дигну руке од свега већ код прве препреке. Малишан има да се зове Аксел Хилмар Арон Аугуст Екард Лотар Албрехт-Вернер Карл-Фридрих Курт Јорк Римберт Мелхиор Мендел Наум Холм Паскал Ив Иван Шандор Ференц Имре Владимир-Илич-Јозеф Леонид Јаспер — и готово...

И, Ротмајерови су се обратили суду. Не долази у обзир, гласила је пресуда, али је судија у знак добре воље предложио компромис: изаберите седам од предложених двадесет и осам имена...

После доста нећкања,

аргумента и противаргументата, Екард и Јута Ана морали су да попусте. Првенац је у матичне књиге рођених уведен као Аксел Хилмар Аугуст Екард Јаспер Мендел. Свега седам, шта да се ради...

Крај приче? Е, није...

— Аксел Хилмар Арон Аугуст Екард Јаспер Мендел ће ускоро добити брата или сестрицу. Овога пута се нећемо дати тако лако. Већ смо изабрали нека божанствена мушка и женска имена. Сада се собом имамо једно искуство, а узећемо и

адвоката — каже упорни тата Екард.

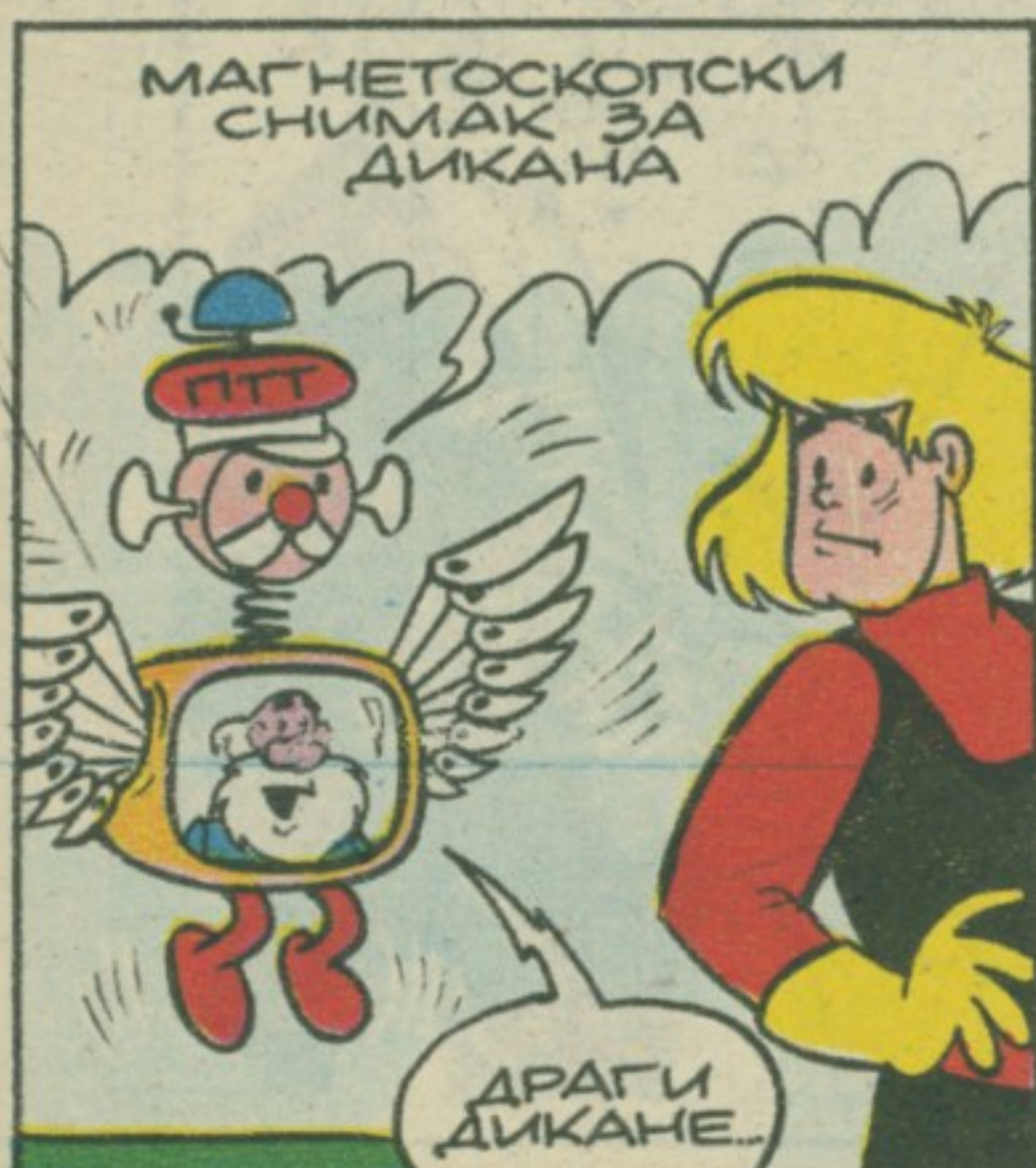
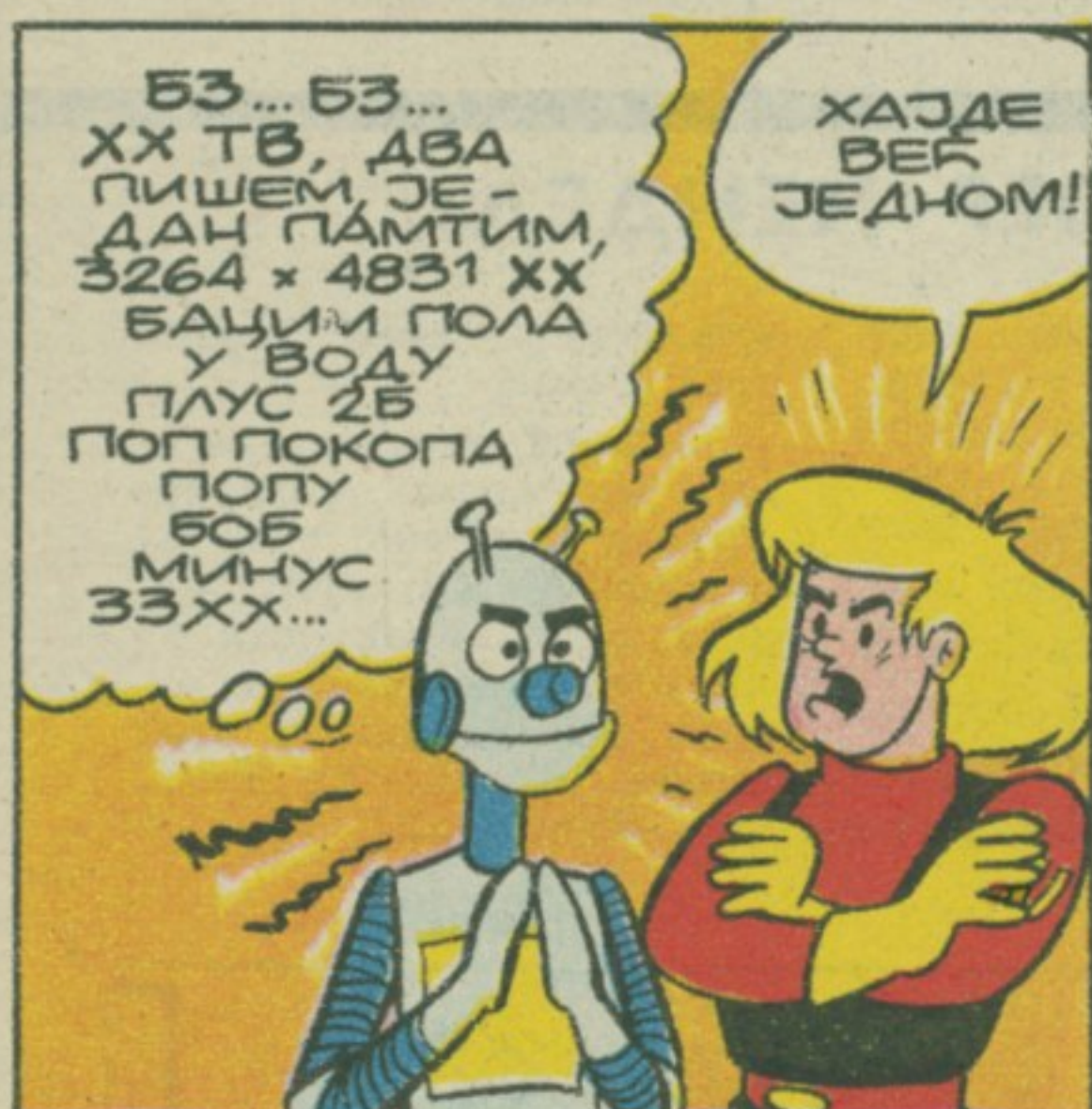
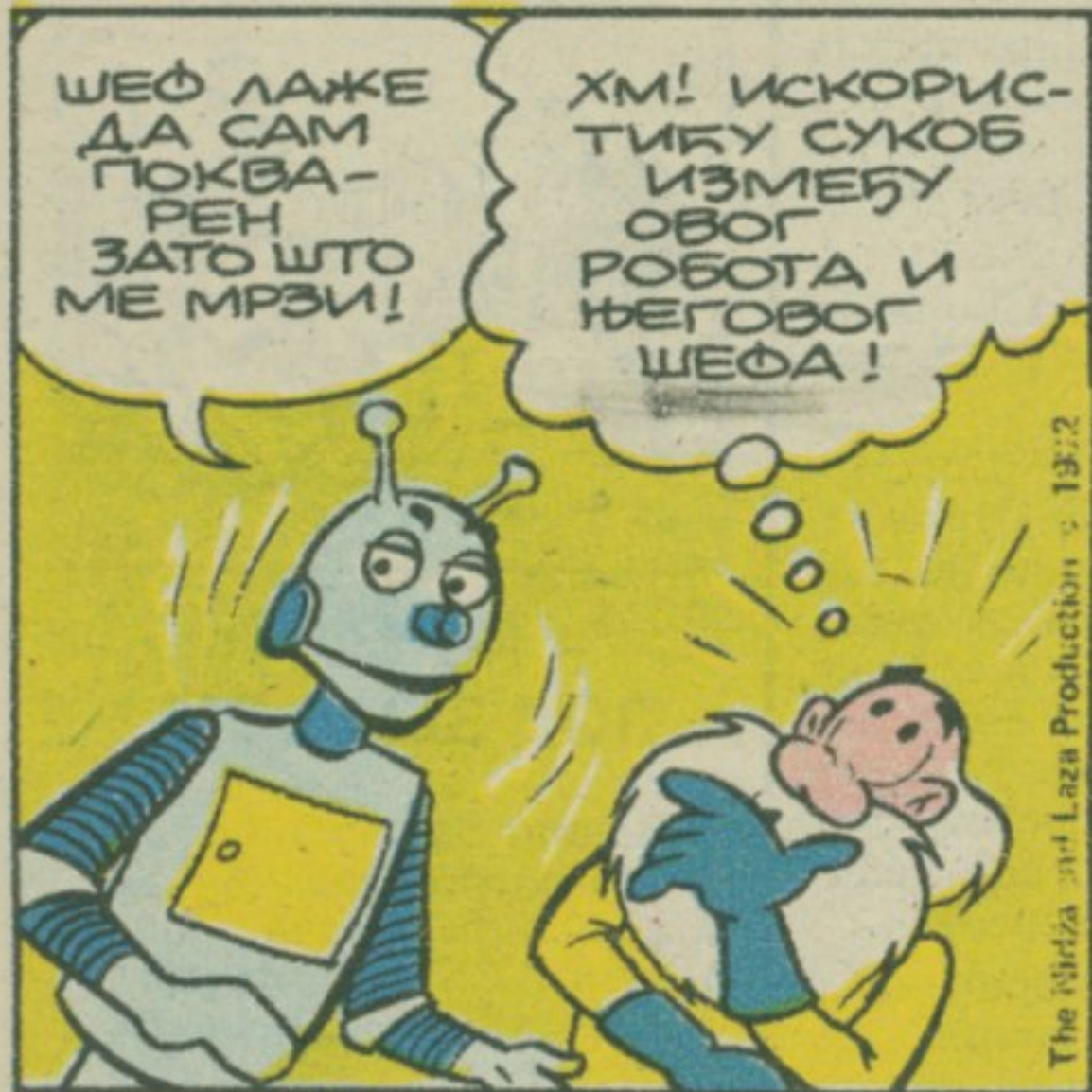
Тако ће, за девет месеци, на врата матичара Дитера Бурмана, а потом и суда у Кутхајмболадену поново заукцати Екард и Јута Ана са листом од двадесет и осам имена. Ко ли ће овога пута победити?

ДИКАН И ПРЕТЊА СА ОРИОНА

ВЕЛИКИ ДОГАЂАЈИ
ИЗ ДАЛЕКЕ
БУДУЊНОСТИ

ИДУЊЕГ ПЕТКА : ОТКРИЊЕ КОСМИЧКИХ ШВЕРЦЕРА - ЦРНА РУПА

БАНТОМ: БЕЛИ КОЊ II ДЕО

ЈАВИЋЕМО
ВАШОЈ ПО-
РОДИЦИ
ДА СТЕ
ЖИВИ
И ЗДРА-
ВИ?

ХВАЛА
ВАМ!

ОСЕЋАМ
СЕ ГЛУ-
ПО У
ОВОМ
КОС-
ТИ-
МУ?

ЧИМ
ОЧИСТИ-
МО ВАШЕ
СТВА-
РИ,
ВРАТИ-
ЋЕМО
ВАМ
ИХ?

КУЊИ
БЕТЕ
ПРВИМ
АВИ-
ОНОМ?

КАДА
ПОЛЕБЕ?

КРОЗ ДВЕ
НЕДЕЉЕ?

ШТА?!

МИ СТО МА-
ЛО ЗАСТАЛИ?
ОВДЕ АВИОНИ
ПОЛЕБУ САМО
ДВАПУТ МЕ-
СЕЧНО?

ПОСТОЈИ
ЛИ НЕКО
ДРУГО
ПРЕВОЗНО
СРЕДС-
ТВО?

МАГАРЦИ? САМО, НА
ЊИМА БИСТЕ ПРЕШЛИ
ПЛАНИНЕ ТЕК КРОЗ
ДВА МЕСЕЦА?

АУУ?

МЕЋУТИМ, НАС
ДВОЈЕ ИМАМО
ЗАЈЕДНИЧКОГ ПРИ-
ЈАТЕЉА - МАСКИ-
РАНОГ С
БЕЛИМ
КО-
ЊЕМ?

ОН ЈЕ
ВАШ ПРИ-
ЈАТЕЉ?

КАКО
ЊЕГОВО
ВИСОЧА-
СТВО
ЛА-
ЖЕ?

У ЉУБАВИ
И РАТУ
СВЕ ЈЕ
ДОЗВО-
ЉЕНО!

СРЕО САМ ВАШЕГ
МАСКИРАНОГ ПРИ-
ЈАТЕЉА У ЦУНГЛИ
ДОК САМ ЛОВИО? ЗА-
ДИВИО МЕ ЈЕ И ОН И
ЊЕГОВ
КОЊ?

ВОЛЕО БИХ
ДА ГА ОПЕТ ВИ-
ДИМ? ПОЗВАО БИХ
ГА ОВАМО, АЛИ
НЕ ЗНАМ КАКО
ДА ГА ПРО-
НАЂЕМ?

СТВАР-
НО?

ВИ МИ
МОЖЕ-
ТЕ ПО-
МОЋИ?

ДА! ПОШАЉИ-
ТЕ МУ
САМО
ПОРУКУ
НА ПОШТУ
У БЕН-
ГА-
ЛИ-
ЈУ?

ХА, ХА!
НАСЕЉА
ЈЕ НА
ЊЕГОВ
ТРИК?

А ЈА САМ МИС-
ЛИО ДА ЈЕ ОН
ГЛУПАК?

НАПИСАО САМ МУ
ДА СТЕ ОВДЕ И ДА ОД-
МАХ ДОЂЕ!

ДИВНО!

ПОШАЉ'ТЕ ПОРУКУ
ИЗ ОВИХ СТОПА?

ОНА ВАМ ЈЕ ПО-
СЛУЖИЛА КО МА-
ТАЊ, ЈЕ ЛИ?

НАПРАВИО
ЈЕ БУДАЉУ
ОД МЕНЕ У
ЦУНГЛИ? ЖЕЛИМ ДА
МУ СЕ ОСВЕ-
ТИМ?

Али, фантом је већ
био близу Халијевог зам-
ка...

ЕНО ГА?

ИЗ ХАЛИЈЕВЕ ПАЛАТЕ ПОСЛАТ ЈЕ ТЕЛЕГРАМ...

Г. ВОКЕР.
ПФ. 7 БЕНГАЛИ.
ДИЈАНА ЈЕ ОВДЕ.
ДОБИТЕ.
ПРИНЦ ХАЛИ.

А У ПОШТИ Ч БЕНГАЛИЈУ...

ВОКЕР!
НИКАД ГА
НИСАМ
ВИДЕО!

ПОРУКА ЈЕ
ПОСЛАТА?
ВАШ ПОСТ ЋЕ
СТИГТИ КРОЗ
НЕДЕЉУ
ДАНА?

СЈАЗНО?
ИМАЋУ
ПРИЛИ-
КУ ДА
БОЉЕ
УПОЗНАМ
ДИЈАНУ?

Али...

БЕРТИ, ЈАВИТЕ
СТРАЖИ ДА ЋЕ
СТИГТИ МАСКИРА-
НИ НА
БЕЛОМ
КО-
ЊУ?

ШТА ДА
РАДЕ
КАД ГА
ВИДЕ?

НЕК ГА
РАЗОРУЖА-
ЈУ И ДО-
ВЕДУ КОД
МЕ-
НЕ?

МОЖДА
ТО НЕЋЕ
БИТИ
ПЛАКОТ?

У ТОМ СЛУЧАЈУ НЕ-
ЋУ ИМАТИ НИШТА ПРО-
ТИВ АКО ГА ПЛАКШЕ РА-
НИТЕ?

ДИЈАНА,
ПОЗИВ ЈЕ ПОС-
ЛАТ ВАШЕМ
ПРИЈАТЕ-
ЉУ?

ДИВ-
НО?

КАД ТРЕ-
БА ДА
СТИГНЕ
ТАЈ МАС-
КИРА-
НИ?

КРОЗ
НЕДЕ-
ЉУ ДА-
НА?

СТАНИ,
ХЕРОЈУ?

МАЈО КАСНИЈЕ...

КАКО
ЋЕМО
ПРЕПОЗ-
НАТИ
ТОГ
ТИ-
ПА?

СВАШТА!
КОЛИКО МАС-
КИРАНИХ
ЉУДИ НА
БЕЛОМ КО-
ЊУ ОЧЕКУ-
ЈЕШ ДА ВИ-
ДИШ ОВДЕ?

ШТА
ЋЕМО ДА
РАДИМО
КАД
СЕ ПОЈА-
ВИ?

РАЗОРУ-
ЖАЋЕ-
МО ГА?

ВЕЧЕРА ЈЕ
ГОТОВА,
ДИЈА-
НА?

ПРИНЦЕ,
КАДА
ЋЕ СТИ-
БИ ВО-
КЕР?

ТО ЗА-
ВИСИ ОД
ЊЕГА?
АЛИ, УСКО-
РО, НАДАМ
СЕ?

МЕЂУТИМ, СКОРИЈЕ
НЕГО ШТО СЕ ХАЛИ
НАДАО...

СВИ
БЕМО
У ЗАТ-
ВОР
АКО ГА
НЕ УХ-
ВАТИ-
МО?

ФАНТОМ СЕ
ЖЕСТОКО
ОДЛУПИРАО...

... АЛИ СВИ ХА-
ЛИЈЕВИ СТРАЖА-
РИ БАЦИШЕ СЕ
НА ЊЕГА...

ДРУГА ГРУПА СТРА-
ЖАРА ПОКУШАЛА ЈЕ
ДА УХВАТИ КОЊА...

ЊЕГА
СУ УХВА-
ТИЛИ,
АЛИ КО-
ЊА
НИ-
СУ?

ЖИВОТИЊА
НЕБЕ ДА-
ЛЕКО БЕЗ
СВОГ ГОС-
ПОДА-
РА?

О КОМЕ
ГОВОРЕ?

КОГА
СТЕ
ТО УХВА-
ТИЛИ?

ИЗВИНИТЕ,
ДИЈАНА,
ЖУРИМ!
ОДВЕДИТЕ
ЈЕ У ЊЕНЕ
ОДАЈЕ!

АЛИ,
ЖЕЛИМ
ДА
ЗНАМ...

КАСНИЈЕ,
ДРАГА?
ВИДИШ
ДА ЈЕ
ЗАУЗЕТ?

ЗА ТИЛИ ЧАС
ЈЕ УДЕСИО
ПЕТОРИ-
ЦУ?

КАКО
ЈЕ ТЕ-
ЖАК?

ЗНАЧИ,
ВОКЕР
ЈЕ
ФАНТОМ?

ЈЕДВА
САМО ГА
САВЛА-
ДАЛИ
НАС
ДЕСЕ-
ТОРИЦА?

РЕК'О САМ ВАМ ДА ГА
ЖЕЛИМ ЖИВОГ?

АЛИ,
ЖИВ ЈЕ?
САМО
ЈЕ ОНЕ-
СВЕШ-
БЕН?

ШТА
БЕ РЕ-
БИ ДИ-
ЈАНА
КАД
ГА
ВИДИ?

НЕБЕ ГА ВИ-
ДЕТИ? САМО
ДА СЕ МИ
ДОКОПАМО
ЊЕГОВОГ
БЕПОГ
КОЊА?

АЛИ, ФАНТОМ ЈЕ БИО
БУДАН...

ТО БЕМО УСПЕТИ УЗ
ЊЕГОВУ ПОМОЋ,
А ОНДА БЕМО
ГА СЕ ОСТО-
БОДИ-
ТИ?

ПРО-
БУ-
ДИТЕ
ГА?

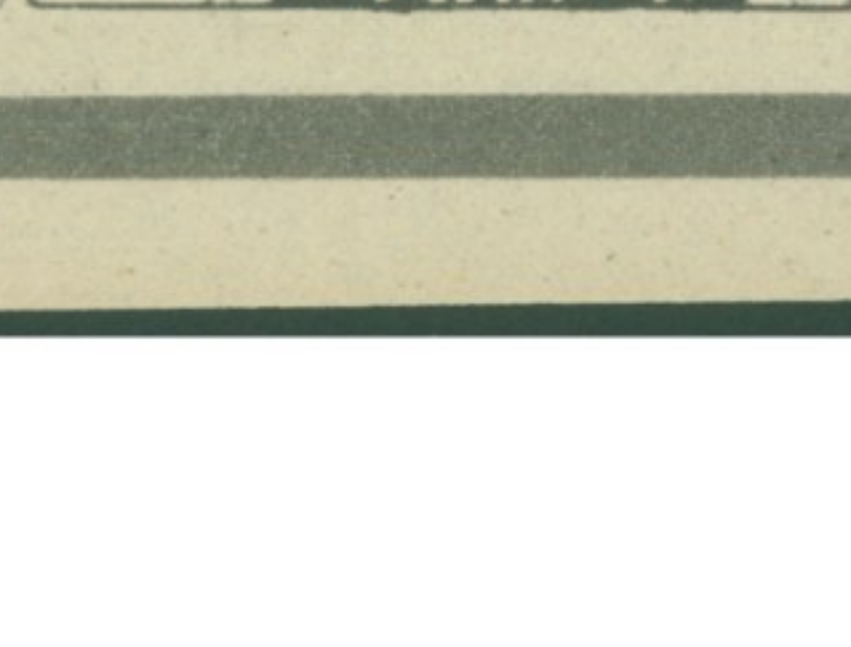
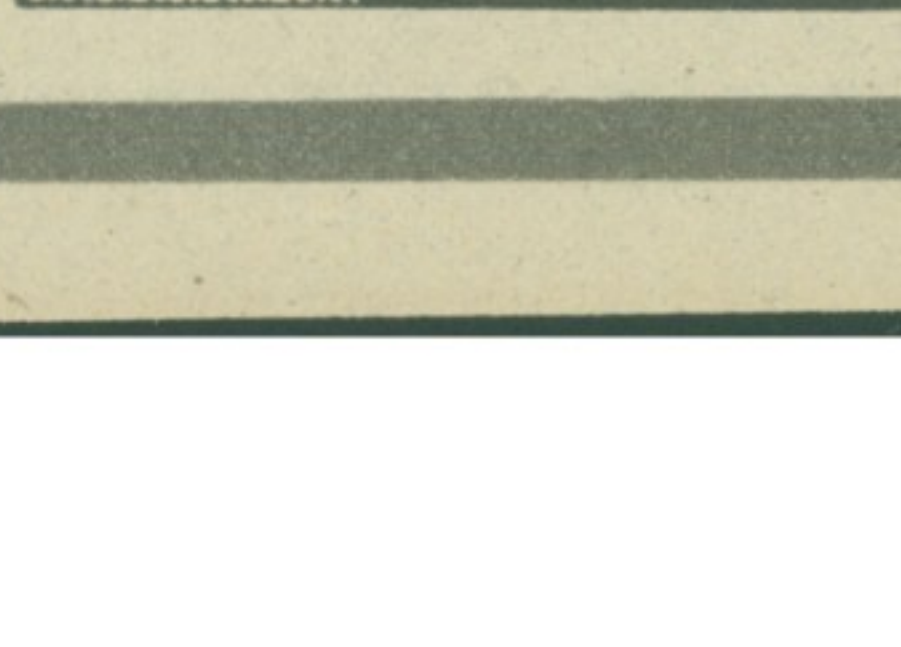
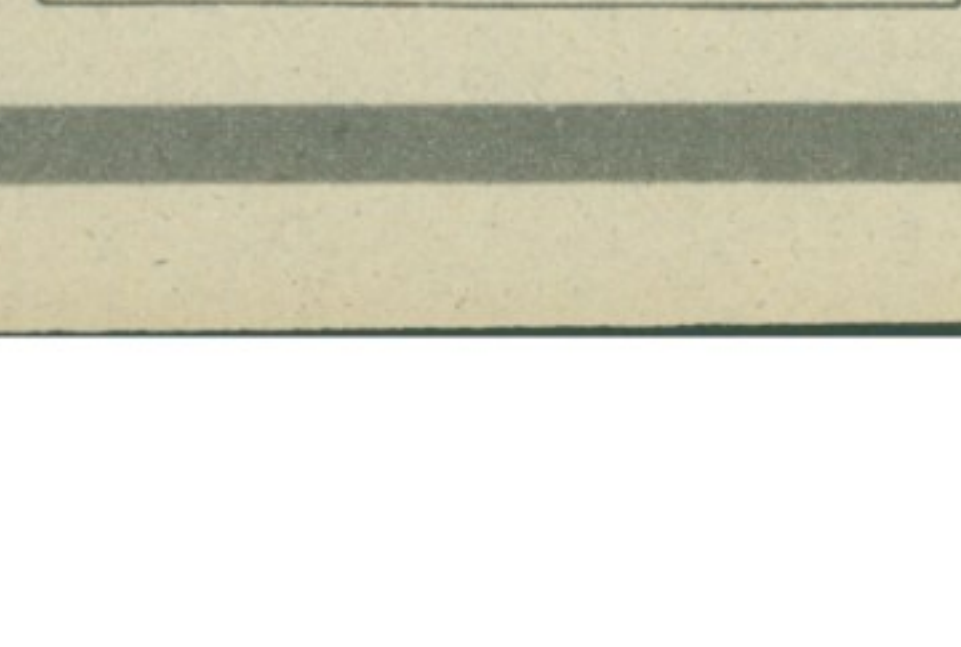
ОДМАХ,
ПРИНЧЕ?

ОСВЕСТИО
СЕ?

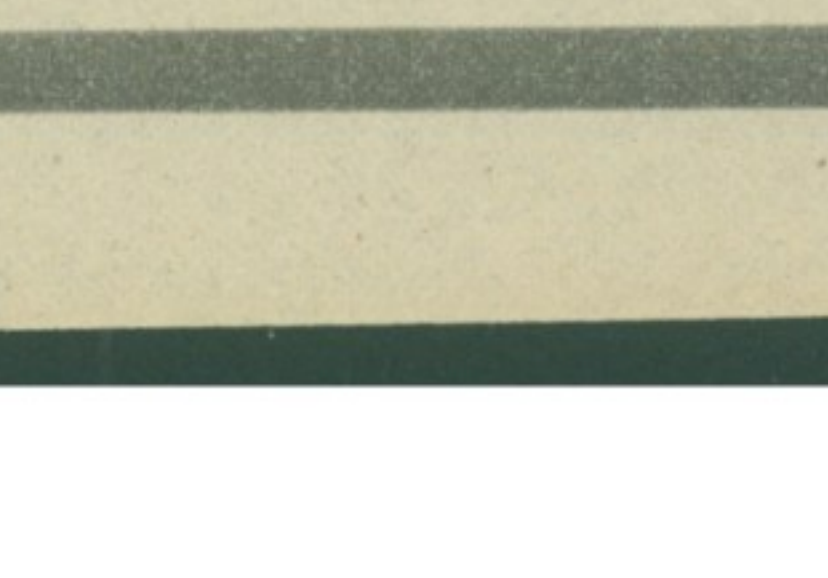
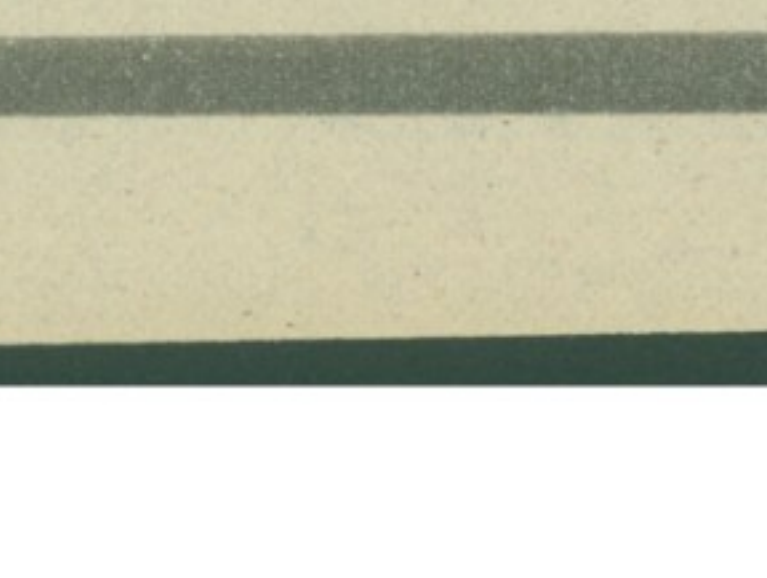
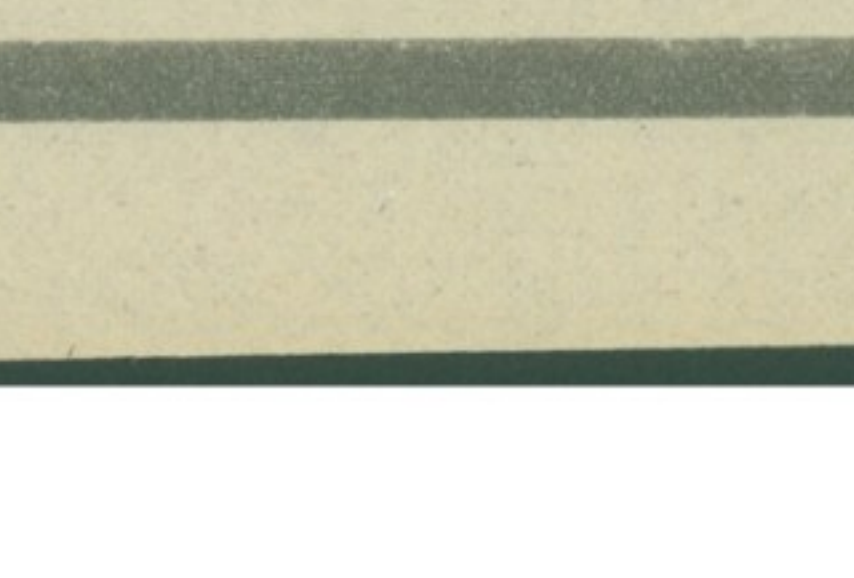
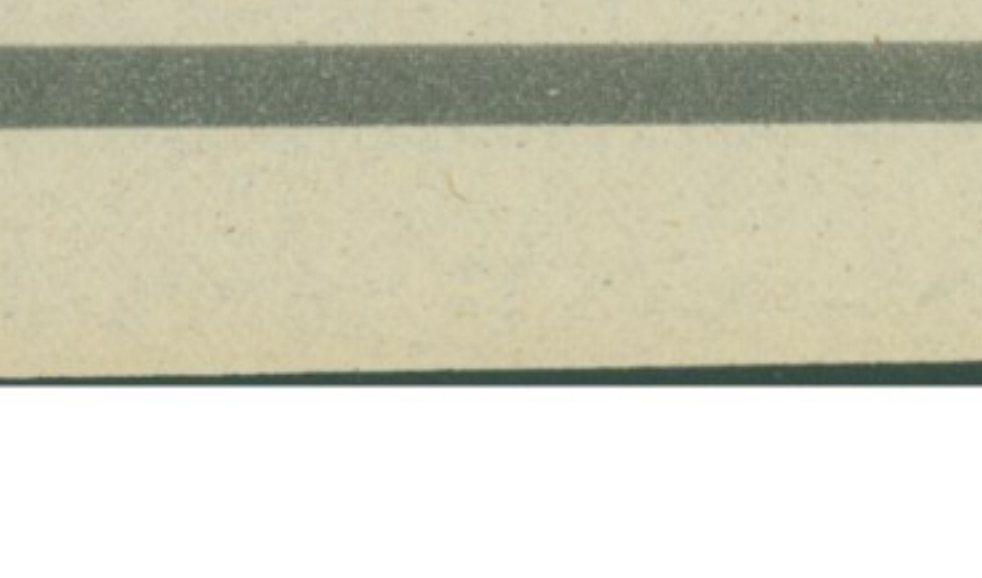
НАПРАВИО СИ БУ-
ДАТУ ОД МЕНЕ У
ЦУНГТИ? ЗАКЛЕО САМ
СЕ ДА БЕМО СЕ ОПЕТ
СРЕСТИ И ДА БЕШ КЛЕ-
ЧАТИ ПРЕДА
МНОМ?

ЕСТАЛДА, ПРИНЧЕВА ОМИЉЕНА ЖЕНА...

БИО ЈЕ ТО САМО ЕСТАЛДИН ОГРТАЧ...

СКИНИТЕ МУ ЛИСИЦЕ? ОВО МОРА ДА БУДЕ ФЕР-ПЛЕЈ? ЗАР НЕ, БЕРТИ?

ДА, ВИСОСТИ?

ПОСЛЕ БУ МОРАТИ ДА ИЗБАВИМ ДИЈАНУ ИЗ ЗАТКА...

УБРЗО НА СТАРТУ...

ПОЧИЊЕ ТРКА ВЕКА?

НАПРЕД?

И...

?

БИЛА ЈЕ ТО ЗАИСТА ВЕЛИКА ТРКА...

НАПРЕД, ТАНКРЕДЕ?

ВИ НИСТЕ ПРИНЦЕЗА ЕСТАЛДА?

ОХ?

ДИЈАНА, ШТА ТРАЖИТЕ ОВДЕ?

ДОШЛА САМ ДА ГЛЕДАМ ТРКУ?

КАКО СИ УСПЕЛА... ТАНКРЕДЕ, ЈУРИШУ ДИЈАНА... ОХ, НИЈЕ ВАЖНО? СЕДИ ТУ И БУДИ МИРНА?

ЧИТАВ СТАДИОН ЈЕ ПРМЕО ОД КОПИТА ДВА КОЊА...

ДИВАН ЈЕ ОВАЈ ТАНКРЕД? ПРВИ КОЊ КОЈИ МОЖЕ ДА СЕ МЕРИ С ХЕРОЈЕМ...

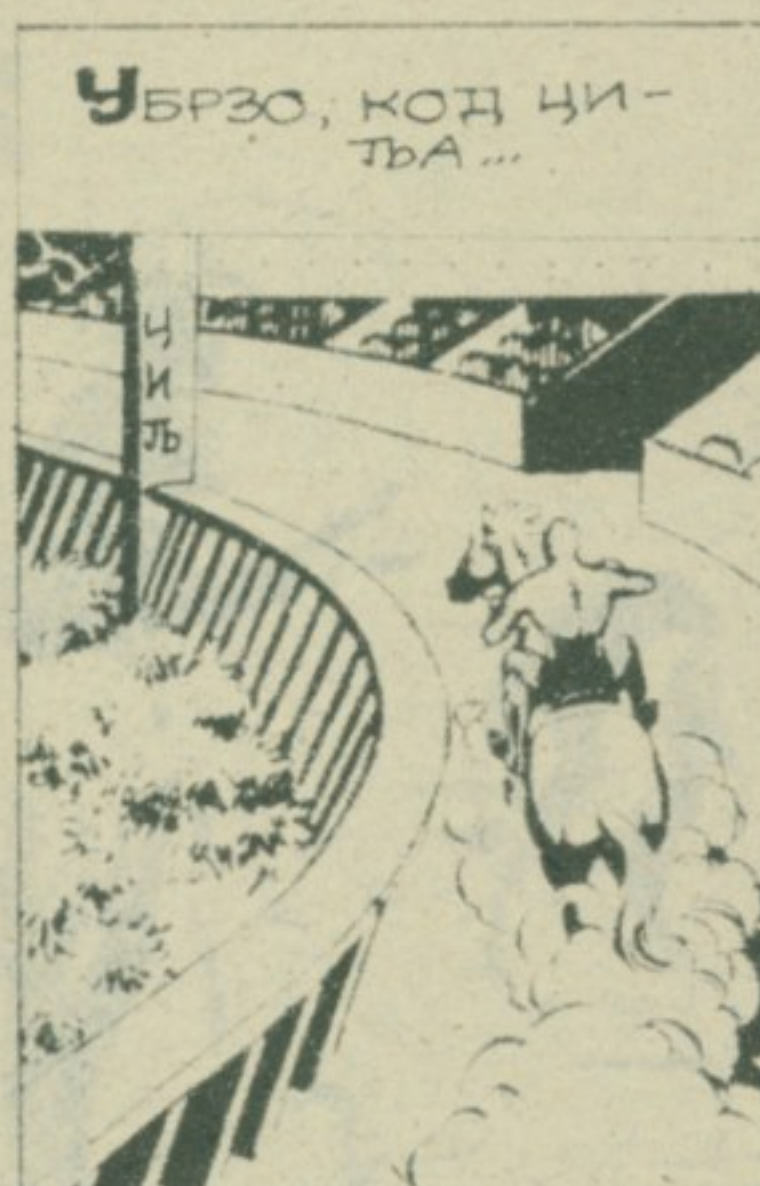

ПРИНЧЕ, ШТА БЕТЕ ДА РАДИТЕ САД КАД ЈЕ ОНА ТУ?

НЕ МЕЊАМ ПЛАН?

"СНАЈПЕРИСТИ БЕ ПУЦАТИ ЧИМ ПРОБЕЧИЉЕ?"

СНАЈПЕРИСТИ
НИСУ СМЕЛИ ДА
ПУЦАЈУ ДА НЕ
БИ ПОГОДИЛИ
ХЕРОЈА

ФАНТОМ ЈЕ ПРИШАО
ПРИНЦЕВОЈ ЛОЖИ...

... И ...

КАЖИТЕ
СВОЈИМ ЧУ-
ВАРИМА ДА
ПРЕДАЈУ ОРУЖ-
ЈЕ ИЛ' СТЕ
ПОКОЈНИ,
ПРИН-
ЦЕ?

ДОВЕДИ-
ТЕ ТАНКРЕ-
ДА?

УХ?
УХ?

УХ?
ГЛБ?
ХОБУ,
ХОБУ?

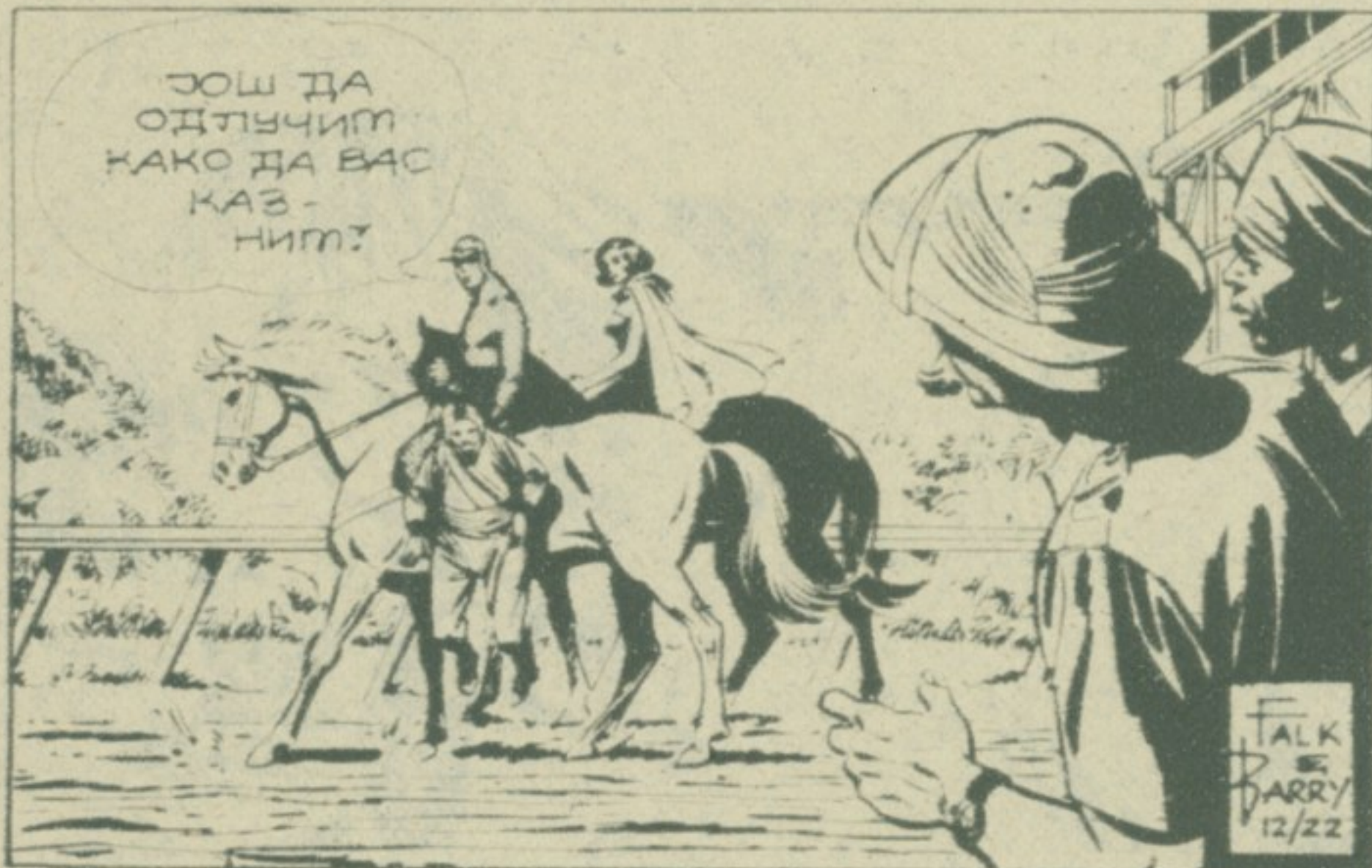
FALK
BARRY
12/21

ПОШТЕНО САМ
ГА ДОБИО? ДИ-
ЈАНА, УЗЈАШИ
ГА?

ЈОШ ДА
ОДЛУЧИМ
КАКО ДА ВАС
КАЗ-
НИМ?

ЧАСНА
РЕЧ,
МИСЛИО
САМ ДА
СИ ДО-
ШАО
ДА МЕ
УБИ-
ЈЕШ?

ТО
ТЕ
НЕ
ОП-
РАВ-
ДА-
ВА?

БИРЕШ
КАЖ-
ЊЕН?

НЕ?

!!!

И ДОК ХА-
ЛИЈЕВЕ ЖЕ-
НЕ И СТРА-
ЖАРИ ПО-
СТАТРАЈУ...

??!!

О,
НЕ?

А САД КЛЕК-
НИ ПРЕД ДИ-
ЈАНОМ И ИЗВИ-
НИ ЈОЈ СЕ
ЗБОГ
СВЕГА?

ШПРК!
ШПРК!

ДОБРО,
ДОБРО?

ШПРК!
ИЗВИЊА-
ВАМ
СЕ?

ОСЕЋАМ СЕ
ГЛУПО У ОВОЈ
ХАРЕМСКОЈ
ОДЕ-
ФИ?

ЖЕ-
НЕ
СУ ТИ
СА-
ШИЛЕ
НЕШТО
ПРИК-
ЛАДНИ-
ЈЕ?

ОВО ЈЕ
МНОГО
БО-
ЉЕ?

ИЗГЛЕДАШ
ПРЕДИВНО?

НАСТУПИЛИ СУ БЕЗ-
БРИЖНИ И ИДИЛИЧ-
НИ ТРЕНУЦИ ЗА ДИ-
ЈАНУ...

ПО ЧИТАВ ДАН
СУ ЈАХАЛИ...

НАПРЕД, ТАН-
КРЕДЕ?

ПОСЕТИЛИ
СУ РАЈСКО
ОСТРВО...

РАЈСКО
ОСТРВО

... ГДЕ ЖИВО-
ТИЊЕ ЖИВЕ
У МИРУ...

СВЕ
ЈЕ
ТАКО
НЕ-
СТВАР-
НО?

КАО ДА
САЊАМ?

КАД БИ
ОВО САМО
ВЕЧНО
ТРАЈАЛО?

ЗВАТИ СУ ИЗ ДИЈАНИ-
НЕ ЛЕКАРСКЕ ЕКИПЕ?
КАЖУ ДА ИМ ЈЕ ХИТНО
ПОТРЕБНА?

FALK
&
BARRY
12/31

ВОКЕР (ЗА ДИЈАНУ
ПАТМЕР)
П.Ф. 7 - БЕНРАТИ

ТЕЛЕ-
ГРАМ
ЗА
ТЕБЕ?

ПРОЧИ-
ТАЈ ГА,
МОЛИМ
ТЕ?

"ДИЈАНА,
ТВОЈА ЛЕ-
КАРСКА
ЕКИПА
ТЕ ЗОВЕ
ДА СЕ
ОДМАХ
ВРАТИШТ"

ОХ?
МОРАМ
ДА НА-
ПУСТИМ
ОВО
ДИВ-
НО МЕС-
ТО?

НЕКУ ДА
ПЛАЧЕМ АКО
МИ ОБЕГАШ
ДА БЕМО
СЕ УСКОРО
ВИДЕТИ?

ОБЕГАВАМ,
ДИЈАНА?

КАД ГОД СЕ
РАСТАНЕМО, ЧИ-
НИ МИ СЕ ДА
ЈЕ СВЕ БИ-
ЛО САМО
ЛЕП
САН?

А У ЏУНГЛИ...

УСКОРО, ДИЈА-
НА? ОБЕГАВАМ?

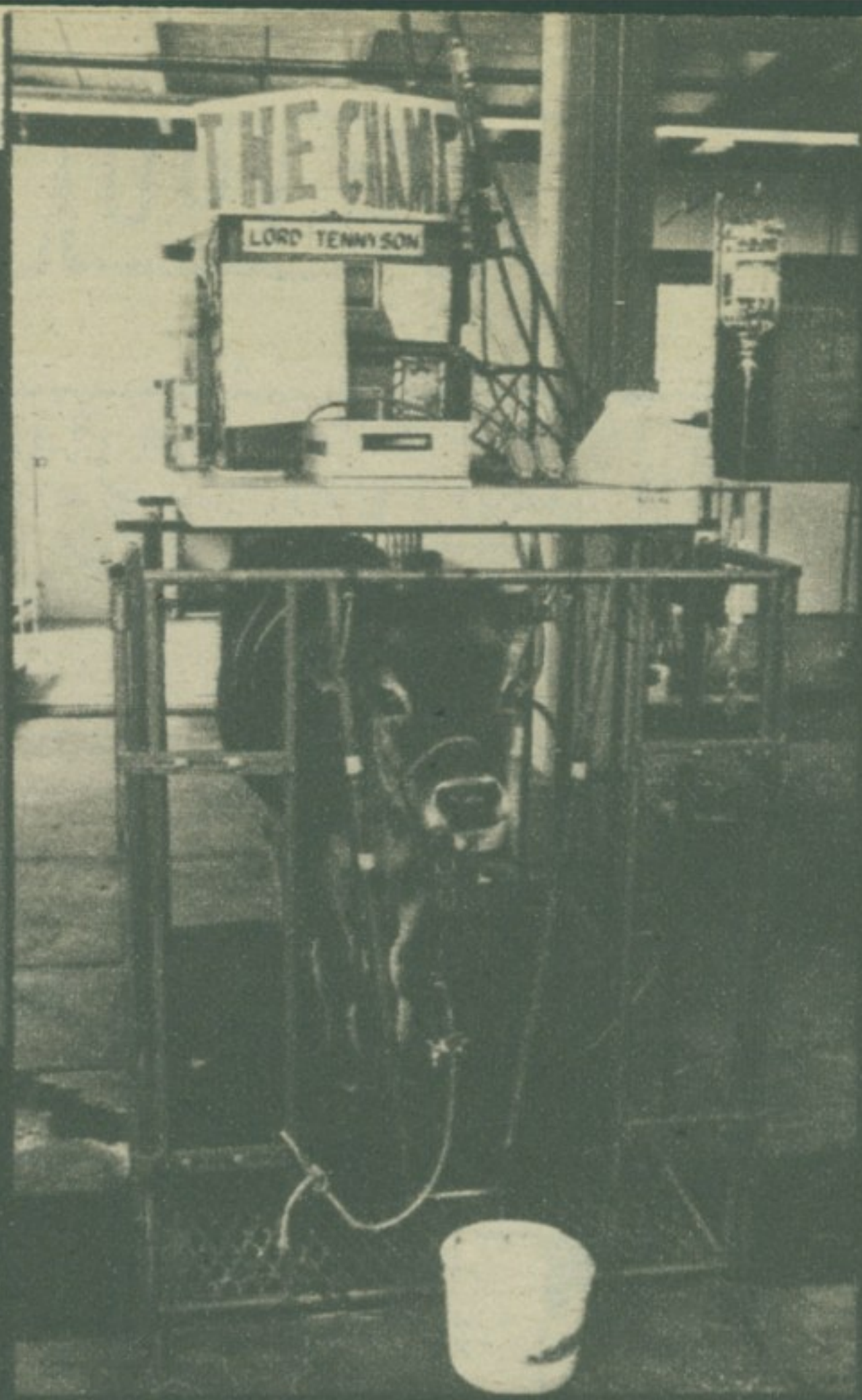
КРАЈ

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

РЕЗЕРВНИ
ДЕЛОВИ
ЗА
ЧОВЕКА

ТЕЛЕ ЈЕ ПРЕЖИВЕЛО А МИ?

Док се Рим припремао да свечаним ватрометом испрати стару и дочека нову годину, млади Гофредо Зампети, син пекарског радника, покушавао је да направи петарду. Међутим, није имао среће: петарда је експлодирала пре времена и разнела му руке. Од тог дана за Гофреда су почеле муке. Обишао је многобројне клинике и ортопедске институције. Стручњаци су му направили више протеза али чак и најобичнији покрети да нешто њима уради, коштали су младића много напора. Сасвим случајно, једног дана је у неком листу прочитао чланак о вештачкој руци коју праве совјетски стручњаци и одмах се заинтересовао. Није прошло много времена а он је добио позив да дође у Ленинград и јави се Научноистраживачком институту за протетику. Два месеца касније имао је обе протезе и на машини написао родитељима писмо: „Опет имам руке. Нађите ми посао...”

Случајеви слични Гофредовим подстичу већ дуже време научнике да трагају за вештачком руком али су све доскора то били компликовани чворови мртвог метала. Тек средином 20. века дошло је до преокрета — направљене су прве тзв. биоправљајуће протезе. Године 1975. совјетски научници створили су модел „биоелектричне руке“ којим се управља помоћ биотока мишића. Ово помагало је први пут приказано на Светској изложби у Бриселу а његова примена омогућила је хиљадама људи да се врате послу не само у Совјетском Савезу већ и Енглеској, Канади и многим другим земљама које су откупили лиценцу. Та-

ква рука за сада, истина, не омогућава да се човек служи макама, шрафцигером, да поправља радио-апарат, вози аутомобил. Ипак, конструктори нису задовољни и зато и даље раде на усавршавању биоелектричне руке.

Експериментише се и са протезом подлактице која треба да омогући да се тачно одмери снага при хватању неког предмета „прстима“. Постоји и реална нада да ће ускоро бити створена протеза која ће „осећати“ температуру и тврдоћу предмета.

И у нашој земљи се већ годинама поклања велика пажња помагалима која у доброј мери могу да олакшају живот људима без руке. Тако је направљено неколико модела вештачке шаке од којих ћемо споменути само један, онај новосадског проналазача Џемала Разића, начињен од полиестерске смоле, тежак око 400 грама.

Читање прстима

Број слепих у свету достиже данас цифру од 16 милиона а познато је да око 90 посто информација о спољној средини човек добија управо посредством чула вида. Испитивања да се информације непосредно уводе у кору великог мозга потпуно слепих људи врше се данас и у Централном институту за усавршавање лекара и Институту за експерименталну медицину при Академији наука Совјетског Савеза. По свему

судећи, човечанство ће кроз неколико година добити јединствену протезу за следе — својеврсне минијатуре телескамере које претварају слике у електричне импулсе и преносе их на електронску мрежњачу.

Пре неколико година сензационално је одјекнула вест о телескопским наочарима које и слепим људима омогућавају да виде. Одушевљење је убрзо спласло јер се показало да ове наочаре нису „чудотворне“ осим ако се има у виду дејство на висину рачуна њиховог проналазача. Слепи људи ни до данас нису „прогледали“ али су зато направљени уређаји који им помажу да бар делимично „виде“. Захваљујући једном од њих, „оптакону“, они могу да читају. Реч је о електронској направи која штампана слова претвара у вибрације одговарајућег облика. Читање се одвија тако што слеп човек превлачи једном руком минијатурном камером преко текста а у другој држи плочицу преко које додиром врховима прстију осећа облик слова.

Доста се напредовало и на пољу биоелектронских уређаја за људе са оштећеним слухом. Тежак и гломазан слушни апарат од пре четрдесетак година замењен је минијатурним моделима. У Совјетском Савезу прави се уређај тежак 2 грама и обима 1,5 цм који се цео смешта у ушну шкољку. У Сједињеним Америчким Државама направљено је вештачко уво пречника 1 цм коме као извор енергије служе минијатурне батерије. Једна електрода овог електронског уређаја ставља се у

такозвану мастодонтну шупљину а друга у унутрашње уво.

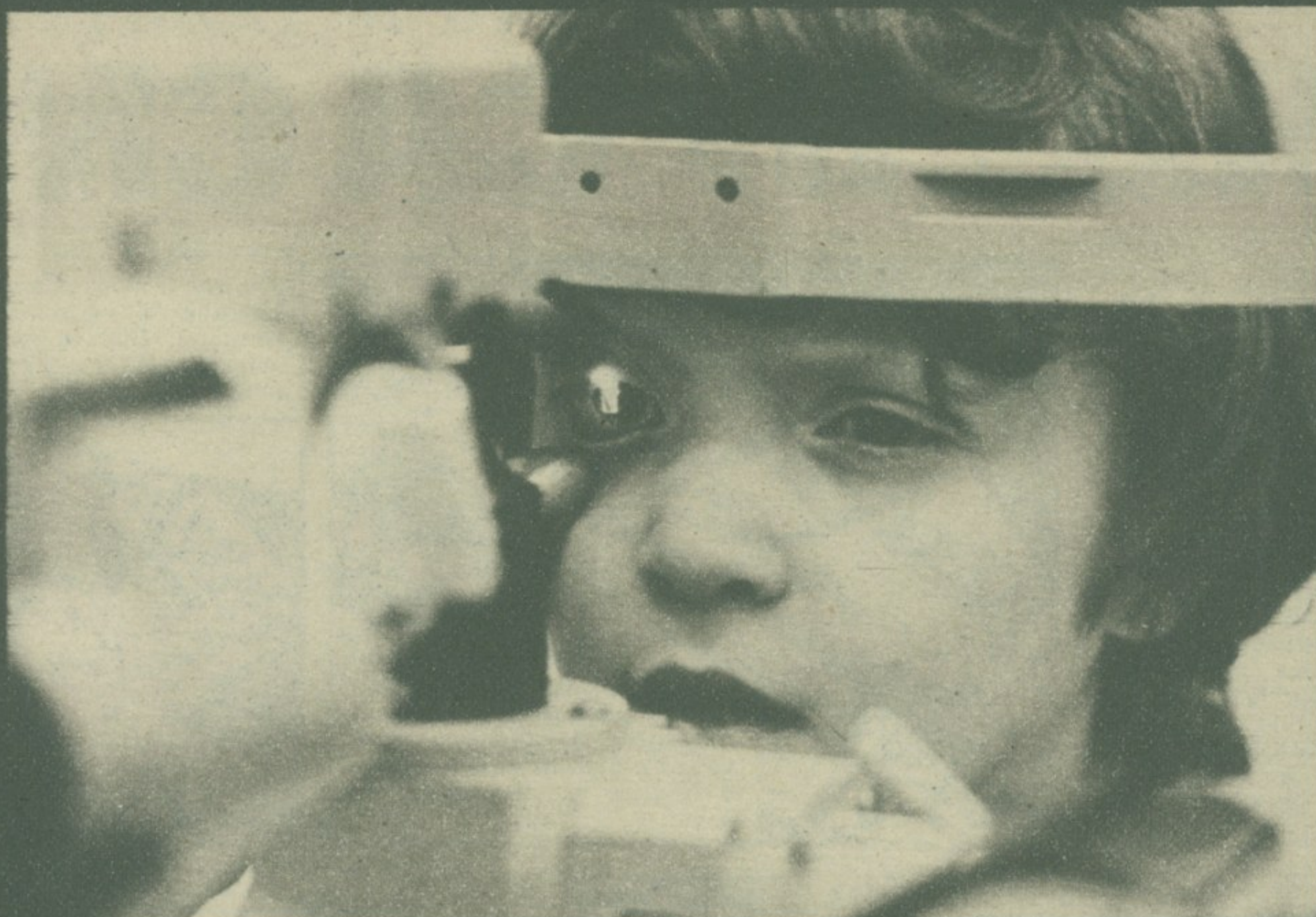
Уз шољу супнице

Садашњи ступањ развоја науке и савремена технологија омогућавају човеку да оболеле органе дели-

Научници тврде да није далеко дан кад ће вештачко срце, сасвим успешно, моћи да замени природно. Професор Царваик (на фотографији десно) конструисао је модел пластичног срца што је пошло за руком и његовим совјетским колегама (горе). Споразум између научника две земље уродио је плодом — направљено је неколико заједничких модела.

ЗА ЊЕГА
СЕ НИКАД
НЕ БИ
ЧУЛО
ИЗВАН ШТАЛЕ
У КОЈОЈ
ЈЕ ЖИВЕЛО
ДА МУ
У ГРУДИМА
НИЈЕ ТУКЛО —
ВЕШТАЧКО
СРЦЕ!

Слепи ће, тврде научници, коначно прогледати. Из лабораторије ускоро треба да се појаве својеврсне минијатурне телекамере које ликове претварају у електричне импулсе и преносе их на електронску мрежичају.

мично, па чак и потпуно, замени вештачким. Узми-мо, примера ради, бубреге, „филтер“ чија је основна функција пречишћавање крви: кад оболе, долази до нагомилжавања отпадних материја у ткиву и тровања организма. Како пресађивање није баш увек могуће, једини спас је у вештачком бубрегу. Од времена када је направљен први, прошло је неколико деценија али се он и данас најчешће користи у специјализованим медицинским установама и захтева да апаратуром рукује стручно лице. Како помоћи свим хроничним бубрежним болесницима, а њих тренутно само у Европи и САД има 100.000, кад су капацитети опраничени, а руковање овим апаратом не баш једноставно? Амерички професор др Вилем Колф, „отац вештачког бубрега“, потражио је излаз у малом уређају који се у току дијализе причвршћује за руку. Једини недостатак овог минијатурног филтера је, по речима самог Колфа, то што пацијент у току дијализе мора да попије 1,5 литар пилеће супе!

Истовремено се ради и на конструисању вештачког бубрега који ће пацијенту омогућити да путује. Мана овог портабл уређаја је што уз њега мора да се носи и резервоар са 20 литара течности за испирање. Међутим, велика предност је у томе што он омогућава да се дијализа уместо за 6 обави за 4 часа.

У Совјетском Савезу конструисан је вештачки бубрег у облику фотеље и приказан на међународној изложби „Здравствена заштита — 80.“ У наслоњачу ове удобне фотеље инсталирани су бројни електронски уређаји и инструменти који, поред

осталог, омогућавају да се аутоматски врши контрола болесника.

Теоретски, сваки вештачки бубрег може, са мањим преправкама, да се користи и као вештачка плућа пошто оба апарата имају једну те исту функцију — избацивање отпадних материја из крви. Много времена и труда улаже се и у стварању вештачке гуштерњаче — апарата намењеног оболелима од дијабетеса. Један од њих налази се и на нашој Интерној „А“ клиници у Београду: то је савремени уређај последње генерације помоћу кога је могуће пратити не само лучење инсулина већ и читав низ других биохемијских промена.

Последњих година се много ради и на конструисању апарата који би били у стању да за извесно време преузму функцију јетре. Једној групи московских научника пошло је за руком да направи вештачку јетру која се за сада користи у експерименталној хирургији на Медицинском факултету у Риги.

Царвик 7

Прво вештачко срце направљено је 1924. године. Новине су писале: „Два часа живота без срца у грудима. Да би се то постигло потребна су 2 електромотора укупне јачине 0,25 КС“. Тачно 50 година касније, совјетски и амерички научници потписали су специјалан споразум о сарадњи захваљујући коме је заједничким напорима направљено неколико модела. Готово невероватно звучи податак да у САД, где се деценијама ради на проналажењу успешне замене за срце, не постоји одобрење за њихову употребу! Упркос томе, у јулу ове године

др Дентон Кули, хирург у болници „Сент Луис“ у Хјустону извео је трансплантацију срца и успео да три дана одржава у животу пацијента уз помоћ механичке пумпе од пластике.

Недавно је екипа са Медицинског факултета у Солт Лејк Ситију, граду у савезној америчкој држави Јути, затражила од Управе за храну и лекове да јој изда дозволу за употребу пластичног срца које је тек мало веће од природног а потребно га подржава у раду. „Царвик 7“, како се овај уређај зове а назив је добио по проналазачу др Робину Царвику, има четири „депа“ која одговарају коморама и преткоморама: у сваком од њих налази се по једна дијафрагма која пулсира у ритму комприманог ваздуха и наизменично уисава и потискује крв. „Царвик 7“ је детаљно испробан на крвама и његови конструктори у њему виде трајну а не привремену замену за срце. Једини „озбиљан“ проблем који је преостало да се реши јесте енергија која ће га покретати. У овом тренутку неопходан му је велики извор напајања али се екипа из Солт Лејк Ситија нада да ће у следећих неколико година и ово питање бити решено.

Врло охрабрују и истраживања вршена на институту фирме „Волтам“ у Масачусетсу. Екипа која их изводи саспштила је да ће до 1985. године бити могуће да се вештачко срце испроба на људима. Апарат ће се уграђивати у непосредну близину правог срца а енергијом ће се снабдевати из батерија које ће се налазити ван пацијентовог тела. Мотор ће му бити израђен од титана а еластични делови од полиуретана и полиестера.

На вештачком срцу се ради пуном паром и у СССР, Јапану, Енглеској,

Француској, Швајцарској. У свој последњој земљи ради и наш земљак, професор др Марко Турина који је на Хируршкој клиници Универзитета у Цириху извео, како неки извори тврде, операцију у којој је први пут у историји медицине вештачко срце у потпуности замењивало рад људског срца, пуна два дана. После операције, и дводневног одмарања срце иначе тешко болесне пацијенткиње се толико опоравило да је она могла да се врати редовном послу.

Терористи вребају

Да би направили одговарајућу механичку замену за људско срце, научници пре свега морају да реше проблем материјала: он мора да буде такав да не испушта штетне материје, да није подложен корозији и оксидацији и да не доведе до стварања опасних угрушака крви — тромба. Као два могућа „кандидата“ најчешће се спомињу дакрон и полиуретан. Други, ништа мање озбиљан проблем је решење одговарајућег извора енергије. И ту постоје бар две варијанте: по првој треба испитивати могућност коришћења батерија а по другој енергију која настаје распадањем радиоактивних изотопа. Недостатак прве је што батерије изискују честу замену а то значи честе хируршке интервенције. Зато су амерички стручњаци из Националног института за срце дали предност другој варијанти која је отварала могућност уграђивања мотора величине ручног часовника у трбушну дупљу и пумпе, величине песнице, у грудни кош. Као извор

енергије могло би да се користи 40—60 грама плутонијума — 238 јер његов период полураспадања износи 87,8 година. То практично значи напајање механичког мотора до краја живота пацијента. Али, поставља се питање шта ће се догодити ако човек са „атомским срцем“ доживи саобраћајну несрећу? Зар он, у том случају, неће представљати опасност и по себи и по друге због радиоактивног зрачења? Чула су се чак и мишљења да би људе са „атомским срцем“ евентуално могли да киднапују терористи како би се дочекали плутонијума! Разуме се количине о којима је реч не би могле да се употребе за израду атомске бомбе али би уз помоћ специјалне опреме од њих могао изићи неког града да се створи смртоносни облак. Одвагнувши све „за“ и „против“ научници су, бар за сада, одустали од ове идеје и наставили да размишљају о електричним батеријама и уређајима који би били у стању да кроз кожу преносе енергију. Неки истакнути совјетски стручњаци указали су и на могућност коришћења енергије коју организам ослобађа у процесу размене материјала!

Постоји још један проблем везан за „вештачко срце“: мора да се прилагоди раду у нормалним условима када је проток крви 4—5 литара у минуту, али и оним при великим оптерећењима кад се испумпа 30—50 литара у минуту. Једини излаз били би управљајући системи на чијем се смањивању увелико ради. На крају, да додамо да је на усавањивању људског срца природа „радила“ отприлике 500 милиона година а ми сада хоћемо да на његовој вештачкој замени не буде утрошено више од 50—70 година. Морамо бити стрпљиви!

Р. Д.

НЕВЕРОВАТНО АЛИ ИСТИНИТО РАНДЕВУ СА СМРЋУ

Добајај од 15. јула 1935. године ушао је у историју ваздухопловства не само због своје необичности него и због изузетног херојства двојице људи. Тог лепог јутра један авион ратног војног ваздухопловства СССР виноу се на пробни лет како би се провериле тек уграђене камере.

На висини од 7.600 метара мотор двокрилца је експлодирао! За мање од секунде летелица је букнула и почела да се сунављају.

Оба члана посаде капетан Иван Красков и копилот поручник Димитриј Носков имали су падобране. Капетан је наредио поручнику да искочи.

Носков је искочио и повукао ручицу за отварање падобрана. Прерано! Падобран се отворио и закачио за крило авиона у пламену, подепао се и Носков је полетео главом надолу, као камен.

Тек кад је чврсто обујмио друга, Красков је отворио свој падобран. Викнуо је Носкову у само ухо: „Отвори резервни падобран!“ На његов ужас никакав одговор није стигао. Носков је био у несвести, због удара ваздуха при неуспешном отварању падобрана.

Тежина двојице људи била је превелика за један падобран и они су великом брзином летели према земљи. Смрт је изгледала неизбежна.

Када је Красков искочио, видео је шта се догодило. Храбри пилот није отворио свој падобран, него је у слободном паду померао тело тако да сустигне Носкова. Успео је да га зграби рукама око струка.

Са рукама око копилотовог струка Красков није могао да дохвати ни своју ни његову ручицу резервног падобрана. Тада се на његовом падобрану појавила велика подеротина.

Натчовечанским напором Красков је успео да ногама обујми онесвешћеног друга и тако ослободи руке. Повукао је прво ручицу његовог помоћног падобрана, а онда и свог.

Оба падобрана отворила су се у последњем часу: на само 150 метара од земље! Носков се брзо освестио. Није му фалила длака са главе, а да је Красков закаснио само делић секунде — обојица би били мртви! Овако, они су већ сутрадан летели на другом авиону.

Велики
међународни
конкурс

НАЦРТАЈТЕ ПИНОКИЈА

ЗЛАТНИ ДРВЕНИ ДЕЧАК

Подсећамо вас! Чекате вас 600 вредних награда које су обезбедиле: „Политикин Забавник“, Италијански институт за културу у Београду, Југословенски аеротранспорт, „Југопластика“ са четири своје радне организације — РО „Термопластика“ ООУР „Играчке“, РО Творнице галантерије ООУР „Шивана галантерија“ и ООУР „Обрада ПВЦ материјала“ и РО „ДИО“ ООУР „Обућа“, „Агрокомерц“ Велика Кладуша, Комбинат „Спорт“, — Београд, Комерцијална банка Италије, Фабрика аутомобила „Фиат“ — Торинио, Издавачка кућа литературе за децу — Болонја, ИРО „Народна књига“ — Београд и ИРО „Младинска књига“ ООУР „Београд“.

Прве награде — седмодневни боравак у Пинстоји код Фиренце!

Специјална награда — Пинокио од злата!

Награде школама — пехар, кино-пројектор и спортска опрема!

Све о наградама објавили смо у „Забавнику“ од 17. септембра.

КУПОН

Презиме и име

Датум рођења

Разред и школа (за ученике)

Адреса стана

За групно учешће: презиме и име наставника и адреса школе

Поштански број и место

Своје радове пошаљите најкасније до 1. октобра 1982. године на адресу: „Политикин Забавник“, Мачковска 29, 11001 Београд, поштански фах 124, са називом: „Пинокио“.

Резултате конкурса објавићемо 17. децембра ове године.

Право учешћа на конкурс имају сва деца Југославије од ШЕСТ до ДЕСЕТ година, такве су пропозиције међународног конкурса.

Одаберите једну сцену из романа „Пинокио“ коју ћете нацртати и обојити: темпером, уљем, фломастером, воденим, дрвеним или восаним бојама. Немојте олати цртеже рађене графитном оловком или тушем!

Цртајте искључиво на листу из школског блока формата 25x35 или 35x50 cm што су такође пропозиције међународног конкурса.

На полеђини сваког рада залепите купон који је прилажан у овом броју. Купон читко попуните. Радове који стигну без купона жири неће узимати у обзир. Ако радове шаљу учитељи или наставници ликовног васпитања, важке исте правила као и за појединце (купон је обавезан) само што они прилажу и своје податке.

НОВИ АЛБУМ ГРУПЕ ЗАНА

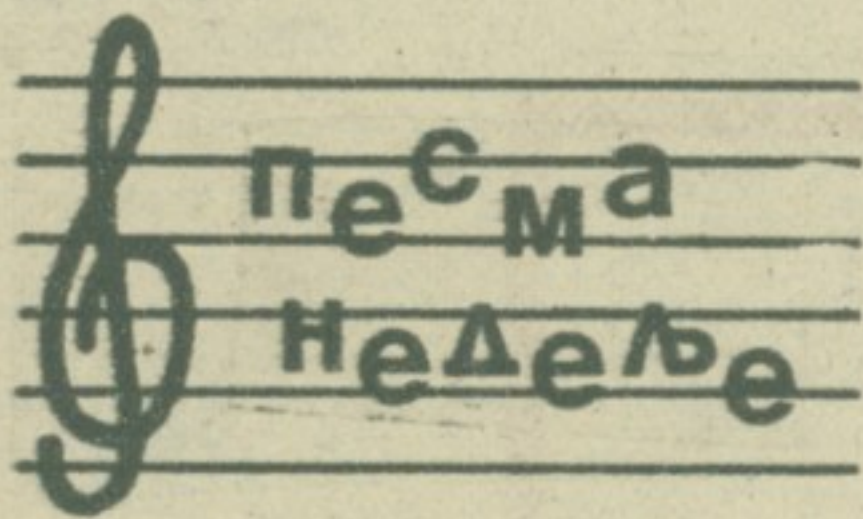
ДОДИРНИ МИ БОЛЕНА

Све песме на плочи „Додирни ми колена“ (по обичају) компоновали су Радован Јовићевић и Зоран Живаковић, док су на текстовима радили Марина Туцаковић и Зана Нимани. Продуцент Тини Варга — који је до сада радио са неколико југословенских бендова, међу којима су Боа, Парни ваљак и група Драге Млинареца — успео је да оплемени музику и да јој једноставност и елеганцију, оно што је саставу Зана недостајало и што је свакако обогатило укупну музичку слику.

Албум „Додирни ми колена“ објавио је загребачки „Југотон“

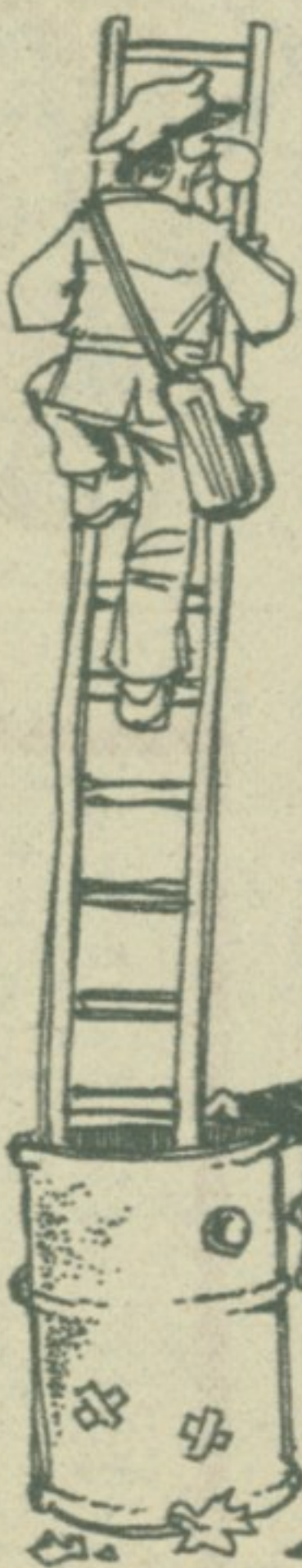
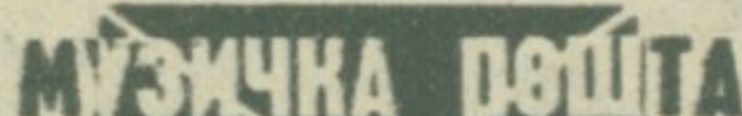
Група Булевар има своју верну публику која ће њихове композиције попут „Унутарње панике“ (чији текст објављујемо) свакако певушити. То и јесте жеља свих чланова састава Булевар: да се њихове песме слушају на радију и да се понека запамти а, судећи по новом материјалу, то заиста звучи скромно и верујемо да ће им се жеља у потпуности испунити, а даљи рад и време ће већ показати какво место Булевар заслужује на југословенској рок-сцени.

Јурим те дакима
по ресторанима
Јурим те дакима
oooooooooooo.....

Ево придице свим љубитељима Парног ваљка да од једном чују њихове најомиљеније и исто тако најпопуларније композиције.

Нова плача

Песму „Шила“ пева амерички кантаутор Ерик Андерсон.

ЖИВИ ГАЛЕРИЈА

1. Љупка Калођера

2. Горан Бреговић

3. Миладин Шобић

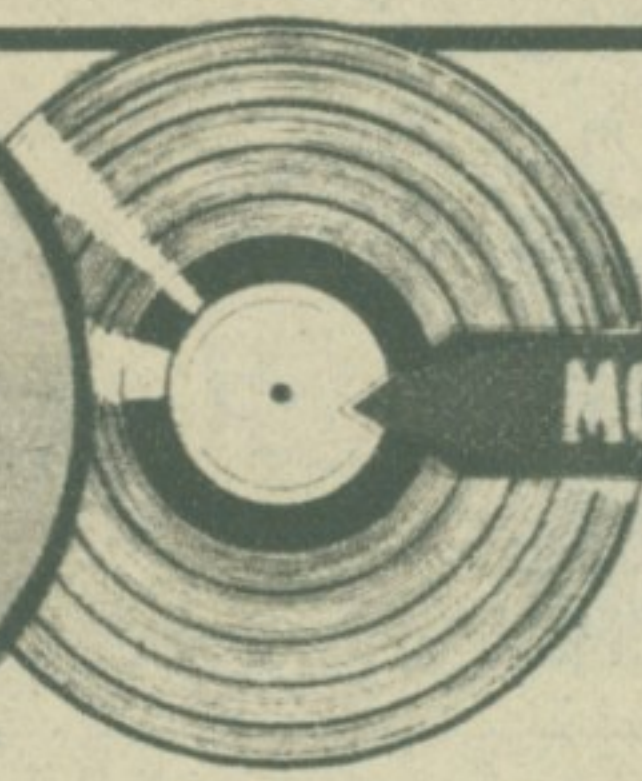
4. Елвис Присли

5. Јосипа Лисац

Драга редакцијо,
„Забавник“ читам већ дуже
вријеме али сам се тек сада
одлучио да вам пошаљем
неколико својих радова, не-
колико карикатура познатих
пјевачица и пјевача. На ва-
ма је да одлучите да ли ће-
те их „убацили“ у лист или

у кош. Пуно поздрава шаље
вам Звонко Иванишевић,
Драговици 76, 55410 Нова Ка-
пела.
Драги Звонко,
Одлучили смо да објавимо
пет твојих радова. Надамо
се да си задовољан нашим
избором.

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Мишо Подуже и живим у Малом Лошињу.
Имам седамнаест година. Шаљем Вам избор од 10 песама
које најрадије слушам:

ДОМАЋЕ:

1. НЕНЕ СУ ЖЕНЕ
ПРАТИЛЕ ВОЈНИКЕ
— Рибља чорба
2. НЕНОЗОИН — Идоли
3. ГОСПОДАР САМОЋЕ
— Азра
4. ЈА САМ СЕ ЛОНИО НА
ТЕБЕ — Рибља чорба
5. ИПАН ПОЖЕЛИМ НЕКО
ПИСМО — Бијело дугме

СТРАНЕ:

1. EVANGELINE
— Emmylou Harris
2. THE RIVER
— Bruce Springsteen
3. TYLER — UB 40
4. RUMBLE IN BRIGHTON
— Stray Cats
5. FLASH GORDON
— Queen

ЈЕСТЕ ЛИ ПОП - ЕКСПЕРТ

Да ли вам ови стихови нешто го-
воре?
Покушајте да на основу ових
строфа препознате песму и из-
вођача.

1. Са мном плешеш. И док ме
љубиш
ти у мени сећања будиш
на први плес у наручју твој
најдражи плес у животу мом...
2. Да ли ви још волите шетње
уз пса?
Да ли волите ручак у два?
Да ли читате наш нови број?
Да ли трчите шумом?
3. Код нас било је
погрешно све
кад ходаш с њим ја волим те...
4. Одвела си радост
загрљаје смене
такозвани унутрашњи мир
све мислиш на старост
на јаседеле жене
на жељезици израдиће ти чир...

5. У најдаљем куту моје собе
увјек ме срце тихо зазебе
када у мору чудних ствари
најем један дио тебе...
6. Са саким си метром и бољи
и јачи
у сваком си кругу једино ти
двадесет вози први је један
у трци са смрћу тек живот је
циљ
7. Сто педест ружа и дјелић твога
сна
марширало је синоћ без
престанка
дао сам свој најбољи град
падали су уз пут
ознојени шампиони угашених
погледа
8. Она ради у творници не сања
исто што и друге жене
она сања други свет,
црвена светла кабарета...
9. Ноћ је, сам сам,
врати се,
страх ме је
јер ја нећу да сам сам кад...
10. Дај ми још једну дозу твоје
љубави
тако те треба као воду и
зрак...

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1. „Годинашница“ Јосипа Лисац, 2.
„Слог“ група Бос, 3. „Шта није се
ја...“ Сребрна крила, 4. „Ја ћу те
бе...“ Лабораторија звука, 5. „Ко-
шута плаве“ група Нови Фосили,
6. „Формула 1“ Неца Фалк, 7. „Ра-
но-на“ група Азра, 8. „Црно-
каста“ група Црњавина, 9. „Зона
сумрака“ група „Миниф“

БЕРЗА ПЛОЧА БЕРЗА

Продајем следеће ЛП
плоче: „Ако приђеш
ближе“ Здравка Чоли-
ћа, „Сребрна крила“
Срећних крила, „Ге-
нерација 5“ групе Гене-
рација 5, по цени од 70
динара. По цени од 80
динара продајем следе-
ће плоче: „Eat The Be-
at“ групе Блонди, „Re-
gatta De Blanc“ групе
Полис, „Arrival“ групе
АВБА, „The Golden
Greats“ групе Свиг,
„Највећи хитови“ гру-
пе АВБА и „Greasе“
Оливије Њутн Џон и
Џона Траволте. Прода-
јем и синглове по це-
ни од 25 динара: „Tra-
gedy“ групе Би Џис,
„Закуни се љубави“
Срећних крила, „Bio-
od And Honey“ Аманде
Лир, „It's A Heartac-
he“ Бони Тајлер.

Слава Радуловић,
Страхињина Бана 26
Београд

Купујем плочу или
касету групе Нови Фо-
сили „Да те не волим“.
Цена по договору.
Наташа Михајловић,
Наде Марковић 8/1
37000 Крушевац

Купујем плоче групе
АС/ДС и ЛП „Кост у
грлу“ групе Рибља чор-
ба.
Бисерка Станић,
Прилес 31
42230 Лудберг

Продајем следеће ЛП
плоче: „Стаклени хо-
тел“ групе Дивље јаго-
де, „Ros'n'roll“ Џона
Ленона, „Филм“ групе
Фили, „Хир, хир, хир“
Јосипа Лисац, „Битан-
га и принцеза“ групе
Бијело дугме, „Boston
Rock“ групе Бостон,
„Срео сам љубав...“ и

„Ја сам један...“ гру-
пе Сребрна крила. „До-
лазим за 3 минута“ гру-
пе Генерација 5, „Slow
Train coming“ Боба Ди-
лана, „Највећи хитови
бр. 2“ групе АВБА, „5.
април уживо“ групе
Бијело дугме, „Због те-
бе“ Здравка Чолића,
„Please, please me“ гру-
пе Битлси, „Them Chan-
ges“ Вадија Мајлса и
дупли албум групе
Електрик Лајт Оркес-
тра. Плоче продајем
по веома повољној це-
ни а у обзир долази и
замена за ове 4 касе-
те: „Ти и ја“, „Ако
приђеш ближе“ и
„Због тебе“ Здравка Чо-
лића и „Вријеме је на

нашој страни“ групе
Парни ваљак.
Лидија Миловановић,
Партизанска б.б.
37215 Ражањ

Купујем следеће пло-
че: „Rubber Soul“ гру-
пе Битлс, „Let It Be“
такође од Битлса, „Пок
варена машта и прља-
ве страсти“ групе Риб-
ља чорба, затим, било
које плоче Елвиса При-
слија. За ове плоче
бих се и мењео. Заин-
тересованима шаљем
списак.

Златко Петров,
Ворис Поп
Димитров 13
92400 Струмица

Купујем добро очува-
не плоче и касете гру-
пе Ролингстонс и АС/
ДС за које сам спре-

ман да дам од 130 до
220 динара. Продајем
добро очуване касете
„Златна рибица“ Сеида
Мемича Вајте, „Ша-ла-
ла“ групе Сребрна кри-
ла, „Faces“ Род Стјуар-
та, „Wild Cat“ групе
Тајгер оф Пен Танг,
„Greasе“ Оливије Њутн
Џон и Џона Траволте
и „Сплит 81“ као и ЛП
плочу Адама Анта
„Kings Of The Wild
Frontiers“.

Дарко Ходник,
Трг Републике ЛЗ/51
72270 Травник

Продајем одлично очу-
ване плоче: „Рок маши-
на“ групе Рок машина,
„The Jazz Singer“ Нила
Дјамонда, „Само јед-
ном се љуби“ разних
извођача, „The Muppet
Show“ — Мапер шоу,
„Gulf Winds“ од Џоан
Баез, „Black Rose“ гру-
пе Тин Лизи и „Elvis“

Golden Records“ Елви-
са Прислија. Цијена по
договору.

Адмир Вранић,
Пере Докића 1
71000 Сарајево

Продајем добро очу-
ване плоче. У обзир
долази и замјена за
неке бројеве Астерик-
совог Забавника. Пла-
ћање поузећем.

Марио Лушић,
Трг Устанка 4
59000 Шибеник

Продајем велики број
ЛП и сингл плоча и
око 20 касета домаће и
стрране производње.

Саша Савановић,
Лозничка 62
23000 Зрењанин
тел. 023-33-883

990+10 СУПЕР НАГРАДА

10 СУПЕРНАГРАДА —
10 ПЕЗ КАПА
990 ФИГУРИЦА
— ПЕЗ ПИНГВИН
ДОБИЛИ СУ ЧЛАНОВИ
ПЕЗ КЛУБА
ЧИЈЕ СЕ ЧЛАНСКЕ КАРТЕ
ЗАВРШАВАЈУ БРОЈЕВИМА:

65271 65285 65298 65334 65337 65339 65362
65387 65423 65444 65448 65504 65527 65594
65620 65622 65623 65625 65651 65679 65717
65724 65725 65726 65727 65732 65733 65747
65758 65779 65783 65812 65813 65814 65823
65846 65850 65889 65898 65902 65915 65958
65964 65978 65984 65989 65990 65993 66003
66031 66048 66117 66146 66162 66198 66248
66260 66265 66299 66301 66310 66317 66380
66431 66483 66496 66586 66601 66624 66626
66689 66690 66696 66808 66814 66832 66862
66874 66895 66905 67039 67044 67089 67142
67152 67165 67174 67184 67208 67220 67235
67245 67247 67254 67272 67281 67291 67303
67309 67350 67387 67396 67402 67438 67439
67446 67484 67488 67504 67505 67522 67535
67539 67592 67598 67624 67639 67682 67708
67732 67738 67739 67755 67756 67759 67804
67815 67825 67841 67844 67872 67905 67992
68012 68029 68034 68042 68066 68071 68114
68126 68128 68137 68172 68212 68264 68284
68299 68309 68314 68315 68329 68362 68369
68375 68412 68501 68508 68525 68544 68574
68590 68625 68653 68665 68669 68673 68678
68728 68742 68744 68826 68844 68845 68848
68862 68871 68889 68904 68921 68938 68958
68974 68985 69004 69008 69024 69067 69091
69096 69099 69103 69241 69267 69273 69283
69297 69335 69342 69366 69386 69436 69439
69483 69489 69502 69509 69551 69619 69637
69649 69652 69654 69687 69689 69726 69727
69801 69802 69862 69881 69972

64055 64071 64075 64078 64096 64099 64203
64210 64227 64238 64247 64272 64293 64312
64330 64359 64402 64409 64418 64428 64446
64458 64463 64507 64511 64520 64528 64537
64630 64659 64690 64710 64719 64725 64732
64763 64768 64822 64848 64851 64896 64907
64909 64921 64934 64967 64972 65015 65018
65036 65037 65062 65080 65082 65094 65107
65131 65190 65202 65208 65221 65253 65254

70014 70046 70060 70072 70077 70078 70091
70094 70118 70166 70177 70183 70199 70235
70249 70285 70348 70436 70438 70440 70464
70473 70539 70542 70592 70597 70611 70628
70632 70676 70699 70725 70738 70746 70754
70769 70807 70818 70866 70877 70904 70915
70926 70954 70967 70974 71012 71031 71052
71172 71173 71230 71244 71246 71250 71255
71265 71298 71309 71310 71325 71357 71368
71384 71422 71441 71489 71536 71541 71681

71725 71727 71733 71742 71755 71771 71787
71798 71822 71835 71850 71870 71877 71912
71994 71995 72000 72056 72078 72098 72102
72122 72156 72157 72200 72209 72213 72232
72307 72316 72339 72403 72414 72427 72429
72443 72445 72462 72494 72511 72514 72543
72551 72576 72634 72641 72778 72826 72847
72882 72920 72950 72975 72990 73044 73053
73090 73100 73114 73118 73122 73227 73275
73295 73310 73311 73317 73330 73347 73402
73404 73410 73483 73484 73493 73520 73535
73561 73564 73568 73602 73607 73608 73611
73636 73638 73702 73737 73749 73757 73758
73763 73769 73770 73774 73775 73778 73797
73809 73819 73850 73878 73887 73888 73892
73912 73914 73985 73987 74063 74292 74321
74329 74384 74397 74417 74427 74442 74443
74448 74474 74479 74488 74544 74579 74606

74611 74653 74730 74734 74748 74808 74845
74850 74888 74894 74895 74936 74951 75056
74977 74986 74996 75042 75103 75115 75125
75137 75138 75169 75172 75208 75245 75280
75321 75360 75366 75394 75404 75408 75431
75441 75448 75511 75516 75523 75528 75541
75558 75596 75618 75621 75630 75631 75665
75679 74884 75705 75729 75732 75754 75775
75787 75849 75891 75982 76004 76017 76041
76052 76064 76116 76121 76126 76128 76154
76183 76204 76213 76232 76240 76251 76266
76289 76311 76317 76327 76340 76343 76344
76362 76415 76442 76477 76489 76505 76518
76520 76536 76543 76603 76691 76732 76733
76754 76757 76774 76816 76817 76838 76868
76873 76893 76918 76919 76924 76951 76958
77015 77046 77087 77088 77108 77113 77157
77167 77172 77180 77219 77222 77223 77237
77251 77308 77315 77318 77350 77359 77361
77384 77405 77411 77424 77425 77446 77469
77483 77515 77546 77548 77588 77593 77711
77753 77782 77837 77869 77886 77887 77888
77893 77896 77908 77921 77942 77944 78012
78033 78042 78097 78100 78114 78116 78130
78219 78257 78277 78287 78301 78312 78341
78369 78400 78406 78414 78430 78438 78471
78477 78517 78532 78597 78636 78639 78644
78675 78698 78692 78719 78771 78882 78895
78928 78945 78948 78991 79022 79025 79063
79145 79155 79169 79239 79252 79255 79267
79294 79322 79332 79336 79340 79351 79362
79412 79420 79461 79487 79488 79507 79512

79680 79690 79693 79709 74070 74083 74095
74159 74160 74205 74232 74239 74258 74290
79743 79745 79749 79763 79769 79869 79906

80003 80024 80038 80047 80069 80089 80109
80114 80146 80161 80170 80218 80224 80231
80262 80275 80278 80283 80297 80307 80319
80821 80841 80848 80899 80909 80912 80919
80945 80955 80957 80962 80991 80992 81022
81038 81042 81045 81077 81106 81124 81125
81146 81149 81151 81175 81201 81232 81242
81247 81257 81273 81328 81346 81422 81432
81435 81443 81448 81453 81481 81493 81502
81504 81512 81514 81548 81555 81565 81570
81578 81586 81691 81698 81699 81699 81699
81714 81760 81762 81773 81785 81850 81902
81970 81972 81983 81942 81944 81954 81958
81982 81979 81982 82001 82036 82043 82050
82084 82079 82084 82089 82187 82214 82255
82297 82325 82369 82381 82390 82407 82420
82444 82450 82482 82493 82551 82577 82601
82622 82674 82690 82696 82700 82725 82733
82738 82798 82823 82836 82857 82871 82934
82948 82987 82998 83026 83062 83114 83129
83146 83153 83180 83195 83199 83215 83264
83357 83372 83388 83403 83436 83443 83472
83479 83481 83493 83495 83514 83518 83543
83559 83625 83649 83692 83693 83691 83695
83701 83708 83719 83745 83747 83748 83747
83807 83819 83851 83865 83911 83939 83965
83989 84002 84049 84055 84068 84111 84123
84130 84133 84138 84187 84194 84227 84312
84384 84374 84377 84378 84442 84479 84494
84503 84562 84571 84612 84615 84634 84639
84841 84653 84661 84665 84714 84731 84780
84803 84825 84835 84852 84888 84891 84895
84896 84909 84914 84932 84938 85063 85068
85088 85185 85210 85235 85288 85303 85315
85338 85349 85410 85459 85481 85503 85511
85520 85587 85600 85655 85672 85683 85739
85759 85755 85766 85771 85779 85839 85881
85903 85945 85964 85985 85987 86021 86054
86038 86054 86090 86418 86464 86545 86568
86710 86748 86774

Награде ћемо испоручити поштом.

СВАКОГ МЕСЕЦА 10 + 990 НАГРАДА
ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Награде у септембру су:

10 супернаграда — 10 PEZ КАПА
990 фигурица PEZ — PEZ ПИНГВИН

Награђене бројеве PEZ чланских карата
објавићемо 24. септембра у ЗАБАВНИКУ.

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омота бомбона PEZ
и поштом кукон на адресу:

PEZ КЛУБ, 61110 ЛЈУБЉАНА, б. б. 38

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

ком.

Датум рођења

ИСТИНИТА
ДЕТЕНТИВСКА
ПРИЧА

МЛАДИЋ У ЗЕЛЕНОМ

У гомили путних
торби, разнобојних
мрежа и неса,
један црни кофер
привукао је
панњу денатурног
милиционера...

У суботу 7. јула 1970. године Радмило Петрић, висок тридесетогодишњак црне косе и густих бркова, преузео је дежурство касно поподне. У обилазак станице кренуо је уобичајеним путем. Прво је свратио у ресторан: тамо су сви столнови били заузети а преморени конобари ознојених лица мрзовољно су се провлачили између њих. Наставио је даље. Ни у чекаоницама гужва није била мања. Они који су успели да уграбе места дремали су ослоњени на кофере и торбе или читали новине. Они мање срећни нестрпљиво су се премештали с ноге на ногу сваки час гледајући у сат. Радмило је таман хтео да се окрене и изиђе на перон кад је до њега дотрчао четворогодишњи малишан црне гргураве косе. Очи су му засијале кад му се поглед зауставио на опасачу и футроли за пиштољ.

— Могу ли да га пипнем? — замолио је.

— Можеш — одговорио је Радмило и помисливши да се можда изгубио упитао га где су му родитељи.

— Ено тамо! — одговорио је дечак и показао прстом на двоје младих људи у фармеркама. — Успављују Сању, моју сестру. Она је, знаш, мала али ми смо је ипак повели с нама на море. Ако, хоћеш, покажу ти је.

— Важи — рекао је милиционер и кренуо за малишом. Упозориће родитеље да мало боље

припазе на њега. Док је разговарао са њима, пажњу му је привукао велики црни кофер: био је сасвим нов али су се на бравицама сасвим јасно видели трагови насилног отварања.

— Да ли је овај кофер ваш — упитао је као узгред.

— Не, није — одговорио је дечаков отац. — Неки младић нас је замолио да га причувамо док купи новине. Још га нема да се врати, а малочас је објављено да је наш воз постављен. Не знамо шта да радимо?

— Само ви идите, ја ћу га припазити — рекао је Радмило.

Неочениван сусрет

Прошло је десетак минута пре него што се појавио младић у маслинастозеленим панталонама и истој таквој мајици. Изненађено се тргао кад је крај свог кофера угледао милиционера. Објаснивши му у неколико речи да су људи којима је поверио кофер отишли, Радмило је почео да му поставља уобичајена питања: куда путује, како се зове, има ли личну карту... У почетку збуњен, младић је убрзо сигурно и уверљиво одговарао. Показао је пасош у коме је писало да се зове Милован Џонић, да је рођен 1948. године и да живи у Новом Саду. Радмило је пажљиво прегледао сваки лист, загледао добро фотографију али

једино што је могао да утврди било је да је исправа сасвим у реду. Па ипак, оштећена бравица и даље му није дала мира. Младић је тврдио да ју је сам одвалио јер је изгубио кључ. Видећи да није успео да убеди милиционера, црпао је да је ауто-механичар и да је био две недеље на одмору недалеко од Сплита. Пре повратка кући намеравао је да неколико дана проведе код сеestre.

Међутим, иако је Џонићева прича звучила сасвим убедљиво, Радмило је затражио да пође с њим у службене просторије. Младићу се та идеја није нимало допала.

— Заиста не знам шта заправо хоћете од мене — рекао је. — Ако ускоро не кренем, моја сестра ће се сигурно забринути. Вероватно је проверила кад воз стиже и... Уосталом, зар је забрањено да човек обиђе бравице?

— Није — одговорио је мирно Радмило — само под условом да то учини на свом коферу.

Схвативши да не вреди да се више буни, младић је најзад ућутао и пошао испред милиционера.

Ано не верујете, проверите!

Пошто је кофер најзад отворен, на столу се убрзо нашло тегет одело са уским светлим пругама, две беле кошуље, кра-

бата, пар црних ципела, две женске хаљине, апарат за бријање, торбица за тоалетни прибор, неколико књига црног формата и нешто веша. Све ствари су, то је већ на први поглед могло да се закључи, биле уредно сложене.

— Зар нисте рекли да сте сами били на одмору, чије су вам онда ове хаљине? — упитао је Радмило.

— Сестрине. Заборавила их је кад је последњи пут била у Новом Саду, па сам јој их сада понео.

И ово објашњење било је прихватљиво јер хаљине, очито, нису биле нове. Осим тога Џонић се није нимало колебао шта ће да одговори. Можда заиста говори истину, помислио је милиционер. Али, ако је тако, због чега је онда толико нестрпљив? Због чега му се жури? Из размислања га је тргао глас:

— Слушајте, ако ми не верујете, позовите моју сестру, ево вам број телефона и проверите. Стварно ми се овде не губи време.

Радмило је без речи узео папирић са бројем и почео да окреће бројчаник. Тек сада, први пут, младић је показао забринутост. Као хипнотисан зурio је у слушалицу у Радмиловој руци. Упркос тамном тену и густој бради могло се запазити да је пребледео.

Кад је веза успостављена, жена с друге стране жице без двоумљења је потврдила да има брата који живи у Новом Саду и да се зове Милован Џонић. Једино се изненадила кад је чула да се налази у граду. Међутим, брзо се снашла и потврдила да га очекује. Своје оклевање објаснила је да га је очекивала неколико дана касније.

Џонић је из разговора који се водио закључио да је његова прича потврђена. Сада може да одахне. Али, на његово највеће изненађење, уместо да га пусти, Радмило је рекао да ће морати с њим у станицу.

— Али због чега, па уверили сте се и сами...

— Једино у шта сам се уверио — одговорио је милиционер — то је да је овај кофер украден. Ко ме и када, то вам вероватно неће бити нарочито тешко да се сетите.

● ● ●

Знате ли шта је уверило Радмила Петрића да је био у праву кад је посумњао да је црни кофер на силу отворен? Решење на страницама „Мале поште“ показује да ли сте погодили.

ПОЛИТИКА

1982.

ШКОЛСКИ ЧАС

Ученици, наставници и родитељи!

Ускоро почиње традиционална, седма по реду, „Политики-на“ акција за ученике основних и средњих школа — „ШКОЛСКИ ЧАС '82“. Школе које желе да учествују у такмичењу треба да пожуру са пријавама. Уколико нека школа није примила наше писмо са наруџбеницом а жели да се укључи у акцију, сва обавештења може добити ако се обрати на адресу: Реданција „Политике“, Одељење акција за „Школски час '82“ 11001 Београд, Манедонска 29, телефони: 324-451 (директант) или 324-191 (централа) — локали 448 и 920.

18 ОКТОБАР, 19. НОВЕМБАР 1982.

Реданција Политике — ПА

Школа: СРЕДЊА ШКОЛА Београд, Државна 2-3

МЕТАЛНИ ЧОВЕК

ОЧАЈАН,
ПРИМЕТИО САМ
ДА МИ СЕ
ВРХОВИ
ПРСТИЈУ
И ДЛАЧИЦЕ НА
ПОДЛАКТИЦАМА
ПРЕТВАРАЈУ
У ЗЕЛЕНИ
МЕТАЛ.

ЏЕК
ВИЛИЈАМСОН

Метални човек стоји хладан, тајанствен и непокретан у кошку музеја. Прво узбуђење се стишало. Његово постапљање у салу Универзитетског музеја представљало је само академски компромис између групе научника који су желели да га рашчлапе због биохемијских анализа и старих пријатеља који су хтели да га сахране. За туристу, он представља обичан кип природне величине од бронзе позеленеле од старости. Али, кад се посматрач боље загледа мора да примети невероватну истанчаност сваког детаља, сваке власи у коси и боре на лицу, недостижну и за најбољег вајара, као и чудан, необјашњив, загонетан смешак на уснама. Становници универзитетског насеља готово да су већ и заборавили да је то био професор Томас Келвин, познат геолог и истраживач, упоран и неуморан научник великог формата.

А ја? Ја сам био и остао његов одани колега и пријатељ.

Келвин је проводио своја летовања на пацифичким обалама Мексика у потрази за ураном. Прошлог лета мислили смо да га је нашао јер је, уместо да се на јесен врати на предавања, затражио продужење одсуства. Затим смо чули да у Европи држи предавања о хемијском и биолошком деловању атомске радијације, а потом да се и сам лечи на једној париској клиници.

Једног студеног јесењег поподнева, док сам купио опало лишће у башти своје куће поред језера, угледах обресе чамца који се приближавао обали. Чим је пристао уз док, четири човека изнела су један ковчег и кренула према мени.

— Ево нас — промрљао је један на шпанском, а затим ме упитао:

— Знате ли где можемо наћи професора Расела?

— Ја сам Расел.

— Ако је тако, онда је наш посао обављен. Ово је за вас.

— Али, шта је то?

— Открићете сами, али мислим да је боље да не правите велику буку око свега.

— Чекајте! — повикао сам. — Ко сте ви?

— Ми смо само плаћени испоруки. Наћи ћете писмо у сандуку... Објашњење зашто је ваш пријатељ изабрао овај начин повратка кући. Он нам је обећао да ћете нам дати 24 часа времена за безбедан одлазак. — Сва четворица се окретоше и одоше.

Збуњено сам посматрао сандук који је личио на мртвачки ковчег. Подигао сам поклопац и први пут угледао „Металног човека“. Затеурао сам се од ужаса јер је то несумњиво био мој сарадник Келвин изливен у зеленкастој бронзи. Један коверат је стајао поред његове главе. Дрхтавом руком сам га узео и ушао у кућу. Сео сам поред камина и почео да читам.

Драти Расел, Обраћам се теби јер си ми пријатељ са највише здравог разума и смирености. Важно је да неко сазна за моју причу. Ти ћеш ми веровати иако ово што будеш прочитао прелази границе уобичајеног. Ово је облик који сам својеволјно изабрао и нико ме више не може вратити у живо биће које се креће и говори, осим ЊИХ. Тако је и боље, јер су банкарски и бизнисмени овог света, прамзиви и незајажљиви, почели да врше притисак на мене и хоће да ме лише свега што сам открио само због проклетог уранијума.

Испричаћу ти колико могу и стигнем од необичних догађаја који су ме задесили прошлог лета, догађаја чије ће научно објашњење можда некад далеко у будућности људски род открити и схватити.

Као што знаш, истраживао сам Крваву реку која извире из Кор-

диљера. Изнајмио сам авион, научио да пилотирам и хтео да јој пронађем још неоткривен извор. Тог дана у сумрак, добро се сећам, био је 21. август, надлетао сам необичан кратер љубичастих обронака и никако нисам схватао састав и порекло чудног лежишта гаса на његовом дну. Сунце је већ залазило, зеленкаста магла навлачила се на шиљате врхове кратера, а ја никако да се одлучим да одем. Кад је гас почео лењо да се повлачи, мој радознао поглед приковао се за опроман црвени диск који се дизао из гасног језера: био је савршено гладак, од метала и као изрепцетан циновским кулама жуте ватре. Окретао се полако у вертикалном успону и, ма колико то изгледало нестварно, учинило ми се да његово кретање има циљ. Пео се све више да би најзад лебдео изнад мене неко време, а затим заронио и изгубио се као златни медаљон у мору зеленкастих површина. Нисам могао да тврдим да ли сам то заиста видео или је то био само привид.

Покушао сам да узлетим, али узалуд! Схватио сам да ме неза-

држива сила вуче надоле. Обузела ме несвестица.

Мој авион је заронио у језеро гаса. Онако опамућен успео сам да се спустим на зараван засуту крупним црвеним песком.

Изапшао сам из авиона и пошто нисам имао снаге да стојим усправно, почео да пужим по песку. Ужасно уплашен, нисам могао да се отргнем утиску да ме је спустила нека непозната интелигенција. Бешумни ваздух притискао ме је безобличном тежином. Најзад сам се усправио и почео да посрћем. Дрхтао сам од паничног осећања потпуне усамљености.

Одједном, јака светлост пролете изнад мене као пламени метеор. Потрчао сам. Авај! Као да је било шта у околини могло да ми пруж-

жи закљон. Тада ми нога удари у нешто метално. Пао сам. Кад сам погледао, угледах металног орла раширених крила и отвореног кљуна. Метал је имао тамнозелену боју. Свако перо било је одвојено и савитљиво. Не, то није кип извајан по угледу на орла већ прави орао скамењен или боље рећи „сметаљен“.

Сетио сам се да фисија ура-на може да га претвори у олово и питао се да ли ја-ка радијација може да трансмутује ткиво птице. Упла-ших се за своје тело јер сам у-гледао околу прави уклету зоо-лошки врт, још много сличних „сметаљених“ животиња. Био је ту и један птеросаурус, летећи рептил који мора да је залутао у ова подручја пре неколико миле-нијума.

Очајан, приметио сам да ми се врхови прстију и дланице на по-длактицама већ претварају у зе-лени метал! Почео сам да трчим без омера и правца, са све јасни-јим сазнањем да се претварам у метални кип. Налетео сам на неко чудно шибље пурпурне боје које је уместо лишћа имало црне бо-дље са флуоросцентним бобицама на врху. Осећао сам ужасну жеђ. Не размишљајући много, покупио сам неколико бобица, једну при-тиснуо прстом и утврдио да је ис-пуњена белом млечном течношћу. Лизнуо сам је и осетио угодан, сладуњав укус. На моје највеће запрепашћење и радост (ако их је нешто тако уопште преостало у мојој исцрпљеној свести) приметио сам да је прст којим сам исцедио бобицу добио поново нормалну бо-ју људске коже! Почео сам као махнут да их гњечим и мажем шаке, а затим да их једем. Најзад сам, враћен у релативно „месно“ стање, напунио кантицу за воду бобичастим плодом и охрабрен кренуо даље.

Мрак је постајао све гушћи. Налетео сам на скамењене медве-де давно несталих врста, птице и друге животиње. Најзад, ударих у једну високу глатку површину, неку врсту зида. Нашао сам про-цеп кроз који сам успео да се провучем. Посртао сам од умора и запрепашћења кад ми се пред о-чима указа град летеће светлости. Готово је немогуће описати га: витке, високе, мрачне куле са пе-чуракстим наранџастим врховима разасуте по црвеном песку, као изрешетане летећим светлима ду-гиних боја које су се непрестано о-њих одбијала. Понегде, попут о-блака, стварала се концентрација летећег светла и непомично леб-дела. Један такав облак почео је да ме прати са висине. Потрчао сам и он је пожурио. Стао сам и он стаде. Најзад, неколико дугих блештавих рафала ступише се хитро према мени и подигоше ме увис. Лебдео сам у облаку који је изнутра имао облик огромне кри-сталне пахуљице. Нисам могао да се покренем. Обавијао ме је бе-стежински простор. Кристал је живео, у то сам био дубоко уве-рен. Живео је светлосту неверо-ватне јачине. Једна кристална бодља ми се забодла у груди. Виде-њеш ожиљак на металном кипу. Уплашио сам се да ће почети са вивисекцијом мога тела, али сам се преварио. Утоку сам у сан.

И до данас док ти ово пи-шем полако се претварају-ћи у Металног човека (бе-зболан процес који у мени не изазива ону ранију панику), не знам да ли сам то сањао или се све стварно одиграло. Не знам ка-ко да ти објасним, али истина је да је Кристал представљао жив и интелегентан организам. У том

полусну чуо сам себе, свој глас који ми се обраћао као туђ. Чуд-но: ја говорим себи, али ја сам и онај други. Нешто отприлике ова-ко: Све ово ускоро неће постојати. Све виђено непостојеће је у твој временском и димензијалном ра-спону схватања. Проучавамо исто-рију, геологију, састав планета ове галаксије. Ако будеш желео, пристаћеш да се претвориш у ме-талног човека и да нам се при-дружиш попут других неинтели-гентних бића која нисмо питали за дозволу, твој кип остаће на планети и оживети кад будеш зажелио да се вратиш.

Не, не, пријатељу, није то била халуцинација, сигуран сам. И још нешто, немојте тражити кратер јер, вероватно, у нашем времену он не постоји.

Па, да завршим причу. Освестио сам се кад је почело да свиће. Кристали и летеће светлости ла-гано су бледели, а ја сам се све ниже спуштао да бих најзад био нежно положен на тле. Нашао сам ускоро свој авион. Још један необичан податак: на доласку ми је готово било понестало горива. Тога сам се јасно сећао. Када сам укључио машину, казала је по-казивала пун резервоар. Полетео сам, вратио се у село одакле сам и кренуо, и првим авионом отпу-товао за Европу. Морао сам да наставим истраживање у вези са утицајем радијације на живе ор-ганизме. Учинио ми се да имам много више података него пре. Нисам ни помишљао нити желео да се придружим тим... не знам како да их назовем.

Међутим, моја радозналост која је у почетку тињала, букнула је једне ноћи кад сам уморан од о-гледа бацио поглед на ведро небо, посуто светлуцавим звездама, ма-ње или више удаљеним, али по-дједнако недокучивим. Тада сам почео да се претварам у Металног човека и није ми било жао, као што није ни сада. Напротив.

Сада, у париској болници, где покушавају да ме лече (смешно!), почињем све више да личим на кип који ћу и постати. Зависно од тога где и како будем отишао (у ком облику) и колико ће моја... рецимо, авантура трајати у зе-маљском бројању времена, можда ћемо се опет видети, а можда и не. Било како било, надам се да ћу човечанству на Земљи једног дана осветлити многе тајне, до-нети много корисних открића. За такав циљ, никаква жртва није велика.

Срдачно твој,
Том

Већ нагађате да сам одмах кре-нуо с експедицијом за Мексико. Пронашли смо село о коме је Том писао. Селаци су га се сетили. Авионом смо недељама надлетали подручја Крваве реке и нисмо у-гледали никакав кратер са чудо-вишним гасним језером на дну.

Не, закључио сам, Томов до-живљај се није одиграо у нашем времену нити у нашој димензији постојања. Можда ћемо једног да-на утврдити да је кип зеленкастог метала са ожиљком на грудима, смештен у Универзитетском музе-ју, нестао, а професор Том Кел-вин се поново придружио свом роду и планети.

Надам се да ће се то одиграти док сам ја жив. Јер, знате како је, људска радозналост, а поготово научничка, на нашу срећу или несрећу, никад не напушта чове-ка.

аутор	БРОЈ	НОВАЈ	ПОТ-	ИСПИ-	ФАРМА-	СИТАР-	БО-	РИСКО	НА
BeMak	НИШКЕ	ИСТОЧ-	ПАТИ	ТИ,	ЦЕСТ-	СКИ ПО-	РИ-	МУШКО	ОВАЈ
	ВРЕ	НЕ ИН-	БЕЗ	ПОГИ-	КИ-	САО	ЛИШ-	ИМЕ	НА-
		ДИЈЕ	РЕДА	ТИ	ЊА		ТЕ		ЧИН
РА-243-ДА-НО									
ВРСТА ПЕ-КА									
РЕГИ-СТАР КАРА-ТА									
ОСОБА КОЈА ПОЛЖЕ ИСПИТ									
"ТОНА"		БАЊА		МУЗА					
"ТИ-ТАР"		У БЕЛ-		ТАБЛА-					
У		ГИЗИ		НЕ ПОЕЗ					
				БЕЧКА					
				ШНИЦЛА					
У							ПОСТА-		ЗАПРА-
							ВИТИ,		ТИ ЗЕМ-
							ЗВЕСТИ		ЉУНО
							УРЕБАЈ		БИЉА-
									КА
ВРСТА ТКА-НИНЕ	БЕЛЕЖИ-ТИ	НАШ ПОП-						ПОБЕ-	
	НАШ ПОП-	ТАН РАТ-						ДА,	
	КО							ПОД-	
АУТО-ОЗНАКА САРА-ЈЕВА			ЦЕЛЛАТ						
			ДОНИ						
			ДЕО ПРО-						
			СТОРИЈЕ						
"ВОЛТ"		ЭПОБНО							
		ПОКИЧ							
		ОБИТА-							
		ЗАК							
ТЕТО-РАТИШ-ТЕ У ИСТРИ						ОБРАЗАЖ			
						ВЕШТИ-			
						НА ПЕ-			
						ПОГ ПО-			
						БОРА			
НАШ ПЕВАЧ ПЕСКО-ВАР					МУШКО				
					ИМЕ ОД				
					ПИЉА				
					ДЛАКАВ				
100m ²			НИЗАН-						
			СА						
			ПОЖАБА-						
			НОСТ						
УРЕД-НОСТ					ВРСТА				
					СТАРЕ				
					ПЕПМЕ				
					ДОБРОГ				
					СВОЈСТВА				
"ПОЛИ-ТИКИН ЗАБАВ-НИК"	ДОКТОР-	СКИ ИС-							
	ПИТ	ЖЕНСКО							
	ИМЕ								
ПРЕ-ПРАВИ-ВА-ТИ									
ЗА-ТРА-ВИ-ТИ									ОПРАТИ
									ОБЛИ-
									ВАЈУ-
									ФИ
ИРАН-СКИ НОВАЈ					ПТИЦА				
					ТРАКА-				
					ЧИ-				
					НА				
"КЕТИ-ВИН"	ЈАКОВ	ИРНАТО-			КУХИЊ-		ПРВАК		
	РИНАТО-	РИНА			СКИ ПРИ-		ПУВИТАК		
"ЊУТН"	РЕВНОС-	НИ			БОР		У ВРЕД-		
	НИ				(МН.)		НОСТИ		
У									
Р									
СТВА-РИ КОЈЕ	КРАН,ДИ-					ПОСЛЕД-		"ДОСФОР"	
СЕ ПРИ-	ЗАЛИЦА					ЊЕ СПО-		МУШКО	
ЦАЈУ	ОКСИД					ВО ГИР-		ИМЕ	
(ПАТ.)	(ПРОВ.)					ЛИНЕ			
						"АМПЕР"			
ПОРЕС-КИ ИЗНОС (ПАТ.)							ЖЕНСКО		
							ИМЕ		
							НИШТА		
							(ТУР.)		
БО-ПЕСТ									
ФОРМА-ТИСТИ, НЕПИ-ДЛАКЕ									

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Разрокоост, индикатор, хармоника, аба, „Шота“, приватници, доста, син, зт, ву, Ф, Кавкажани, о, ортикон, МА, сирити, прст, инат, л, картели, ик, призив, Мате, ас, елитно, тп, награда, а, Туропољак, зава-ри, ој, и, ба, име, мак, Лабин, усијаност, нотица, ти.

ЛЕТЕЋЕ ЦВЕЋЕ

1

2

3

4

5

6

7

8

Винстон Черчил је приређивао свечани пријем и како није био само искусан политичар већ и духовит човек, желео је да изненади званице. Зато је од продавца лептира наручио велики број живих крилатих лепотана које је пустио у одређеном тренутку. Гости у башти били су одушевљени... Ђо-Ђо-Сан, јунакиња чувене опере Ђакома Пучинија „Мадам Ватерфлај“, имала је нади-

мак „Лептирица“. Много суза до сада је проливено над судбином младе Јапанке несрећно заљубљене у америчког официра јер је на крају извршила самоубиство харакиријем. То име иначе није ретко у Јапану јер је део народне традиције и поезије, као трешњин или шљивин цвет...

И један од најатрактивнијих и најнапорнијих стилова пливања назива се такође „батерфлај“, што на енглеском значи — лептир.

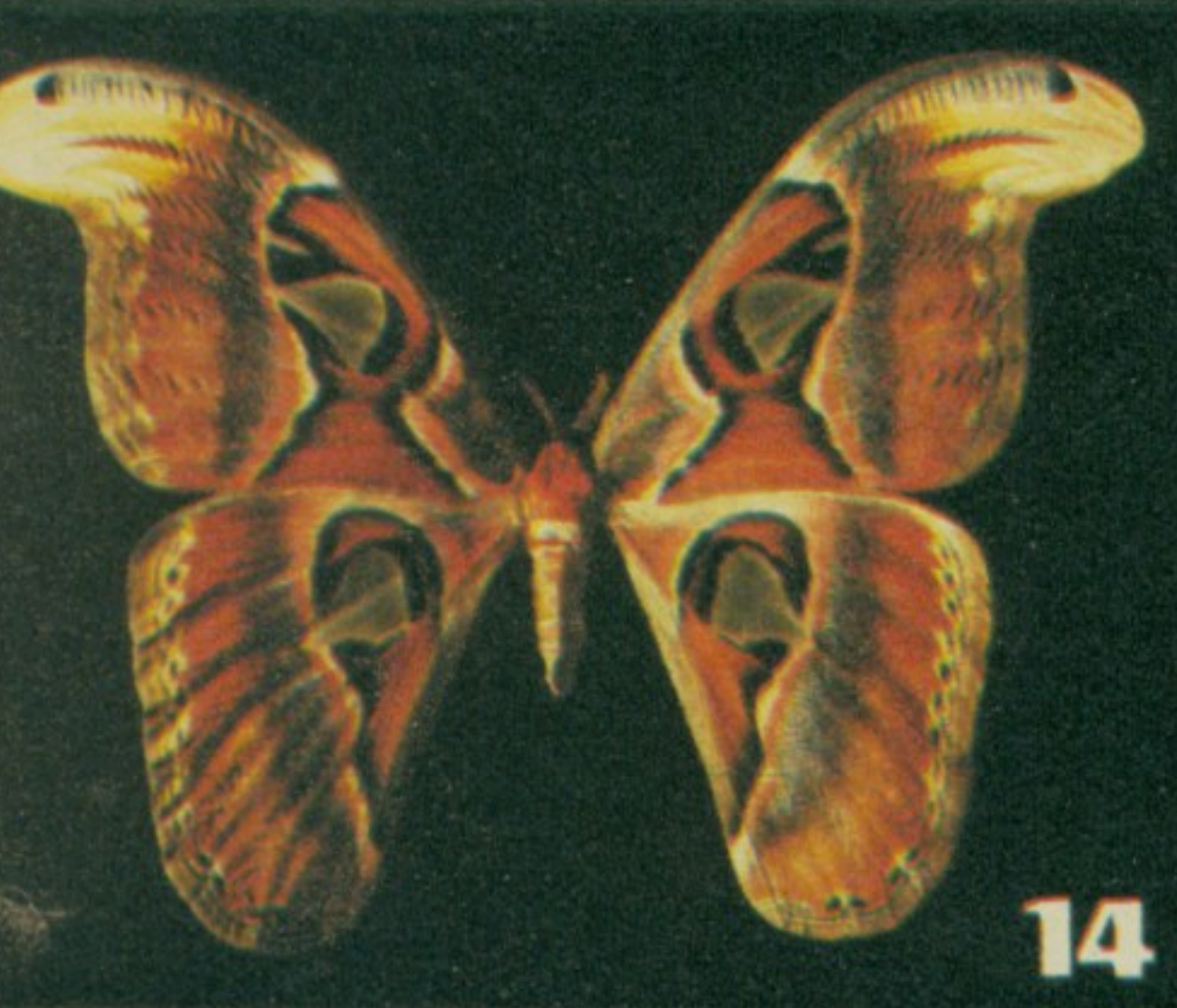
Али, оно што је најинтересантније код лептирова јесу чудесни преображаји које доживе у свом краткотрајном животу.

Кад лептир, односно лептирица, положи јаја, из њих се развија гусеница. Код неких врста она одбија обликом и бојом, неке су при додиру са људском кожом чак и отровне, многе снажним вилицама и незаситим апетитом уништавају шуме, биља, воће и поврће. После извесног времена оне се зачауре. Отварање те чауре је свакако један од највеличанственијих преображаја у природи: уместо страшне, длакаве гусенице, као неким чудом, појављује се — предиван лептир. Колико ће

живети зависи од врсте, односно од тога како му је „прописала“ природа. За разлику од своје гусенице, он ће уместо да једе листове корисних биљака сисати нектар из цветова и тако вршити опрашивање. Дакле, захваљујући лептирима, баш као и пчелама, ми једемо јабуке, лубенице, кромпир или парадајз!

Занимљиво је како лептир проналази цвет на коме за њега има хране. Погрешно се мисли да у овом важном сусрету одлучујућу улогу игра танка, врло дугачка и изузетно осетљива сисалка. Она је ту само да посиса нектар или фини сок у дну цвета, а главно чуло укуса је на доњој страни стопала! Ти фантастично осетљиви органи реагују на цветне излучевине, затим аутоматски покрећу рефлекс који испружа сисалку. Научници су, на пример, експериментима утврдили да лептир монарх, који из Северне Америке долеће у Европу, поседује осетљивост 2408 пута већу од чула укуса људског језика!

Лептири су различити не само по изгледу већ и величини: код неких распон крила износи само три милиметра, док други у лету

подсећају на птице, јер су им крила у распону широка чак и тридесет центиметара! Код ових циновских врста, а једна од њих и има назив „херкул“, површина крила износи око 650 квадратних центиметара!

Један од најдрагоценијих инсеката на свету, са чиме ће се сложити сваки Аустралијанац, сигурно је мали кактусов лептир *Cactobalis cactegum*, пореклом је из Јужне Америке. Наиме, бодљикави крушкасти кактус плоснатог листа захватио је у прошлом веку више од 60 милиона јутара најбољих аустралијских пашњака и поља, потискујући траву и прекривајући цео простор непроходном бодљикавом прашумом. Сва могућа средства за уништавање ове упорне биљке била су испробана, али безуспешно, укључујући и уношење више од 150 разних врста инсеката које се хране кактусом. Ништа није помогло све док 1925. године овај лептир није пренет из Аргентине, што је био пун погодак: његове ларве буше ходнике меснате стабљике и тако отварају пут организмима који изазивају о-бољење и потпуно уништење биљке. На овај

начин огромне површине напуштене земље сада је искрчено, ту се сеју усеви и гаје овце. Један Аустралијанац, у наступу одушевљења, предложио је да се вредни лептирић уцрта у грб ове земље и континента.

Људи, наравно, лептире скупљају највише због боја и лепог изгледа. Многи од њих временом су постали врсни ентомолози — стручњаци за инсекте. На жалост, овај хоби није код нас тако развијен као у неким другим земљама, иако је Југославија позната као подручје богато разним врстама као ретко који део света. А они који упознају богат и необичан свет лептира могу временом да их по жељи легу код куће, као пилиће! Запамтите тада да је први оброк младе гусенице њена властита опна из које се излегла. И не само то: зависно од врсте, малена крила могу да нарасту за око пола часа по 15 центиметара!

Све је то безброј пута узбуђено посматрао и искусни скупљач лептира Иво Тошевски, студент из Београда, из чије су богате збирке и ови егзотични лептири на фотографијама.

Иван Лончар

Снимио: Љубомир Патригић

1

Ornithoptera rothschildi са острва Африке код Папуе (Нова Гвинеја), распон крила преко 11 центиметара. Ово је мужјак, мањи, али раскошнијих боја, што је међу лептирима најчешћа појава.

2

Ornithoptera croesus s. sp. *lydius* са острва Хеалмахеира, такође код Нове Гвинеје. Распон крила преко 13 центиметара.

3

Ornithoptera priamus s. sp. *arguana* са острва Ару, код Нове Гвинеје. Распон крила преко 13, код мужјака, док то код женки износи преко 20 центиметара. Све три ове врсте су род познатих „ластичних репака“ или једри-лаца.

4

Morpho sulkowskyi из Боливије с висине од 2200 метара. Распон крила 9 центиметара. Вероватно један од најлепших и најнеобичнијих лептира: иако у ствари безбојан, крила му се јављају у разним нијансама беле, сребрне, плаве и модре боје, зависно како светлост на њих пада и зависно од угла гледања.

5

Morpho cypris из Колумбије, преко 11 центиметара. Крила су му некада служила за израду скупocenог накита.

6

Morpho achilleana s. sp. *anacreon* из Бразила. Сви лептири ове врсте лете врло брзо и високо, тако да њихово хватање представља прави подвиг. Међу најцењенијим је у збиркама широм света.

7

Trogonoptera brookianus s. sp. *albescens*, сродник *Ornithoptera*. Живи на Малајском полуострву. Мужјак, распон крила преко 15 центиметара.

8

Troides kuneifera s. sp. *peninsulae* са Малајског полуострва. Крила у распону преко 12 центиметара.

9

Charaxes castor, мужјак из централне Африке.

10

Heliconius charitonius („зебра лептир“). Живи у тропским деловима Јужне Америке, у Флориди и на Антилима.

11

Graphium ridleyanus — Централна Африка

12

Euphilinnae mechowii — Централна Африка

13

Actias maenas са Малајског полуострва. Мужјак, дужина крила 16, а распон 11 центиметара.

14

Attacus atlas са Формозе. Женка, распон крила преко 23 центиметара.

МАЛА
ПОШТА
П.ФАХ
124

МАКЕДОНСКА 29

Гајење лимуна и наранџе

Имам 11 година и редовна сам читатељка твог листа. Недавно сам засадила семе од лимуна и наранџе и обоје су се примили, па бих те замолила да ми напишеш нешто више о њиховом одржавању.

Ева из Суботице

Лимун и наранџа се у континенталној клими тешко одржавају, али уз доста пажње и бриге можда ћеш успети да их одгајиш. Пре свега, земља треба да буде богата, али и растресита, најбоље помешана са песком у размери 2 дела земље и 1 део песка. На дну саксије треба да буде слој шљунка како би сувишна вода отицала, а сама саксија теба да стоји на посуди, али мало одигнута од ње — најбоље на постољу од четири камена. Биљку треба заливати редовно и не превише: контролиши земљу пре сваког заливања, па ако је мокра не доливај воде! Не ваља ни да се земља у саксији осуши. У принципу, што је саксија мања заливати треба чешће,

нарочито када је биљка напољу (од краја маја до краја септембра или почетка октобра у континенталној клими). Када с јесени биљке унесеш, не смеш их оставити у просторији која се греје, али ни негде где температура спада на нулу! Биљке морају имати светла и зато их не ваља држати у подруму. Преко зиме их исто тако не ваља често заливати — довољно је једном или два пута недељно. Када биљке довољно ојачају, оне се морају калемити да

би почеле да дају плод, али за то је најбоље позвати агронома. Иначе постоји и веома добар приручник који ти препоручујемо:

Др Павле Бакарић, УЗГОЈ ЛИМУНА У ЗАТВОРЕНИМ ПРОСТОРИЈАМА

Ову књижицу набавићеш у продавницама пољопривредне опреме и семена.

Прича »Кошава«

Молим те да удоволиш једној мојој жељи. Јављам ти се поводом приче „Кошава“ аутора Арсена Диклића. У пропозицијама сте објавили да ће најбољи радови бити читани у емисији „Суботом у пола један“ Радио-Београда. Али, зар сви твоји читаоци имају радио? Зашто у „Забавнику“ не би била објављена имена ученика чији су радови прочитани? Мислим да би се са мном сложили многи читаоци.

Читатељка са Приморја

И ми се слажемо! Зато ћемо већ у једном од наредних бројева „Забавника“ објавити имена ученика чији су радови до сада прочитани. Уједно подсећамо читаоце да смо у броју 1589 који је изишао 11. јуна објавили НЕЗАВРШЕНУ причу „Кошава“ Арсена Диклића и позвали све ученике основних школа од I до VII разреда да учествују на наградном конкурс Радио-Београда тако што ће ову причу завршити. Пошто је конкурс отворен све до Дана Републике, поновићемо пропозиције: радови не треба да буду дужи од седамдесетак редака, читко исписани (најбоље на машини). Примају се радови на језицима свих наших народа и народности, а они најбољи читају се у емисији „Суботом у пола један“ на Првом програму Радио-Београда. Адреса је: Радио-Београд, Редакција програма за децу, Хилендарска 1 — са назнаком „Конкурс за пionicерску причу“. По завршетку конкурса најбољи радови учествоваће у још једном такмичењу: Радио-Београд и наш лист одабраће неколико најбољих радова и замолити аутора Арсена Диклића да издвоји један — најуспелији. Њега ћемо објавити и посебно наградити!

Адреса »Београда 202«

Да ли ми можете рећи адресу „Београда 202“? То ми је јако важно!

Мира Марић,
Жарка Јовића 26
Каћ код Новог Сада

Ево адресе: „Београд 202“, Београд, Хилендарска 1.

Изгребана плоча

Највише од свих дечијих листова волим „Политикин забавник“, а у њему највише волим ХИТ-страницу и Цитин кутак. Ево мој проблема: имам једну плочу коју волим највише од свих. Међутим, она је изгребана. Сваки пут када је слушам доста се изнервирам. Како бих могла да то уклоним? Молим те да ми помогнеш.

Тања

Морамо те разочарати. Сама никакко не можеш да поправиш изгребану плочу, а тешко да ће ико моћи да ти помогне. Наиме, постоји машина америчке производње која се скраћено зове САЕ и која може да пресними плочу а изостави огреботине (крацере, како се го стручно каже). Међутим, код нас не постоји сервис са таквом машином, а сазнали смо да је ни Радио-Београд не поседује. Твоје писмо објављујемо у нади да ће се можда јавити појединац или установа који поседују САЕ машину. Међутим, треба да знаш да си за изгребану плочу сама крива јер крацери се појављују искључиво због непажљивог руковања. Зато убудуће буди нежнија са плочама!

Клуб »Андромеда«

Недавно је у нашем граду основан клуб за популаризацију астрономије и научне фантастике и зове се „Андромеда“. Позивамо све заинтересоване да нам се јаве на адресу:

Клуб „АНДРОМЕДА“
Јагода Стефановска,
III Македонска бригада 69/10
91000 СКОПЈЕ

„Забавник“ вас поздравља и жели добар одзив и успешан почетак!

Град у Великој Бришанији

Мене интересује постоји ли град Bernloswiok у Великој Британији? Унапријед хвала.

Марко,
Книн

На географској карти Велике Британије, у Атласу Југословенског Лексикографског завода као и у „Просветином“ Великом атла-

су света овакав назив није убељен. Ако и постоји то место, оно је сигурно веома мало. Дакле — град није!

Каг боли зуб

Редовна сам читатељка вашег листа и надам се да ћете ми одговорити које таблете могу да узимам за смирење бола од зуба. Веома ме је страх отићи зубару. Да ли се таблете узимају по леџничком рецепту? Молим вас не шаљите ме зубару! И занима ме када је настао „Забавник“ и како.

Захвална читатељка

Иако нас молиш — морамо те упутити зубару! Јер, једино ти лекар може отклонити прави узрок зубобоље, а таблете помажу привремено јер њихово деловање граје највише неколико сати. Осим тога оне помажу у почетку, а ако се квар зуба много прошири, може доћи до компликација које се отклањају далеко болније него што је поправка каријеса (најчешћег квара). Зато таблете про-

гутај само док не скупиш храброст и не одеш лекару! Без рецепта можеш да купиш: аспирин, феналгин, кофан или кафетин — све су добре и помоћи ће.

Одговорићемо укратко и на питање како је настао „Политикин забавник“ мада смо о томе не једном писали. Први број нашег листа изишао је 28. фебруара 1939. године. Био је то први „Политикин“ илустровани лист, а име су му дали сами читаоци који су се јавили на позив „Политике“ да буду кумови за нови лист. За време рата ни „Политика“ ни „Политикин забавник“ нису излазили — био је то отпор који је наша најстарија новинска кућа испољила према окупатору. „Политикин забавник“ поново се појавио 5. јануара 1952. године, тако да је у овој години прославио грдесету годишњицу излажења у новој Југославији.

Мачке са Његиреом

Гдје могу да се набаве расне мачке о којима сам раније читала у „Политикином забавнику“? Реците ми тачну адресу. По којој цијени могу да купим персијску мачку?

Снежана Бојић,
Титовград, Маркса и Енгелса 76

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Јелена Јелић, 11070 Нови Београд, Гоце Делчева 15/16 — 12 година, воли забавну музику, сакупља значке, марке и заставице

Група девојака из места Глушци (15356) из Основне школе „Цвијетин Бркић Цвеја“ — Слободанка Трнинић (14), Сања Војиновић (14), Љиљана Таносић (14), Весна Вујић (14) и Жаклина Ерић (14), све ученице VIII/3 разреда, желе да стекну пријатеље из целе наше земље

Атила Палинкаш, 23000 Зрењанин, Бурђа Смедеревца 66 — 15 година, воли све што воле млади, одговара на свако писмо

Драгана Гомилић, 21235 Темерин, Гаврила Принципа 36 — 14 година, воли народну музику, сакупља хемијске оловке и навија за Звезду

Наташа Мраковић, 51000 Ријека, Блажићево 26 — 14 година

Татјана Сретеновић, 11233 Раља, 22. децембра 16 — 11 година, сакупља значке и марке, воли рок (посебно акустични) и панк музику

Јован Цветковић, 21000 Нови Сад, Гагарина 10/4 — 14 година, сакупља значке, маркице, воли музику, одговара на свако писмо

Александра Јовановић, 18000 Ниш, Сомборска 39/17 — 12 година, воли музику, кошарку, сакупља значке, лутке, стари новац и разгледнице, навијач Партизана

Драгана Кијановић, 26220 Ковин, Леа Рибара 1/15 — 13 година, воли спорт, музику и дописивање

Сенада Шуша, 74310 Грачаница, Булејмана Фазлића 27 — сакупља марке и разгледнице

Василије Ђурић, 26320 Банаатски Карловац, Маршала Тита 103 — 14 година, воли спорт и добру музику, сакупља плоче и касете

Јелена Ђерковић, 34000 Крагујевац, Добрачина 18 — 11 година обожава Битлсе

Шта је златна плоча

Молимо те да нам кажеш по чему се одређује која ће плоча бити: златна, сребрна, итд...

Миља и Маја, Сремска Митровица

У Продукцији грамофонских плоча РТ Београд сазнали смо да дискографске куће на основу продатих примерака оглашавају да ли је плоча постала златна, сребрна или највише од „свега“ платинаста. Тираж плоча се одређује у зависности од величине гржишта, па према томе није исти за све земље. У нашој земљи ЛП плоча постаје златна ако се прода у 25 хиљада примерака, сребрна у 12500. Ако се прода 50 хиљада примерака онда се плоча оглашава двоструко златном, а ако се прода 100 хиљада примерака, постаје платинаста. Дискографске куће оглашавају налепницом или кроз рекламу кад плоча постане сребрна, златна или платинаста.

У нашој земљи апсолутни рекордер по броју продатих албума је Здравко Чолић са преко 500 хиљада плоча, за њим је Рибља чорба са 430 хиљада, Бијело дугме са преко 300 хиљада и тако редом. А апсолутни рекордер у свету је Елвис Пресли чији је један албум купило око 30 милиона људи! Међутим, напоменућемо да у САД златна плоча постаје она која се прода у милион примерака. Овде смо говорили само о ЛП плочама због тога што се за мале плоче више не објављују подаци о продаји.

Школа за ђеснике

Јављам вам се са молбом да ми одговорите шта треба да урадим и коју школу да упишем да бих могла да се бавим поезијом. Мислим да сам талентована.

Каролина Тодоровска, Прилеп

Претпостављамо да си при крају средње школе кад те мучи одабирање будућег занимања. Ако већ имаш песничког дара и ако си до сада писала песме, пошаљи их неком омладинском часопису у твом граду (ако постоји) или неком на територији СР Македоније. Тамо ће радо објавити добру поезију. Касније би било најбоље да упишеш Филолошки факултет одсек за светску или југословенску књижевност. У међувремену читај, посматрај, пиши, пиши и пиши.

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Милиционер се уверио да су његове сумње оправдане када је, поред осталих ствари, у коферу угледао апарат за бријање а Милован Џонић је — носио браду.

Загарски филаџелисти

Молим вас да ми одговорите на моје питање. Наиме, ја сам филаџелиста и поседујем врло старе марке. Неке су из 1915. године па до тридесетих година овог столећа. Хтео бих да сазнам где у Загребу и у Хрватској постоје задруге филаџелиста и колико вреде те марке.

Антонио Трогрић, Вељка Влаховића 8. Задар

У Филаџелистичком савезу Хрватске који се налази у Загребу у Харделићевој 2, председник председништва овог савеза Роко Франуловић дао нам је обавештење да у Задру постоји друштво филаџелиста. Његов председник је Зденко Шкарпа и можеш да га потражиш у Велебитској 8 а/4. Он ће ти већ најбоље рећи да ли су и колико вредне твоје марке.

Шта је џо у људском бићу...

Твој сам редовни читалац. Не знам шта бих посебно издвојио јер су све рубрике јако занимљиве. Веома ми се свиђа ваша рубрика „Мала пошта“, па вам се стога и обраћам са једном молбом. Недавно сам гледао наш филм редитеља Горана Паскаљевића „Посебан третман“. На рекламном плакату, поред назива филма, стајао је и један занимљив натпис:

„Шта је то у људском бићу...
Што га гони према нићу...“

Интересује ме аутор тих речи и да ли ове ријечи имају неки посебан значај за овај филм и да ли имају неку улогу у истраживачком раду на пољу алкохолизма.

Ваш верни читалац из Херцег-Новог

Аутор ових речи које су на тебе оставиле такав утисак је савремени драмски писац и сценариста Душан Ковачевић који је и писао сценарио за „Посебан третман“. Јасно ти је и самом да ови стихови у неколико речи излажу проблем који филм третира. Иначе, та два стиха представљала су такозвани радни наслов филма (користи се у току снимања, пре него што дефинитивно изађе пред публику) који је промењен кад је филм био спреман за приказивање. Још да те подсетимо да је Душан Ковачевић сценариста и филма „Ко то тамо пева“ и „Маратонци трче почасни круг“ који се појавио као један од кандидата за награду на овогодишњем Пулском фестивалу.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Директор НО „ПОЛИТИКА“ Драган Марковић

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник Раде Шошкић

Одговорни уредник Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Илић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО: Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну наизнак НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:	
САД	\$ 65.—
СР НЕМАЧКА	DM 115.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr. 107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr. 267.—
ШВЕДСКА	Skr. 271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну наизнак ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

Продавница расних животиња у Титограду не постоји. Али, ако пратиш огласе у дневним новинама (у „Политици“ их обично има доста) запазићеш да има људи који продају или чак поклањају разне животиње па и мачке са педигреом. Цена зависи од договора!

